

Activiteitenverslag 2009

INSTITUUT VOOR
DE GELIJKHEID
VAN VROUWEN
EN MANNEN

Inhoudstafel

INLEIDING	6
DEEL 1: HET INSTITUUT VOOR DE GELIJKHEID VAN VROUWEN EN MANNEN	14
1. De structuur van het Instituut	16
De directie	16
De Raad van Bestuur	17
De voogdijminister	17
2. Het budget	18
Inleiding	18
Begrotingsanalyse	18
Budgettaire evolutie	19
Interne controle	20
Externe controle	20
Bedrijfsrevisor	21
Jaarrekening	21
3. Het personeel	22
Types en aantal contracten	22
Opleiding	24
Veiligheid, gezondheid en sociale dialoog	25
Teambuilding	25
Ontwikkelcirkels voor het personeel	25
EMAS - Duurzame ontwikkeling	26
Het personeel en de huisvesting	26
Studenten en stagiairs	26
4. De communicatie	28
Context	28
Het Instituut in de media	28
Website	29
Internationale dag ter bestrijding van het geweld tegen vrouwen (Witte Lintjescampagne)	30
Samenwerking met Flair	31
Affichecampagne	32
Campagne 'STOP DISCRIMINATION'	32
De folder 'Discriminatie op grond van het geslacht. Je staat er niet alleen voor!'	32
'Genderkalenders'	33
De folder 'Laat ons de stilte breken voor we zelf gebroken zijn'	33
Miniboekje gender mainstreaming	33

5. De gesprekspartners	34
De burgers	34
Institutionele gesprekspartners	34
Samenwerking met de sleutelactoren op het vlak van de gelijke behandeling op federaal niveau	36
Organen met betrekking tot reclame en media	37
Verenigingen	38
Het Europees Instituut voor de gelijkheid van mannen en vrouwen	39

DEEL 2: DE VERWEZENLIJINGEN VAN HET INSTITUUT	40
1. Juridische missie	42
Context	42
Klachten	42
Brochure over internationaal privaatrecht 'Familie zonder grenzen'	46
Databank Wetgeving gelijke kansen tussen vrouwen en mannen	47
Sensibilisering	47
2. Gender mainstreaming	50
Context	50
De activiteiten van het Instituut in het kader van de tenuitvoerlegging van de wet van 12 januari 2007	50
Ondersteuning	52
Opvolging gelijke kansen in overheidsopdrachten	53
Vergelijking gender mainstreaming België - Nederland	53
'Vrouwen en mannen in België. Genderstatistieken en -indicatoren'	54
3. De strijd tegen partnergeweld	55
Context	55
Het Nationaal Actieplan ter bestrijding van partnergeweld (NAP)	56
Europees en internationaal perspectief	57
Diverse punten	57
Onderzoek	58
'De Witte Lintjescampagne' op 25 november	58
Nationale website rond partnergeweld	59
Folders 'Laat ons de stilte breken voor we zelf gebroken zijn'	59
4. Tewerkstelling	60
Loonkloof	60
Checklist 'Sekseneutraliteit bij functiewaardering en -classificatie'	62
Opvolging van het charter gender mainstreaming	62
Combinatie van het privéleven en het beroepsleven	62
Felink	63
Deelname aan externe projecten met het oog op de verwezenlijking van de gelijkheid tussen mannen en vrouwen	64

Geaggregeerde gedragstesten	66
Begeleidingscomités MAPO en WAGEGAP bij Federaal Wetenschapsbeleid	67
Sensibiliseringscampagne rond de problematiek van discriminatie van allochtone jongeren op de arbeidsmarkt	67
5. Besluitvorming	68
Bevordering van de evenwichtige aanwezigheid van mannen en vrouwen in adviesorganen	68
60 jaar vrouwenstemrecht	69
Politieke deelname van vrouwen na de verkiezingen van 7 juni 2009	69
6. Onderzoek	70
Context	70
Afgerond onderzoek 2009	71
Lopend onderzoek 2009-2010	76
Publicaties	77
Studiedagen	79
Partnership met externe actoren	81
7. De ondersteuning van terreinactoren	82
Structurele subsidies	82
De eenmalige subsidies of 'kleine subsidies'	83
Het lokaal beleid voor de gelijkheid van vrouwen en mannen	84
8. Voorbereiding en toepassing van regeringsbeslissingen en de opvolging van het Europees en internationaal beleid	87
Voorbereiding en toepassing van regeringsbeslissingen	87
Opvolging van het Europees en internationaal beleid	89
Secretariaat van de Raad van de Gelijke Kansen voor Mannen en Vrouwen	93
Adviezen en aanbevelingen	93
9. Besluit	100
DEEL 3: BIJLAGEN	104
1. Organogram van het Instituut	106
2. Samenstelling van de Raad van Bestuur	108
3. Tussenkomsten van het Instituut	109
4. Het Instituut in de media in 2009	116
Geschreven pers (papier, internet)	116
TV & Radio	121
5. Overzicht van de verschillende projecten per provincie in het kader van het lokaal gelijkheidsbeleid voor vrouwen en mannen	123
Luik gelijkheid	123
Luik geweld	126

Inleiding

2009, EEN CRISISJAAR ...

De economische crisis heeft zich voortgezet en de negatieve effecten ervan lieten zich het hele jaar voelen. Dit is een zeer belangrijk element dat bepalend is voor het beleid ter bestrijding van discriminaties. In een crisisperiode bestaat immers het risico dat de oude vrouwonvriendelijke reflexen opflakkeren. Waakzaamheid is dus geboden, zowel bij de hulp aan slachtoffers van discriminatie, in het bijzonder de vrouwen met preciaire arbeidsvoorwaarden, als bij de analyse van de gedifferentieerde impact naargelang het geslacht die de door de overheid ingevoerde beleidslijnen kunnen hebben.

TEGEMOETKOMEN AAN DE VRAAG ...

Het Instituut is een jonge instelling die nieuwe opdrachten toevertrouwd krijgt hoewel zijn budgettaire enveloppe nagenoeg onveranderd is sinds zijn oprichting. Bovendien worden de huidige en komende uitdagingen op het vlak van de gelijkheid van mannen en vrouwen steeds talrijker.

Niettemin maakt het Instituut er een erezaak van om zijn missies uit te voeren dankzij de uitzonderlijke motivatie van zijn team dat tegelijkertijd wil tegemoetkomen aan de vragen van de burgers en van zijn institutionele gesprekspartners.

De directie van het Instituut zal echter doorgaan met het sensibiliseren van de politieke machthebbers om het Instituut als institutionele speler in de bestrijding van discriminatie de middelen ter beschikking te stellen die het nodig heeft om zijn doelstellingen te verwezenlijken.

DE POLITIEK ...

De minister van Gelijke Kansen is zich bijzonder bewust van de omvang van de uitdagingen die moeten aangegaan worden en de steun die het Instituut haar kan geven bij het realiseren van haar doestellingen op het vlak van de gelijkheid. Haar algemene beleidsnota's getuigen trouwens van haar ambitie in dit opzicht. In 2008 wees ze al op de problemen in de tewerkstelling, waaronder de loonkloof maar ook de blijvende discriminatie van zwangere werkneemsters.

In 2009 vestigt haar algemene beleidsnota de aandacht op haar voornemen om:

- de loonkloof te bestrijden, met name via een voorstel tot het invoeren van een opsplitsing

- naar geslacht in de rubriek 'personeelskosten' van de sociale balans van ondernemingen;
- de paritaire comités te sensibiliseren voor de kwestie van loongelijkheid teneinde deze systematisch te integreren in de agenda van de sectoronderhandelingen;
 - analytische functieclassificatiesystemen te promoten en naar tal van sectoren uit te breiden;
 - de 'checklist voor seksneutraliteit' een duw in de rug te geven door deze op zo ruim mogelijke schaal te verspreiden via de paritaire comités en door het lanceren van een bewustmakingscampagne, en daarbij de sociale partners te vragen om een meerjarenplan vast te leggen voor het wegwerken van de loonkloof tussen mannen en vrouwen via drie interprofessionele akkoorden (termijn 2016), te strijden tegen de werkloosheidsvallelen, door het informeren en sensibiliseren van werknemers die deeltijds werken, wat in de eerste plaats een vrouwenzaak blijft, door het verbeteren van de toegang voor vrouwen tot permanente vorming, het voortzetten van de reflectie over de individualisering van de rechten, het bestrijden van discriminatie op grond van zwangerschap en ouderschap op het werk, en het waarborgen van gender mainstreaming in de werkgelegenheid;
 - in te staan voor de doeltreffendheid van gender mainstreaming door de oprichting van de interdepartementale coördinatiegroep, een rapporteringssysteem en de door de 'wet gender mainstreaming' voorziene gendertest;
 - te strijden tegen partnergeweld en geweld op vrouwen en een beleid te ontwikkelen gericht op de ondersteuning van eenoudergezinnen;
 - rekening te houden met de genderdimensie bij de asielprocedure, na te denken over de noodzaak aan wetgeving rond seksisme en een evenwichtige vertegenwoordiging van mannen en vrouwen in adviesorganen en raden van bestuur te bevorderen.

De bekommernissen van het Instituut komen overeen met die van de minister en door zijn expertise en werkkraft draagt het, zowel als administratie als als autonome instelling, bij tot de verwezenlijking van de doelstellingen geformuleerd in de beleidsnota van de minister.

DE RONDETAFELS VAN DE INTERCULTURALITEIT ...

De minister van Gelijke Kansen geeft ook de impuls bij de Rondetafels van de Interculturaliteit, die, volgens het regeerakkoord, als doelstelling hebben om aanbevelingen te formuleren met het oog op de versterking van het slagen van een maatschappij gegrondvest op diversiteit, het respect voor culturele eigenheid, non-discriminatie, inschakeling en het delen van gemeenschappelijke waarden.

In dit kader werd het Instituut niet enkel betrokken bij de totstandkoming van deze rondetafels, het werd ook gevraagd specifieke gendergerelateerde initiatieven te organiseren, zoals een studievoormiddag rond meervoudige discriminatie. Dit initiatief gaat samen met de

ontwikkeling van een samenwerking met het Centrum voor gelijkheid van kansen en voor racismebestrijding, met het oog op een beter begrip van de complexe problematiek van meer-voudige discriminaties.

DE KLACHTEN ...

Aanwezig zijn voor en het begeleiden van slachtoffers van geslachtsdiscriminatie, ook voor gerechtshoven en rechtbanken, is één van de hoofdbestaansredenen van het Instituut.

In dit opzicht wordt de stijgende lijn bevestigd, want het aantal ingediende klachten is met 20% gestegen tegenover 2008.

Hoewel het Instituut de voorkeur geeft aan bemiddeling, om zo de slachtoffers te erkennen en een eind te maken aan de discriminerende situatie, engageert het zich ook voor de rechtbanken.

Meerdere zaken werden aanhangig gemaakt, voornamelijk met betrekking tot discriminatie bij de aanwerving of ontslag verband houdend met zwangerschap. Van de in 2009 behandelde dossiers werden vier dossiers die verband houden met moederschap en de bescherming ervan voor het gerecht gebracht, een zaak aangaande seksistische reclame werd toevertrouwd aan een advocaat en het Instituut stelde zich ook burgerlijke partij in een dossier met betrekking tot een eermisdrijf (de zaak Sadia).

PARTNERGEWELD ...

Sinds zijn oprichting zorgt het Instituut voor de coördinatie en de opvolging van het Nationaal Actieplan ter bestrijding van partnergeweld. In 2009 heeft het Instituut, na te hebben deelgenomen aan de evaluatie van het vorige Nationaal Actieplan, meegewerkt aan het opstellen van een nieuw plan, waarvan het werkkader met betrekking tot de bestrijding van partnergeweld bevestigd wordt, maar waarin ook bijzondere aandacht zal geschonken worden aan andere, meer specifieke vormen van intrafamiliaal geweld, zoals genitale verminking, gedwongen huwelijken en eermisdrijven.

DE TOEPASSING VAN GENDER MAINSTREAMING ... GENDER BUDGETING!

In 2009 werd het werk met het oog op de toepassing van de gender-mainstreamingwet van 2007 opgevoerd. Het Instituut formuleerde meerdere voorstellen voor de redactie van teksten met betrekking tot het rapporteringssysteem, de interdepartementale coördinatiegroep en de gendertest.

Daarnaast werd de nadruk gelegd op gender budgeting, de integratie van de genderdimensie bij het opmaken van de staatsbegrotingen. Zo bevat de omzendbrief aangaande het opstellen van de begroting 2010 een onderdeel met betrekking tot gender budgeting.

Het Instituut heeft zich ook verbonden tot het concreet ondersteunen van de federale administraties bij de verplichtingen in het kader van gender budgeting en de gendernota door het voeren van concrete sensibiliseringsacties. Het heeft een handleiding voor gender budgeting met concrete voorbeelden voorbereid. De publicatie ervan is voorzien in de tweede helft van 2010.

60 JAAR VROUWENSTEMRECHT ...

Het Instituut volgt met aandacht de evolutie van de deelname van vrouwen aan de besluitvorming, en dit zowel op politiek, economisch als sociaal vlak.

Hoewel het Instituut na elke verkiezing een analyse van de resultaten vanuit een genderperspectief bestelt, heeft het ook het initiatief genomen om een studie uit te voeren naar het percentage vrouwen aan de top in de arbeidswereld, voor alle beroepssectoren samen. Het resultaat liet geen enkele illusie bestaan. Deze studie liet de minister van Gelijke Kansen toe om in 2009 het quotabeleid dat zij zowel in de overheid als in de privésector wil voeren te bepalen en aan te kondigen.

Maar 2009 was ook het jaar van zestig jaar vrouwenstemrecht. Het is in dit kader dat het Instituut ervoor gekozen heeft om, na een consultatie van het verenigingsleven, een groot politica te eren, met name Miet Smet. Aan haar werd niet enkel een biografie gewijd waarin haar politiek werk in het licht werd gesteld, maar ook een studievoormiddag waarop zij getuigde over haar ervaringen.

STRUCTURELE SAMENWERKING MET DE DEELSTATEN ...

2009 was onontkenbaar het jaar van de samenwerkingsprotocollen die het Instituut kon afsluiten met nieuwe partners.

Allereerst met de deelstaatentiteiten:

- bepaalde protocollen werden afgesloten tussen het Instituut en de deelstaten met het oog op een betere dienstverlening aan slachtoffers van discriminatie;
- op termijn zou dit proces België moeten toelaten om in dit domein te werken, volledig in overeenstemming met de Europese richtlijnen, met name door middel van een samenwerkingsakkoord.

Maar ook met andere partners.

Het Instituut kon in 2009 twee belangrijke protocollen afsluiten:

- één met de Jury voor Ethische Praktijken in de Reclame (JEP). Het Instituut maakt voortaan deel uit van deze jury, met als opdracht dit orgaan bewust te maken van de genderkwesatie;
- het andere met de Conseil Supérieur de l'Audiovisuel.

TEWERKSTELLING ...

Het Instituut is in 2009 blijven werken aan verschillende instrumenten en thema's die verband houden met de problematiek van de tewerkstelling.

Het stelde voor de derde keer zijn jaarlijks rapport over de loonkloof voor. Dit onderscheidde zich van de twee vorige door twee nieuwigheden: de opsplitsing van de loonkloof naar nationaliteit en naar bedrijfsgrootte.

Het Instituut voerde ook andere acties in het domein van de tewerkstelling: de verspreiding van de checklist 'Sekseneutraliteit bij functiewaardering en -classificatie', opvolging van het charter gender mainstreaming in de vakbonden, sensibilisatie over de combinatie werk en gezin, medewerking aan externe projecten met het oog op het verwezenlijken van de gelijkheid van mannen en vrouwen (het label 'gelijkheid en diversiteit' is hier zeker het vermelden waard), en de acties met betrekking tot vrouwelijk ondernemen.

In 2009 werd er ook een controle-audit georganiseerd op basis waarvan de leden van het adviescomité (waaronder het Instituut) een advies moesten uitbrengen over het al dan niet conform karakter van de acties van de verschillende organisaties.

HET VERENIGINGSLEVEN ...

Het Instituut besteedt elk jaar een derde van zijn budget aan deze belangrijke opdracht.

Ten eerste kregen zes organisaties in 2009 een zogenaamde 'structurele subsidie' voor het verzekeren van precies bepaalde opdrachten in het kader van een meerjarenovereenkomst waarin de samenwerkingsdomeinen duidelijk omschreven worden.

Daarnaast zette het Instituut zijn samenwerking met de provinciale coördinaties verder en werd een groot aantal projecten medegefinancierd die op hun initiatief of met hun medewerking werden gevoerd en die verband houden met partnergeweld en de gelijkheid van vrouwen en mannen.

Ten slotte wenste de Raad van Bestuur in 2009 het subsidiereglement te verduidelijken en te herzien. De voornaamste wijzigingen betreffen de uitbreiding van de prioritaire thema's en de resultaatsanalyse van elk ingediend project.

HET INSTITUUT, MOTOR VAN DE GENDERGELIJKHEID OP INTERNATIONAAL VLAK ...

2009 en 2010 zijn belangrijke jaren voor de gelijkheid van vrouwen en mannen omdat de 30ste verjaardag wordt gevierd van het Verdrag tot uitbanning van alle vormen van discriminatie tegen vrouwen (CEDAW), de 15de verjaardag van het actieplatform van Peking en de 10de van Resolutie 1325 van de Veiligheidsraad van de Verenigde Naties over vrouwen en gewapende conflicten. Het Instituut zet zich in om de Belgische verbintenissen voor vrouwenrechten opnieuw te bevestigen in het kader van deze ontmoetingen.

Binnen het stuurcomité van de gelijkheid M/V heeft het Instituut meegewerkt aan de voorbereiding van de 7de ministeriële conferentie, getiteld: 'De gelijkheid van vrouwen en mannen: aanpakken van de kloof tussen de gelijkheid de jure en de facto', die eind mei zal plaatsvinden in Azerbeidjan.

In de Europese Unie is 2010 ook een scharnierjaar voor de toekomst van het gelijkheidsbeleid voor mannen en vrouwen, want we komen aan het eindpunt van het traject van het meerjarenwerkprogramma van de Europese Unie inzake de gelijkheid van mannen en vrouwen en de strategie van Lissabon. In het kader van de diverse organen probeert het Instituut de inhoud te beïnvloeden van de teksten die deze zullen opvolgen, met name ter versterking van de genderdimensie in de toekomstige strategie EUROPA 2020 en door de acties aan te passen in het licht van nieuwe uitdagingen.

Tot slot wordt het Instituut een sleutelrol toebedeeld in het kader van de voorbereiding en de organisatie van verschillende evenementen van het programma van het Belgische voorzitterschap van de Europese Unie inzake de gelijkheid van mannen en vrouwen.

ONDERZOEK ...

In de onderzoeken die in 2009 door het Instituut werden gevoerd werden diverse thema's behandeld waarvan sommige verband houden met de economische crisis, zoals het onderzoek 'Gender en inkomen' of de studies rond armoede en tijdsbesteding.

Andere belangrijke thema's werden behandeld in de studie naar de problematiek van zwangerschap bij werkneemsters in België, het onderzoek met betrekking tot vaderschapsverlof bij werknemers in België, gedwongen huwelijken, geweld, de genderdimensie in het migratiebeleid in België en de sociale situatie van transgenders in België.

SENSIBILISEREN ...

Het Instituut is 72 keer aan het woord geweest tijdens seminars, colloquia en studiedagen. Universitaire verenigingen vroegen verschillende keren om de expertise en de knowhow van het Instituut in het kader van hun sensibilisering.

HET PERSONEEL VAN HET INSTITUUT ...

Het Instituut beschikt over gekwalificeerd en gemotiveerd, maar jammer genoeg onvoldoende personeel, zoals blijkt uit de nieuwe behoefteanalyse die in 2009 uitgevoerd werd. Bij de opdrachten die het in zijn oprichtingswet werd toevertrouwd komen nog nieuwe ontwikkelingen zoals die in het kader van de tenuitvoerlegging van de gender-mainstreamingwet. Bovendien vergroten kerntaken zoals de juridische ondersteuning van slachtoffers van discriminatie en de noodzakelijke samenwerking met vele partners in dit kader ook de nood aan gespecialiseerd personeel.

Bij deze taken komt ook de investering in menselijke middelen die het voorbereidingswerk voor het Belgische voorzitterschap van de Europese Unie in het tweede semester van 2010 al in 2009 vereiste.

Opleiding is des te belangrijker omdat het personeel van het Instituut polyvalent moet zijn om de opdrachten te kunnen uitvoeren met een beperkte ploeg. Doelgerichte opleidingen zijn voorzien naargelang de individuele noden of die van een groep.

In 2009 werd een bijzondere inspanning geleverd om een specifieke opleiding te geven aan de personeelsleden die in contact kunnen komen met de media, om hen zo toe te laten op een professionele wijze om te gaan met interviews, deelnames aan panels of uiteenzettingen in het kader van persconferenties.

HET LEEFMILIEU ...

Het Instituut heeft zich geëngageerd voor een voortdurende verbetering op het vlak van duurzame ontwikkeling, met als doel om in 2010 een certificaat te behalen. Dit proces vereist de betrokkenheid van het geheel van het personeel en een beheersysteem dat een investering in personeel vereist.

AANBEVELINGEN EN ADVIEZEN ...

In 2009 bracht het Instituut zes adviezen uit over de volgende domeinen: verzekeringen, de bevordering van gelijke kansen in de privésector, kinderbijslag, de voorwaarden voor toelating tot bepaalde betrekkingen bij de buitendiensten van het Directoraat-generaal Strafinrichtingen van het ministerie van Justitie, vereenvoudiging en toevoeging van de seksespecifieke gegevens inzake de loonmassa.

Dit jaar bracht het Instituut ook 41 aanbevelingen uit via zijn studies en publicaties, met name in de volgende domeinen: vrouwen aan de top, de loonkloof, de combinatie van arbeid en gezin.

In het onderdeel 'Adviezen en aanbevelingen' bevindt zich een tabel met de adviezen en aanbevelingen die in 2009 door het Instituut werden uitgebracht.

HET BUDGET

De trend van de vorige jaren zette zich voort: ondanks de toenemende opdrachten voor het Instituut en de stijgende loonkosten, bleef de basisdotatie min of meer gelijk.

In 2009 bedroegen de totale personeelsuitgaven reeds 45% van de totale uitgaven, voor de salarissen was dit 37%. In 2009 werd 61% van de subsidie opgeslorpt door personeelskosten en werkingskosten. In 2010 bedraagt dit reeds 65%.

Bovendien wordt iets meer dan 36% van het jaarlijkse budget reeds voorbehouden voor de structurele subsidiëring van vrouwenorganisaties en de subsidiëring van kleine vernieuwende en lokale projecten.

Het Instituut beschikte in 2009 dus de facto maar over een budget van plus minus 699.500 euro (15%) om zijn missies te vervullen. Dit is absoluut niet voldoende. In 2007 betrof dit nog 18%. Er werd wel een bijkomende dotatie van 94.000 euro gegeven voor projectkosten.¹

In 2009 was er geen marge meer voor uitgaven gelinkt aan de missies inzake gender mainstreaming; konden er geen uitgaven worden gedaan voor projecten in het kader van het NAP en was er geen ruimte om bijkomende projecten uit te voeren in het kader van het communicatieplan, noch inzake de voorbereiding van het Belgisch voorzitterschap.

Uit de evaluatie van het budget blijkt dat een verhoging van de dotatie (inclusief verruiming van het personeelsbestand) blijvend noodzakelijk en gerechtvaardigd is om de missies van het Instituut te kunnen uitvoeren.

Het activiteitenverslag 2009 van het Instituut voor de gelijkheid van vrouwen en mannen bestaat uit twee luiken: het eerste is gewijd aan de structuur van het Instituut (het budget, het personeel, de communicatie en de verschillende gesprekspartners van het Instituut); het tweede behandelt de verwezenlijkingen van het Instituut in 2009 en bevat zijn verschillende actiedomeinen: de juridische missie, gender mainstreaming, de bestrijding van partnergeweld, de voorbereiding en uitvoering van regeringsbeslissingen en ten slotte de opvolging van het Europees en internationaal beleid.

Wij hopen dat u dit activiteitenverslag 2009 met aandacht zult lezen en staan open voor de opmerkingen en suggesties die ermee verband houden.

MICHEL PASTEEL, *Directeur*
VERA CLAES, *Voorzitster van de Raad van Bestuur*

1. Hierbij moet wel rekening worden gehouden met het feit dat er een besparing van 21.000 euro moest worden doorgevoerd voor de personeelsuitgaven.

Deel 1

Het Instituut voor de gelijkheid van vrouwen en mannen

1. De structuur van het Instituut	16
2. Het budget	18
3. Het personeel	22
4. De communicatie	28
5. De gesprekspartners	34

I. Het Instituut voor de gelijkheid van vrouwen en mannen

1. De structuur van het Instituut

De directie

De directie bestaat uit een directeur(trice) en, normaal gezien, een adjunct-directeur(trice). Zij staan samen in voor het dagelijks bestuur van het Instituut, zij leiden het personeel, organiseren de activiteiten en brengen tijdens maandelijkse vergaderingen verslag uit over hun beheer aan de Raad van Bestuur. De directie van het Instituut wordt vandaag waargenomen door Michel Pasteel, die met ingang van 20 november 2006 voor een periode van zes jaar voor deze functie werd benoemd. Eind 2009 blijft de functie van adjunct-directeur(trice) vacant. De selectieprocedure werd echter gelanceerd in de loop van het derde trimester van 2009.

De Raad van Bestuur

De Raad van Bestuur bestaat uit 14 stemgerechtigde leden en 3 leden met een adviserende stem die door de Koning worden benoemd bij een in de Ministerraad overlegd Koninklijk Besluit op voorstel van de minister van Gelijke Kansen.

De Raad van Bestuur bepaalt het algemeen beleid van het Instituut op voorstel van de directie. De directie legt hiertoe het strategisch plan en het personeelsplan ter goedkeuring voor aan de Raad van Bestuur. De Raad van Bestuur keurt eveneens het activiteitenverslag van het Instituut goed.

De voogdijminister

Sinds 20 maart 2008 is mevrouw Joëlle Milquet minister van Gelijke Kansen. Zij beschikt over een positief injunctierecht tegenover het Instituut. In het kader van zijn wettelijke opdrachten heeft het Instituut bovendien de taak de minister van Gelijke Kansen te ondersteunen bij de volgende opdrachten: de voorbereiding en de uitvoering van de regeringsbeslissingen op het vlak van gelijkheid van vrouwen en mannen; het ondersteunen van derden, op vraag van de regering (bijvoorbeeld: adviesorganen); het secretariaat van de Raad van de Gelijke Kansen voor Mannen en Vrouwen verzekeren; het verstrekken van advies en expertise aan de voogdijminister en aan de permanente vertegenwoordiging van België in het kader van de opvolging van de Europese beleidslijnen, desgevallend met een vertegenwoordigende rol; bijdragen tot de nationale coördinatie van de omzetting van de Europese wetgeving en de toepassing van de internationale wetgeving inzake de gelijkheid van vrouwen en mannen.

2. Het budget

Inleiding

Het Instituut beschikt over een jaarlijks budget dat voornamelijk bestaat uit een dotatie, uitgetrokken op de begroting van de FOD Werkgelegenheid, Arbeid en Sociaal Overleg.

In 2009 ontving het Instituut een dotatie van 4.695.640 euro (63.640 euro meer dan in 2008). Bovenop deze dotatie ontvangt het Instituut ook een jaarlijkse subsidie van 100.000 euro van de Nationale Loterij. Ook ontvangt het Instituut een specifieke bijkomende dotatie van 23.718 euro voor de voorbereiding van de opdrachten inzake het Belgisch voorzitterschap.

Het Instituut ontvangt ook nog andere vormen van inkomsten en het beheert verschillende interfederale fondsen. Zo werd op 15 december 2008 en op 23 januari 2009 een samenwerkingsprotocol uitgewerkt met respectievelijk de Franse Gemeenschap en het Waals Gewest met betrekking tot sensibilisering en informatie en bemiddeling inzake genderdiscriminatie. Het Instituut wordt daarin aangeduid als de instelling die de gelijkheid moet bevorderen inzake discriminatie op grond van het geslacht voor de materies onder hun bevoegdheid. Voor de slachtoffers van discriminatie betekent dit dat zij zich terzake kunnen richten tot het Instituut. Ook hiervoor ontvangt het Instituut een specifieke subsidie om die werkzaamheden te kunnen uitoefenen. Deze subsidie is zichtbaar en afzonderlijk in de budgetten ingeput.

Begrotingsanalyse

Zoals uit de inleiding kan worden opgemaakt slopen de werkings- en de personeelskosten meer en meer de budgetten van het Instituut op. Dit maakt de marge voor uitgaven gelinkt aan de specifieke (inhoudelijke) opdrachten elk jaar kleiner en kleiner. En dit ondanks het feit dat het Instituut jaarlijks opdrachten bij krijgt (zie onder meer gender mainstreaming, Belgisch voorzitterschap van de Europese Unie, NAP geweld).

Ook in 2009 werden noodzakelijke besparingen doorgevoerd in de personeelsuitgaven, wat maakt dat de budgettaire ruimte voor de aanwerving of de vervanging van personeel beperkt blijft. Bovendien komen er steeds bijkomende kosten bij die in de dotatie zelf dienen te worden opgenomen. We denken hierbij ondermeer aan de uitgaven voor Medex en gecertificeerde opleidingen². Bijkomend personeel vereist bovendien bijkomende ruimte en de aankoop van bureaus en informaticamateriaal. Het budget 2009 bood geen ruimte meer om deze kosten te dragen. Deze tendens herhaalt zich in sterke mate in de volgende jaren.

2. Indien nodig kan men voor de uitgaven inzake gecertificeerde opleidingen wel gebruik maken van een specifiek fonds.

Activiteitenverslag 2009

1. Het Instituut voor de gelijkheid van vrouwen en mannen

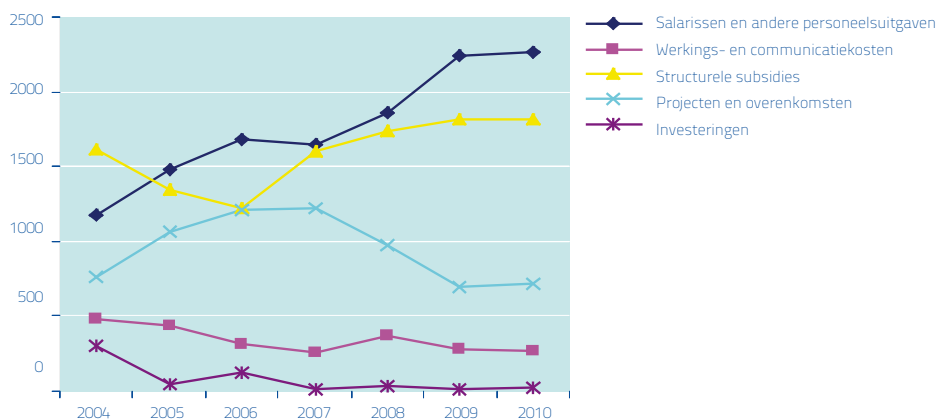
Budgettaire evolutie

In 2009 kunnen de inkomsten als volgt worden opgedeeld: federale dotatie (€ 4.696.000), dotatie van de Nationale Loterij (€ 100.000), specifieke dotatie voor de voorbereiding van het Europees voorzitterschap (€ 23.718). Hierbij kan opgemerkt worden dat, wat betreft het protocol met het Waals Gewest, het aanvankelijke bedrag van € 66.000 teruggebracht werd naar € 50.000 door de vertraging bij de totstandkoming van het protocol. De budgettaire uitvoering zal pas in 2010 plaatsvinden.

In 2010 worden de volgende inkomsten verwacht: federale dotatie (€ 4.697.000 volgens het begrotingsconclaf), dotatie van de Nationale Loterij (€ 100.000), specifieke dotatie voor de voorbereiding van het Europees voorzitterschap (€ 46.124) en het samenwerkingsprotocol met het Waals Gewest (€ 50.000, zie boven).

TABEL EN GRAFIEK: BUDGETTAIRE EVOLUTIE IN DUIZENDEN EURO

	2004	2005	2006	2007	2008	2009	2010
Salarissen en andere personeelsuitgaven	1174	1477	1677	1646	1857	2243	2270
De werkings- en communicatiekosten	486	442	314	258	375	279	264
Structurele subsidies	1613	1341	1227	1607	1736	1813	1814
Projecten en overeenkomsten	758	1060	1208	1217	970	700	719
Investerings	301	47	119	8	34	12	22

Interne controle

Het Instituut heeft in 2009 heel veel werk gemaakt van de verbetering van de interne controle.

Op 30 maart heeft het Instituut een adviesopdracht gevraagd met betrekking tot het 'Uitwerken van een proces van interne financiële controle, rekening houdende met de specifieke eigenheid van het Instituut voor de gelijkheid van vrouwen en mannen als autonoom overheidsbedrijf, parastatale b'.

In het kader van deze adviesopdracht werden volgende stappen ondernomen:

Een analyse/diagnose van de actuele situatie van het Instituut.

In dit kader werden alle documenten, wetteksten en administratieve documenten geanalyseerd en werden de verschillende bestaande functies, processen en procedures volledig in kaart gebracht.

In deze fase werden volgende zaken geanalyseerd:

- welke zijn de actoren die participeren in het aankoopproces, rekening houdende met de principes van de scheiding van de functies?
- welke zijn de bestaande processen en procedures in het financieel management?³

Er werd advies ingewonnen van de FOD Budget en Beheerscontrole en van de bedrijfsrevisor aangaande de bestaande processen op het Instituut.

Er werd een praktische toepassing uitgewerkt van het intern controlesysteem (COSO-model). Bij elk probleempunt werden voorstellen van beheersmaatregelen opgesteld. Er werd een maturiteitsmatrix uitgewerkt en er werd ten slotte een risico-analyse en risico-evaluatie uitgevoerd. Ook hier werden per risico voorstellen van beheersmaatregelen vooropgesteld. Reeds in 2009 werden verschillende van de voorgestelde beheersmaatregelen opgestart. Zo werd een 'controleur van vastleggingen' aangeduid, werd een verdere scheiding van de functies uitgewerkt, werden de afschrijvingsregels door een externe boekhoudfirma geofficialiseerd enz ...

In 2010 zal een verdere opvolging worden opgestart van deze adviesopdracht met de bedoeling om verschillende van deze voorstellen van beheersmaatregelen te implementeren. In bijzonderheid zal aandacht besteed worden aan de verbetering inzake de opvolging van het budget.

Externe controle

In 2009 onderging het Instituut een controle van het Rekenhof aangaande het budget 2006-2007-2008.

3. Aan de beschreven processen wordt nu een kalender gekoppeld.

Bedrijfsrevisor

De voogdijminister van het Instituut, mevrouw Joëlle Milquet, vroeg het Instituut om naar analogie met artikel 13 van de wet van 16 maart 1954, een bedrijfsrevisor aan te stellen.

In mei 2009 heeft het Instituut een bedrijfsrevisor aangesteld. Deze aanstelling werd goedgekeurd door de minister op 13/05/2009. Zijn taak bestaat in het verlenen van bedrijfsrevisorale diensten aan het Instituut. De opdracht heeft betrekking op de controle van de rekeningen van de instelling over drie opeenvolgende boekjaren. De aangeduide bedrijfsrevisor wordt belast met de controle van de jaarrekeningen en de bijhorende controles op de boekingen overeenkomstig de bepalingen van de wet van 16 maart 1954 betreffende de controle op sommige instellingen van openbaar nut en in het bijzonder overeenkomstig de bepalingen van het KB van 9 april 1954 ter regeling van de bevoegdheden van de revisoren bij de instellingen van openbaar nut. De taak 'Uitwerken van een proces van interne financiële controle bij het Instituut voor de gelijkheid van vrouwen en mannen' bestaat dus hoofdzakelijk uit het controleren van de jaarrekeningen van het Instituut met de daarbij horende controles op de boekingen en het verlenen van adviezen ter verbetering. Over deze bevindingen en adviezen dient een verslag te worden geschreven dat integraal deel zal uitmaken van de jaarrekeningen.

Jaarrekening

Het Instituut kreeg in 2009 inkomsten ten bedrage van € 5.076.427 via verschillende bronnen zoals de federale dotatie, een subsidie van de Nationale Loterij, gelden in het kader van een samenwerkingsprotocol met de Franse Gemeenschap, een specifieke subsidie van de Franse Gemeenschap en het Waalse Gewest voor de provinciale coördinatoren en een specifieke dotatie voor de voorbereiding van het Belgische voorzitterschap van de Europese Unie

Van de uitgaven die het Instituut deed in 2009 ging 33% naar de ondersteuning van andere organisaties en slechts 22% ging naar eigen projecten en acties.

JAARREKENING INSTITUUT VOOR DE GELIJKHEID VAN VROUWEN EN MANNEN 31/12/2009		
Uitgaven		
Personeelskosten	2.116.538	42%
Courante kosten (verzekeringen, onkosten gebouw, kantoomateriaal, opleiding en documentatie, reis- en verblijfskosten)	140.876	3%
Ondersteuning van andere organisaties	1.697.919	33%
Specieke uitgaven i.v.m. de basisopdracht	1.112.473	22%
Investeringen	5.353	0%
Totaal uitgaven	5.073.159	100%

3. Het personeel

Types en aantal contracten

In zijn strategische doelstelling 5 streeft het managementplan naar het "uitbouwen van een adequate organisatie, met inbegrip van de ondersteunende diensten die noodzakelijk zijn voor de goede werking van een onafhankelijke instelling (art. 1, 2 en 11 van de wet van 16 december 2002). (...) Het personeelsbeheer vormt een (...) essentieel werkingselement van een autonome instelling. Het hoofddoel van het Instituut bestaat erin zijn personeelskader aan te vullen en het te organiseren overeenkomstig de regels van het openbaar ambt."

Net als in het jaar daarvoor heeft het Instituut er in 2009 op toegezien dat - telkens wanneer dat mogelijk bleek - de voorkeur werd gegeven aan statutaire aanwervingen boven contractuele aanwervingen. Zo werden bepaalde functies omgevormd tot statutaire betrekkingen. In de toekomst zullen andere gelijkaardige procedures worden opgestart.

In 2009 werd een analyse uitgevoerd van de personeelsbehoeften om het Instituut in staat te stellen het geheel van opdrachten die het werd toevertrouwd uit te voeren, met een bijzondere aandacht voor de juridische missie die aan de grondslag ligt van de oprichting van het Instituut en de tenuitvoerlegging en ondersteuning van gender mainstreaming, een nieuwe opdracht voor het Instituut.

Een van de moeilijkheden die aan het licht kwam in de analyse van de personeelsbehoeften aangaande het reeds aanwezige personeel, is dat het Instituut vier personen in dienst heeft onder een startbaanovereenkomst, wat een relatief hoge rotatie voor deze betrekkingen impliceert. Het Instituut is immers verplicht om de betrokken personeelsleden te ontslaan wanneer ze de leeftijd van 26 jaar bereiken. Deze medewerk(st)ers hebben dan de ervaring verworven om hun taken doeltreffend uit te voeren, met inbegrip van het uitbouwen en onderhouden van netwerken en het beheersen van grote hoeveelheden werkgerelateerde informatie en gegevens. Gezien de beperkte omvang van het Instituut is elke baan in wezen uniek en gaat de deskundigheid die een medewerker heeft opgebouwd definitief verloren bij vertrek. De aanwerving van statutair personeel zou een betere oplossing zijn, maar de aanwervingen van starters worden voor 100% gesubsidieerd, wat het Instituut budgettair ten goede komt.

Bij gebrek aan voldoende budgettaire middelen kon het Instituut jammer genoeg geen toekomstgericht aanwervingsbeleid voeren met het oog op de uitvoering van al zijn opdrachten in ontwikkeling.

Op 31 december 2009, telde het Instituut - directie niet meegerekend - 37 personeelsleden, terwijl dat er eind 2008 nog 34 waren. Dit aantal is als volgt verdeeld per niveau en naar geslacht:

	Franstalige taalrol	Nederlands-talige taalrol	Totaal personeel	Mannen	Vrouwen
Niveau A statutairen	6	5	11	3	8
Niveau A contractuelen	5	4	9	5	4
Totaal A	11	9	20	8	12
Niveau B statutairen	1	1	2	1	1
Niveau B contractuelen	3	4	7	1	6
Totaal B	4	5	9	2	7
Niveau C statutairen	1	2	3	0	3
Niveau C contractuelen	1	1	2	0	2
Totaal C	2	3	5	0	5
Niveau D statutairen	1	0	1	0	1
Niveau D contractuelen	1	1	2	0	2
Totaal D	2	1	3	0	3
Totaal	19	18	37	10	27

In 2009 kende het Instituut tegelijkertijd personeelsbewegingen die verband houden met contractwijzigingen van bepaalde personeelsleden omdat zij in dienst traden in een nieuwe arbeidsfunctie of een ander statuut kregen, en met nieuwe aanwervingen voor de vrijgekomen functies.

De verandering van statuut betreft twee betrekkingen van niveau C (één Nederlandstalige, één Franstalige) die van contractueel naar statutair zijn overgegaan.

Bovendien werd een Franstalige A-functie gecreëerd als gevolg van een partnerschapsovereenkomst met het Waals Gewest en de Franse Gemeenschap.

Het organogram van het Instituut vindt u in de bijlagen.

Opleiding

Om zijn opdracht goed uit te voeren moet het Instituut kunnen beschikken over hooggekwalificeerd personeel. Daarom wordt er veel geïnvesteerd in de opleiding van zijn medewerkers, en dit op verschillende niveaus.

Iedereen in een statutaire proefperiode geniet van een aan zijn functie en ervaring aangepast opleidingsprogramma.

Elke medewerker in dienst wordt aangespoord om kwalificerende opleidingen te volgen die hem of haar in staat moeten stellen om optimaal te functioneren en nieuwe bekwaamheden te verwerven die nuttig zijn bij het uitoefenen van zijn of haar functie.

De personeelsleden konden ook gecertificeerde opleidingen volgen. Het bijzondere aan deze opleidingsvorm is het feit dat de deelnemers beoordeeld worden op hun verworven kennis, knowhow en bekwaamheid. Slagen voor een dergelijke opleiding geeft recht op een jaarlijkse premie.

Het personeel heeft ook de mogelijkheid gehad om taalopleidingen te volgen.

Drie leden van het Instituut hebben met vrucht een opleiding tot preventieadviseur gevolgd in het kader van de oprichting van een interne dienst voor preventie en bescherming op het werk.

Personeelsleden die in contact kunnen komen met de pers hebben een mediatraining gevolgd om vertrouwd te worden met interviewtechnieken en het opstellen van persberichten.

De voorbereiding van het opstarten van de ontwikkelcirkels werd in 2009 voortgezet. Alle als evaluator aangestelde personeelsleden volgden daartoe een specifieke opleiding. Alle personeelsleden kregen algemene informatie over het proces van de ontwikkelcirkels. Zo konden de eerste functiegesprekken ingecalculeerd worden voor begin 2010.

Veiligheid, gezondheid en sociale dialoog

Het Instituut is een werkgever die bekommerd is om het welzijn van zijn personeel en het wil goede samenwerkingsrelaties onderhouden met de sociale gesprekspartners in naleving van de wetgeving. Om deze doelstellingen te verwezenlijken nam het Instituut in 2009 de volgende initiatieven:

- **Interne Dienst voor Preventie en Bescherming op het Werk.**
Na een interne oproep om kandidaten in 2008 volgden drie leden van het Instituut vrijwillig de opleiding tot preventieadviseur (basisniveau). Na deze opleiding, die werd afgesloten met een test van de verworven kennis, werden de drie ad hoc gecertificeerd. Vervolgens werd een van hen aangesteld als intern preventieadviseur.
- **Werkzaamheden van het Basisoverlegcomité van het Instituut.**
Op initiatief van de directie werd met de vakbonden afgesproken om zo regelmatig mogelijk vergaderingen te organiseren om de sociale dialoog te bevorderen.
Het Basisoverlegcomité werd in zijn hoedanigheid van Comité voor Preventie en Bescherming op het Werk geïnformeerd over de resultaten van de risicoanalyse die werd uitgevoerd door de Gemeenschappelijke Dienst voor Preventie en Bescherming op het Werk. Het keurde de conclusies van dit rapport goed en zal de toepassing van de aanbevolen maatregelen met aandacht opvolgen.

Teambuilding

De cel HRM organiseert evenementen om de teamgeest van de personeelsleden te versterken. Om mee te werken aan de algemene inspanning om de uitgaven te beperken werd de traditionele ontspanningsdag in juni dit jaar niet georganiseerd. De sportdag die in september wordt georganiseerd door de gemeenschappelijke sociale dienst vond wel plaats. Tot slot werd in december een sociaal-culturele uitstap georganiseerd voor alle personeelsleden.

Ontwikkelcirkels voor het personeel

Als gevolg van een aantal interne aanpassingen werden twee nieuwe evaluatoren aangesteld. In 2009 volgden zij de verplichte opleidingen. Het systeem zal dus vanaf 2010 in werking treden en de eerste gesprekken zijn reeds gepland.

EMAS - Duurzame ontwikkeling

Het Instituut is zich ervan bewust dat elke organisatie een impact heeft op het milieu, en het wil zijn impact tot een minimum beperken door middel van een proces van voortdurende verbetering gebaseerd op het voorkomen van vervuiling. Om dit engagement in de praktijk te brengen, heeft het een milieubeheersysteem (Environmental Management System) geïntegreerd in zijn dagelijkse werking op basis van de vereisten van het reglement EMAS III (1221/2009). Dit milieubeheersysteem maakt het mogelijk om een aantal engagementen te concretiseren: het naleven van de van kracht zijnde wetgeving, systematisch rekening houden met milieuaspecten in het beleid, het verminderen van de milieu-impact van het gebruik van papier, fotokopieerapparaten en printers, het terugdringen van het energieverbruik voor verlichting (burelen, gangen, sanitair) en verwarming en het sorteren van afval.

Het personeel en de huisvesting

Het Instituut heeft in 2009 een behoefteanalyse laten uitwerken door een externe deskundige. Uit deze behoefteanalyse blijkt de noodzaak aan een uitbreiding van de huisvesting voor de personeelsleden van het Instituut. In opvolging van dit advies heeft het Instituut een procedure gestart bij de Regie der Gebouwen voor de aanvraag van bijkomende kantoren.

Studenten en stagiairs

Het Instituut biedt plaatsen voor stagiairs en laatstejaarsstudenten (sociale studies, sociologie, rechten...). In 2009 werden zo twee studenten ontvangen, die beiden rond partnergeweld hebben gewerkt.

Daarnaast ontvangt het Instituut ook vele vragen om informatie en interviews van studenten van de Belgische hogescholen en universiteiten, maar ook van het hoger secundair en het volwassenenonderwijs.

4. De communicatie

Context

De cel communicatie van het Instituut begeleidt het management en geeft zichtbaarheid aan de actiedomeinen van het Instituut.

Het Instituut in de media

Het Instituut was in 2009 regelmatig aanwezig in de media. Het werk en de deskundigheid van het Instituut kregen vooral aandacht in de geschreven pers.

4. Onder vermelding wordt verstaan elk artikel, onderwerp of interview waarin het Instituut of één van zijn personeelsleden vermeld wordt.

FRANSTALIGE MEDIA	
Type pers	Aantal vermeldingen ⁴
Dagbladen	29
Tijdschriften	11
Internet	4
Radio	8
TV	9

NEDERLANDSTALIGE MEDIA	
Type pers	Aantal vermeldingen
Dagbladen	38
Tijdschriften	12
Internet	14
Radio	7
TV	7

Website

Het Instituut heeft de structuur van zijn website gereorganiseerd en het design werd verbeterd. Tegelijkertijd werden de toegang tot de informatie, de navigatie en de zoekmogelijkheden verfijnd.

De surfer kan nu studies en publicaties opzoeken per thema, de beschrijving van een publicatie of onderzoek bekijken en deze downloaden of een papieren versie bestellen via het bestelformulier. Via de tab 'Nieuws' kunnen de laatste nieuwsberichten worden geraadpleegd, de tab 'Kalender' bevat informatie over komende activiteiten.

Een belangrijke nieuwigheid is de tab 'Statistieken', die toelaat om statistieken die verband houden met de gelijkheid van vrouwen en mannen volgens thema op te zoeken.

Slachtoffers van geslachtsdiscriminatie kunnen voortaan het klachtenformulier invullen dat al beschikbaar is op de welkomspagina van de site en rechtstreeks een vereenvoudigde klachtenprocedure opstarten.

Eveneens op te merken is de toevoeging van een rubriek 'Links' naar de partners uit het omvangrijke netwerk van contacten van het Instituut.

Wat betreft het aantal bezoekers kent de nieuwe versie van de site een groot succes. In totaal hebben 15.128 gebruikers⁵ de website bezocht tussen 1 april 2009 en 31 december 2009. In totaal heeft de site 90.548 bezoeken geteld.⁶

5. Gebruikers geïdentificeerd met een 'cookie'.

6. Aantal paginaconsultaties door eenzelfde gebruiker op dezelfde site zonder onderbreking.

Internationale dag ter bestrijding van het geweld tegen vrouwen (Witte Lintjescampagne)

Het Instituut heeft zich verbonden aan de internationale dag ter bestrijding van het geweld tegen vrouwen. Op 25 november 2009 werden ballonoplatingen georganiseerd in de Belgische provincies en in Brussel in samenwerking met de provinciale coördinaties, verenigingen en bekende personen.

Om deze sensibilisatiecampagne te versterken heeft het Instituut bladwijzers verspreid met de boodschap 'STOP geweld op vrouwen' in de FNAC-winkels en alle bibliotheken van het land. Elke bladwijzer bevat de foto's van de 9 bekende personen die de campagne sinds 2008 ondersteunen: Steph Goossens, Cré-tonnerre, Xavier Deutsch, Cédric Wautier, An Nelissen & Coco Jr., Benjamin Van Tourhout, Lieven Debrauwer et Marc Ysaye.

Samenwerking met Flair

Het Instituut heeft met het vrouwenweekblad Flair samengewerkt aan verschillende nummers. In november 2009 zijn zo drie Nederlandstalige en vier Franstalige nummers verschenen over de volgende thema's: partnergeweld, de loonkloof en seksisme.

Voor het thema seksisme heeft Flair in samenwerking met verschillende personen van het Instituut een enquête uitgewerkt. De bedoeling van de enquête was om te weten te komen in welke mate de Belgische vrouwen geconfronteerd worden met seksistische uitlatingen en gedragingen. 1580 vrouwen namen eraan deel. De conclusies wijzen op een stijging van het aantal uitingen van seksisme in België. 79% van de Flairlezeressen werd al geconfronteerd met seksistische voorstellen, uitlatingen of handelingen, 75% vindt dat de reclame bulkt van de vooroordelen over vrouwen, 12% vindt dat hun partner hen soms neerbuigend bekijkt, 32% is het slachtoffer geweest van verbale of psychische agressie. Op 9 november 2009 heeft de directeur van het Instituut deelgenomen aan de persconferentie waarop de resultaten van de enquête werden voorgesteld.

Het doel van deze samenwerking tussen Flair en het Instituut was om vrouwen aan te sporen om hun grenzen te bepalen, te zeggen wat hen niet bevalt en op te treden wanneer ze onrechtvaardig behandeld worden.

Affichecampagne

In december 2009 bereidde het Instituut een affichecampagne voor. De lancering ervan is voorzien voor juni 2010. De campagne zal vier thema's behandelen: de loonkloof, seksistische stereotypen in de reclame, partnergeweld en discriminatie van zwangere vrouwen op het werk. De affiches zullen verspreid worden naar het netwerk van partners van het Instituut maar ook in de stations, de metro's, de trams en de bussen zullen de affiches te zien zijn. Doelstelling is het Instituut zichtbaarheid geven, de bekendheid ervan vergroten en de burger sensibiliseren voor de vier thema's.

Campagne 'STOP DISCRIMINATION'

In 2009 namen het Instituut, het Centrum voor gelijkheid van kansen en voor racismebestrijding, de Franse Gemeenschap en het Waals Gewest het gezamenlijk initiatief om een sensibiliseringscampagne te voeren met betrekking tot de versterking van het kader ter bestrijding van discriminatie. Deze campagne, waarvan de lancering voorzien is voor begin 2010, past in het kader van de samenwerkingsakkoorden tussen het Waals Gewest, de Franse Gemeenschap, het Instituut en het Centrum.

De campagne wil de ambtenaren van de overheidsdiensten en de instellingen van openbaar nut van het Waals Gewest en de Franse Gemeenschap en de verenigingssector sensibiliseren voor de problematiek van discriminatie. Ze wil ook de ambtenaren en gebruikers van de overheidsdiensten informeren over de bevoegde instanties tot wie ze zich kunnen richten wanneer ze geconfronteerd worden met discriminatie. Het gaat er ook om de respectievelijke rollen van het Instituut en het Centrum voor te stellen.

De campagne maakt gebruik van A2-affiches, folders om aan deurklinken te hangen, zelfklevers voor de ingang van gebouwen, loketten, enz. De website van de campagne biedt meer informatie over de verschillende types van discriminatie en de van kracht zijnde wetgeving.

De folder 'Discriminatie op grond van het geslacht. Je staat er niet alleen voor!'

In november 2009 werd de heruitgave van de klachtenfolder opgestart. De nieuwe versie zal veranderingen bevatten op het vlak van de inhoud en de lay-out, met het oog op het verbe-

teren van de duidelijkheid, de leesbaarheid en de toegankelijkheid. De folder zal ook een uitneembaar klachtenformulier bevatten. De folder is bestemd voor burgers die het slachtoffer zijn van geslachtsdiscriminatie. Dit instrument zal in drie landstalen gepubliceerd worden. De verschijning ervan is voorzien voor begin 2010.

'Genderkalenders'

In 2009 heeft het Instituut het ontwerp voor de kalenders voor het jaar 2010 gelanceerd. Het heeft ervoor gekozen om deze kalenders op te maken rond markante statistieken. De bedoeling is om te sensibiliseren door middel van significante statistieken uit zijn onderzoekswerk. Het instrument biedt de mogelijkheid om een groot publiek kennis te laten nemen van cijfermateriaal dat anders maar door een beperkt aantal experts gekend is.

De folder 'Laat ons de stilte breken voor we zelf gebroken zijn'

In 2009 werd de heruitgave opgestart van de folder 'Laat ons de stilte breken voor we zelf gebroken zijn', die in 17 talen zal gepubliceerd worden. De folder is bestemd voor slachtoffers van partnergeweld. De doelstelling ervan is om hen te sensibiliseren aangaande deze problematiek, en hen aan te wijzen tot wie ze zich kunnen richten en waar ze hulp kunnen vinden. De boodschap die het Instituut wil geven is: 'Als slachtoffer van geweld sta je niet alleen, je kan hulp vinden en de stilte breken om een einde te maken aan het probleem'. De heruitgave zal in de loop van 2010 klaar zijn.

Miniboekje gender mainstreaming

Met de steun van de Vaste Commissie Arbeid van de Raad van de Gelijke Kansen voor Mannen en Vrouwen heeft het Instituut het Charter Gender Mainstreaming gepubliceerd in de vorm van een 'miniboekje' in het kader van de vijfde verjaardag van de ondertekening ervan. Er werden 10.000 exemplaren verspreid.

5. De gesprekspartners

De burgers

Het Instituut vervult een openbare dienst ten behoeve van de burgers. Meer in het bijzonder moet het hulp verlenen aan iedere burger die advies wil over de omvang van zijn of haar rechten en plichten en deze alle nodige informatie en adviezen geven over de middelen om zijn of haar rechten te doen gelden. De juridische cel stelt zich ter beschikking van elke burger die het slachtoffer is van discriminatie op grond van geslacht of van een ongelijkheid tussen mannen en vrouwen. Het kan daarbij gaan om directe discriminatie, indirecte discriminatie, pesterijen op grond van het geslacht, verplichting tot discriminatie, aanzetten tot discriminatie, haat of geweld tegen een persoon of een groep, discriminatie van zwangere vrouwen op het werk en de discriminaties waarvan transgender personen het slachtoffer zijn.

Het Instituut helpt de burgers met de verschillende middelen waarover het beschikt: het beantwoordt vragen om informatie door het ter beschikking stellen van zijn deskundigheid, zijn documentatie en zijn archieven, door de organisatie van colloquia rond verschillende vormen van discriminatie en door zijn publicaties aan te bieden via zijn website.

Institutionele gesprekspartners

Federaal Parlement

Op vraag van het kabinet van de minister van Gelijke Kansen namen twee leden van het Instituut op 11 maart 2009 deel aan het Adviescomité voor gelijke kansen van de Senaat met betrekking tot het dossier 'Vrouwen aan de top'.

De directeur van het Instituut nam op 22 februari 2009 als effectief lid deel aan de Senaatscommissie 'abortus' (als afgevaardigde van de organisaties belast met de opvang en begeleiding van vrouwen in nood).

Om bij te dragen tot de reflectie van de verschillende commissies van het federaal Parlement stelde het Instituut de verantwoordelijken van de parlementaire groepen exemplaren ter beschikking van de volgende publicaties: 'Miet Smet. Drie decennia gelijkheidsbeleid', 'De loonkloof tussen vrouwen en mannen in België. Rapport 2009', 'Gender en tijdsbesteding', 'Vrouwen aan de top', 'Transgender zijn in België' en de brochure 'Familie zonder grenzen'.

Deelstaten

Een hoofddoelstelling van het Instituut is om dicht bij burgers en slachtoffers van geslachtsdiscriminatie te staan.

Om de administratieve stappen van de burgers te vereenvoudigen (klachtenbehandeling, beantwoorden van vragen om informatie, doorverwijzen naar de bevoegde instanties), hebben het Instituut en de deelstaatentiteiten hun samenwerking geformaliseerd. Concreet vertaalt dit zich in de ondertekening van twee samenwerkingsprotocollen: een eerste met de Franse Gemeenschap op 15 december 2008, en een tweede met het Waals Gewest op 23 januari 2009.

Door deze protocollen krijgt het Instituut de behandeling toegewezen van discriminatiedossiers die onder de bevoegdheden vallen van de Franse Gemeenschap (cultuur, onderwijs...) en het Waals Gewest (plaatsing van werknemers, socio-professionele inschakeling). Naast het behandelen van individuele vragen, bestaat de doelstelling van de samenwerking tussen het Instituut en deze entiteiten uit de uitwisseling van informatie, het informeren en sensibiliseren van de bevolking en het personeel van de diensten van het Waals Gewest en de Franse Gemeenschap, het formuleren van adviezen en aanbevelingen en het voeren van onderzoek.

Deze protocollen hebben al geleid tot ontmoetingen met regionale instellingen die in zekere mate werkzaam zijn in het domein van de gelijkheid van vrouwen en mannen. Deze ontmoetingen waren ook de gelegenheid om formele contacten aan te knopen met de diensten van de Médiatrice de la Communauté française, Forem en de Conseil Supérieur de l'Audiovisuel.

Het eerste doel van deze protocollen is dus om de burger op adequate wijze door te verwijzen naar de bevoegde diensten. Ze zijn ook de eerste stap in de richting van het afsluiten van een samenwerkingsakkoord tussen de federale regering en de deelstaatregeringen. De aanneming van dit samenwerkingsakkoord zal de bevoegdheid van het Instituut uitbreiden zoals bepaald in de protocollen, met name door het de mogelijkheid te geven om in rechte op te treden in geslachtsdiscriminatiedossiers in domeinen onder gewestelijke en gemeenschapsbevoegdheid. In afwachting van dit akkoord is de ondersteuning door het Instituut van slachtoffers van discriminatie in deze bevoegdheidsdomeinen beperkt tot informele bemiddeling.

In het licht van de discriminatiemeldpunten die al werden opgestart in Vlaanderen vonden een aantal verkennende gesprekken plaats tussen het Instituut en de dienst Gelijke Kansen in Vlaanderen met het oog op een eventuele samenwerking.

Raad van de Gelijke Kansen voor Mannen en Vrouwen

De Raad van de Gelijke Kansen voor Mannen en Vrouwen heeft acht adviezen uitgebracht in 2009. Het Instituut stond in voor het secretariaat bij de totstandkoming ervan.

Het samenwerkingsprotocol tussen de Raad en het Instituut vergemakkelijkt de onderlinge samenwerking bij de bevordering van gelijkheid van vrouwen en mannen. Ze houden elkaar op de hoogte over de adviesaanvragen van de autoriteiten en over de adviezen die ze zelf voorbereiden. Het orgaan dat een advies uitbrengt vraagt, indien nodig, om de expertise van het andere orgaan.

Dit samenwerkingsprotocol werd in 2009 eenmaal gebruikt, voor het advies nr. 123 voor statistieken uitgesplitst naar geslacht en genderindicatoren.⁷

Adviesorganen inzake gelijkheid en gelijkheidsbevorderende organen van de deelstaten

In 2009 ontmoette het Instituut de Conseil wallon de l'Égalité entre Hommes et Femmes. Er was ook een ontmoeting met de Coordination administrative pour l'égalité des chances, de gemeenschappelijke coördinatie van het ministerie van de Franse Gemeenschap en de instellingen voor openbaar nut van de Franse gemeenschap.

Aan Vlaamse zijde waren er verschillende informele vergaderingen tussen de directie van het Instituut en de Cel Gelijke kansen in Vlaanderen⁸.

Samenwerking met de sleutelactoren op het vlak van de gelijke behandeling op federaal niveau

Centrum voor gelijkheid van kansen en voor racismebestrijding

In de lijn van de voorgaande jaren heeft het Instituut zijn bevoorrechte contacten met het Centrum voor gelijkheid van kansen en voor racismebestrijding verder uitgebouwd. Zo hebben de twee organen samen een aantal bewustmakingsacties georganiseerd, waaronder de acties in het kader van de protocollen met de Franse Gemeenschap en het Waals Gewest (zie boven), het opstarten van een gezamenlijk onderzoek voor de discriminatiebarometer en de samenwerking in het kader van meervoudige discriminatie.

7. Advies nr. 123 van 12 juni 2009 van het Bureau van de Raad van de Gelijke Kansen voor Mannen en Vrouwen voor statistieken uitgesplitst naar geslacht en genderindicatoren.

8. Gelijke Kansen in Vlaanderen is een cel binnen de Vlaamse overheid die het Vlaamse gelijkheidsbeleid mee voorbereidt, uitvoert, evalueert en coördineert.

Representatieve werknemersorganisaties

Nog steeds in het kader van zijn samenwerking met de sleutelactoren van de gelijkheid, heeft het Instituut representatieve werknemersorganisaties ontmoet met het oog op het formaliseren van de uitwisseling van expertise. Deze uitwisseling heeft zeer concrete gevolgen voor de klachtendossiers van het Instituut (uitwisseling van informatie en goede praktijken of gezamenlijke juridische procedures).

Organen met betrekking tot reclame en media

Inleiding

In het kader van zijn voortdurende werkzaamheden rond het beeld van vrouwen en mannen in de reclame in België⁹, heeft het Instituut zijn uitwisselingen met de reclamewereld en de media versterkt.

Het Instituut wil immers de strijd aangaan tegen de genderstereotypen, met name in de media. Het Instituut heeft zo bijvoorbeeld een aantal klachten behandeld tegen de rapper Orelsan. De vrouwonvriendelijke en gewelddadige teksten van zijn nummers werden door het Instituut veroordeeld in een persbericht. Het spreekt voor zich dat het Instituut niet wil raken aan het fundamentele recht van de vrije meningsuiting, maar het wil tot een evenwicht komen tussen deze vrijheid en een respectvolle voorstelling van vrouwen en mannen in de media. Daarnaast wil het Instituut zich actief inzetten voor de bestrijding van seksisme. Deze kwestie werd ook op internationaal vlak bestudeerd om tot een juridische definitie van seksisme te komen.

Jury voor Ethische Praktijken inzake Reclame (JEP)

Het Instituut heeft niet enkel studies laten uitvoeren naar de problematiek van het seksisme en de beeldvorming van vrouwen en mannen in de media. Het heeft zich ook actief geëngageerd in deze problematiek via het formaliseren van zijn samenwerking met de Jury voor Ethische Praktijken inzake Reclame, het zelfregulerend orgaan van de Belgische reclamesector. Een lid van het Instituut werd afgevaardigd en opgenomen in de jury van eerste aanleg van de JEP. Deze jury behandelt klachten van consumenten en onderzoekt vragen om advies rond sommige reclames die op vrijwillige basis - vóór de verspreiding - worden ingediend door reclamemakers. De bedoeling is het versterken van de genderdimensie bij de behandeling van klachten (en voorafgaande vragen om advies).

In 2009 nam het Instituut deel aan acht vergaderingen met gemiddeld een of twee voorafgaande vragen om advies en vijf klachten.

9. Deze studie wordt in detail voorgesteld in het hoofdstuk 'Onderzoek' van dit verslag.

Conseil Supérieur de l'Audiovisuel (CSA)

Het Instituut en de CSA, het regulerend orgaan van de audiovisuele sector van de Franse Gemeenschap, hebben op 9 december 2009 een samenwerkingsprotocol getekend. De doelstelling is het uitwisselen van hun expertise op het vlak van de gelijkheid van vrouwen en mannen in de audiovisuele media. Voortaan kunnen de CSA en het Instituut een beroep doen op elkaar voor elke vraag om advies of informatie in het kader van het onderzoek van klachten of dossiers met betrekking tot geslachtsdiscriminatie. Ze kunnen ook een gezamenlijk standpunt innemen naast elk individueel dossier dat een van hen te behandelen heeft, en samen nadenken over de gelijkheid van vrouwen en mannen (bijvoorbeeld wat betreft de beeldvorming van vrouwen en mannen in de media). Het Instituut en de CSA zullen jaarlijks een verslag uitwisselen over de klachten en dossiers die ze behandeld hebben in het kader van hun respectievelijke bevoegdheden.

Vlaamse Regulator voor de Media en Medienrat

De Regulator staat in voor de handhaving van de mediaregelgeving binnen de Vlaamse Gemeenschap. De Medienrat is het controleorgaan voor de reclame van de Duitstalige Gemeenschap.

Het Instituut heeft contact opgenomen met de Vlaamse Regulator voor de Media en de Medienrat om ook op deze niveaus een samenwerking op gang te brengen.

Verenigingen

Het Instituut heeft als opdracht de verenigingen te ondersteunen. Het werkt regelmatig samen met vrouwenorganisaties. Het Instituut is ook bereid om te luisteren naar alle spelers op het terrein die over een specifieke expertise beschikken inzake de gelijkheid van vrouwen en mannen.

Meer uitleg over de steun van het Instituut aan deze verenigingen is terug te vinden in het onderdeel 'ondersteuning van terreinactoren'.

Het Europees Instituut voor de gelijkheid van mannen en vrouwen

Het Europees Instituut voor de gelijkheid van mannen en vrouwen is een Europees agentschap dat de Europese lidstaten en instellingen ondersteunt bij hun inspanningen in het kader van de bevordering van de gendergelijkheid, de bestrijding van discriminatie op grond van het geslacht en het sensibiliseren van de burgers van de Europese Unie rond gelijkheidskwesties.

De directeur van het Instituut is ondervoorzitter van de Raad van Bestuur van het Europees Instituut en heeft deelgenomen aan de vergaderingen van het comité dat belast is met de aanneming van het werkprogramma en diverse interne werkingsregels.

Deel 2

De verwezenlijkingen van het Instituut

1. Juridische missie	42
2. Gender mainstreaming	50
3. De strijd tegen partnergeweld	55
4. Tewerkstelling	60
5. Besluitvorming	68
6. Onderzoek	70
7. De ondersteuning van terreinactoren	82
8. Voorbereiding en toepassing van regeringsbeslissingen en de opvolging van het Europees en internationaal beleid	87
9. Besluit	100

II. De verwezenlijkingen van het Instituut

1. Juridische missie

Context

De juridische missie van het Instituut bestaat uit het informeren van de burgers over de draagwijdte van hun rechten en plichten. Het Instituut kan ook in rechte optreden in geschillen die aanleiding geven tot toepassing van de wetten die de gelijkheid van vrouwen en mannen waarborgen. De werking van het Instituut situeert zich in de domeinen die door de wet bestreken worden, meer in het bijzonder de werkgelegenheid, de sociale zekerheid, de toegang tot goederen en diensten, ongewenst seksueel gedrag, transseksualiteit...

Klachten

Cijfers en tendensen

In 2009 heeft de juridische cel van het Instituut 196 meldingen ontvangen, waarvan 46 informatieaanvragen en 150 dossiers die daadwerkelijk tot een klacht hebben geleid. Het Instituut loste 67 dossiers op door middel van verzoening en/of bemiddeling

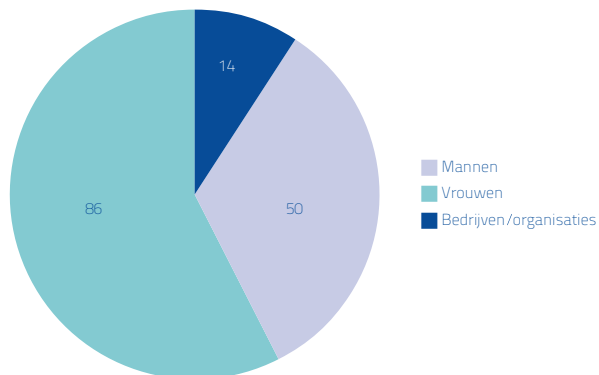
Voor het vierde opeenvolgende jaar tekent zich een stijging van het aantal klachten af. Het totaal aantal klachten voor 2009 heeft ten opzichte van 2008 een groei gekend van 20%.

In 55% van de aangeklaagde gedragingen gaat het om een directe discriminatie. De tendensen die zich de voorbije jaren hebben afgetekend, herhalen zich zonder meer.

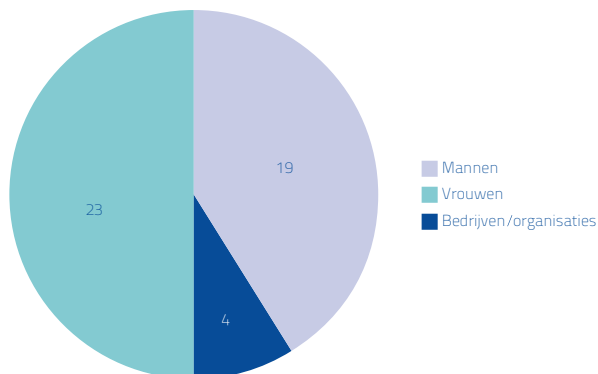
Wanneer men de klachten analyseert per domein komt men tot de vaststelling dat discriminaties in de arbeidsfeer nog steeds vooraan het lijstje prijken. Daar waar vorig jaar het totaal aantal klachten in de werksfeer goed was voor 37%, zijn de klachten die zich in dit domein situeren voor 2009 goed voor meer dan de helft van het totaal aantal klachten (51%). 57,33% van deze klachten zijn ingediend door vrouwen en goed één derde door mannen.

Klachten bij de toegang tot en het aanbod van goederen en diensten maken 10% uit van het totaal aantal klachten.

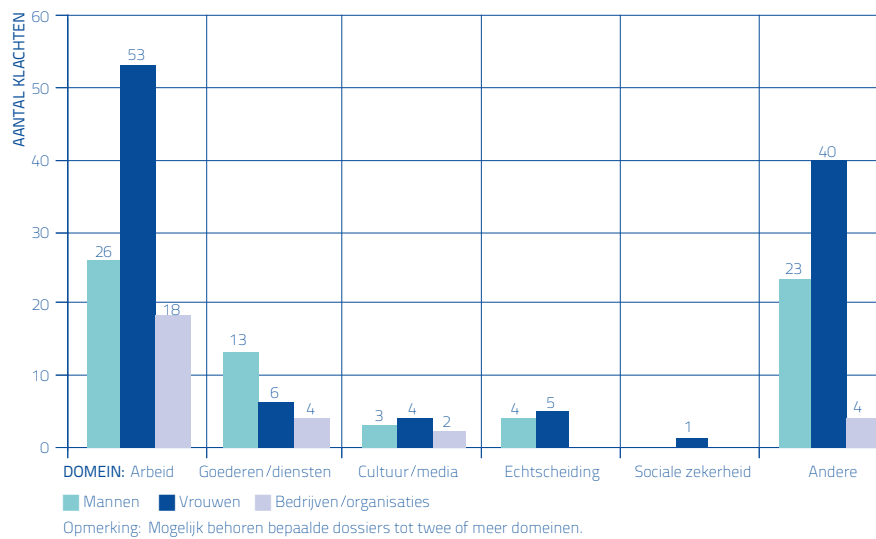
KLACHTEN PER GESLACHT IN 2009

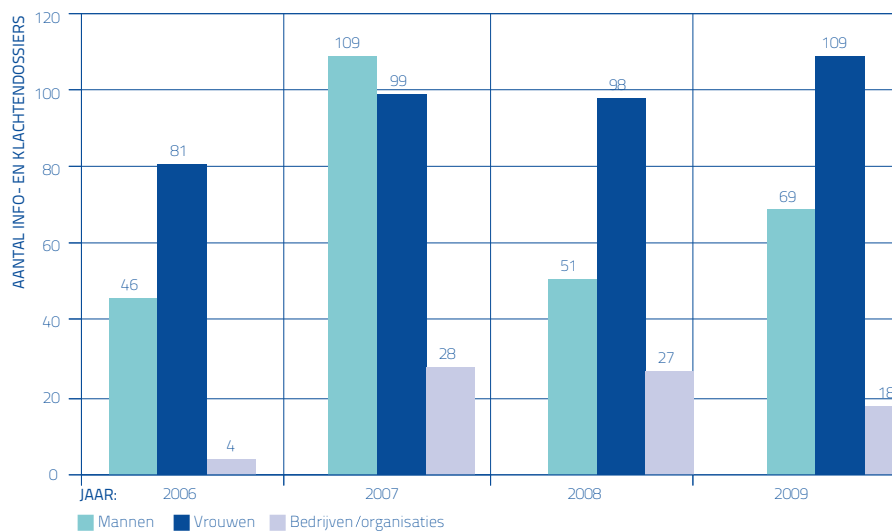
INFOFOSSIERS PER GESLACHT IN 2009

AANTAL KLACHTEN M/V PER DOMEIN 2009

INFO- EN KLACHTENDOSSIERS - EVOLUTIE PER JAAR

ZWANGERSCHAP

Het significante hoge cijfer voor arbeidsgerelateerde klachten valt grotendeels te verklaren door het steeds groeiende aantal klachten die verband houden met zwangerschap, bevalling of moederschap. Een bedenkelijke tendens die steeds wederkerend lijkt te zijn.

Een goede 38% van alle meldingen binnen het domein arbeid zijn voor rekening van laatstgenoemde problematiek.

In 2009 vond 20% van het totaal aantal klachtendossiers hun grond in zwangerschapsgerelateerde geschillen.

ARBEID

Wanneer we de klachten binnen de arbeidssfeer onder de loep nemen, stellen we vast dat het beëindigen van een arbeidsrelatie bij mannen slechts voor 7,6% deel uitmaakt van de klachten, tegenover 45% voor de vrouwen. Daar staat tegenover dat mannen eerder in de pre-arbeidsfase te maken krijgen met discriminatie. Voornamelijk bij het solliciteren naar een betrekking, waar 42% van de mannelijke verzoekers hun discriminatie ondervindt.

Opmerkelijk blijft dat 45% van alle arbeidsgerelateerde klachten van vrouwelijke slachtoffers van discriminatie een ontslag of beëindiging van de arbeidsrelatie tot gevolg heeft.

De categorie 'andere' omvat ondermeer domeinen waarvoor het Instituut in sommige gevallen niet bevoegd is, zoals pesterijen op het werk, politiegeweld, onderwijs of bepaalde andere exclusieve bevoegdheden voor de gemeenschappen of gewesten. Tot deze categorie behoren ook de klachten omwille van andere discriminatiegronden zoals ras, seksuele geaardheid, enz.

Dossiers die betrekking hebben op 'transseksualiteit en transgender' zijn in 8,1% van alle meldingen terug te vinden. Ook hier worden wij geconfronteerd met een groeiend aantal geschillen die verband houden met deze problematiek.¹⁰

Naast de samenwerking met de JEP blijven wij klachten ontvangen die gerelateerd zijn aan seksisme, ook buiten de reclamesfeer. Deze klachten hebben voor het derde jaar op rij een lichte stijging gekend. Ten opzichte van het voorgaande jaar hebben wij een toename van 22% waargenomen van de dossiers die verband houden met seksisme. Het merendeel van deze dossiers wordt gezamenlijk met de bevoegde instanties behandeld.

10. We verwijzen hier naar de studie 'Transgender zijn in België. De sociale en juridische situatie van transgender personen in kaart gebracht'.

GERECHTELIJKE PROCEDURES

Bij het ter perse gaan van dit jaarverslag waren er 7 zaken aanhangig gemaakt voor de bevoegde rechtbank. Vijf dossiers zijn aan de rechter in eerste aanleg voorgelegd en nog eens twee zaken zullen in beroep worden behandeld.

Drie andere dossiers die bestemd waren om een gerechtelijk gevolg te kennen, staan op het punt voorwerp uit te maken van een akkoord tussen de verschillende partijen.

Oprichting van een 'eerstelijnsdienst' voor klachtenbehandeling

In september 2009 werd besloten om een 'eerstelijnsdienst' binnen het Instituut uit te bouwen. Deze beslissing zou in de loop van het eerste semester van 2010 in de praktijk moeten gebracht worden.

Dit project is gericht op het aanbieden van een eerste onthaal voor de verschillende personen die zich tot het Instituut richten, zowel met een vraag om informatie als om bijstand te vragen in geval van discriminatie. Het invoeren van zo'n dienst zou de cel 'klachten' moeten toelaten om enkel de basisdossiers te behandelen. Dit proefproject kan enkel geconcretiseerd worden met extra personeel.

De 'eerstelijnsdienst' zal bestaan uit twee personen (1 Franstalige en 1 Nederlandstalige) en twee plaatsvervangers (eveneens 1 Franstalige en 1 Nederlandstalige). Zij zullen moeten instaan voor een eerste selectie van de vragen aan het Instituut, voor het beantwoorden van eenvoudige vragen om informatie, voor het verzenden van een klachtenformulier indien het Instituut wel degelijk bevoegd is, en voor het openen van het dossier bij ontvangst van het klachtenformulier. Indien het Instituut niet bevoegd is, kan de 'eerstelijnsdienst' de betrokkene onmiddellijk doorverwijzen naar de geschikte instelling. De dossiers die een diepgaandere analyse vragen worden door de 'eerstelijnsdienst' overgemaakt aan de cel 'klachten'.

Brochure over internationaal privaatrecht 'Familie zonder grenzen'

Het Instituut heeft in samenwerking met het Centrum voor gelijkheid van kansen en voor racismebestrijding (Centrum), de Association pour le droit des étrangers (ADDE) en het Vlaams Minderhedencentrum (VMC) een laagdrempelige brochure uitgebracht voor alle internationale families over hun rechten en plichten omtrent vier thema's: huwelijk, echtscheiding, afstamming en adoptie.

Op basis van 50 vragen en voorbeelden uit de praktijk werd het Wetboek Internationaal Privaatrecht in eenvoudige taal uitgelegd.

Het Instituut heeft meegewerkt aan de redactie van de brochure en heeft de verspreiding aan het grote publiek via verzendingen op zich genomen. Het Centrum heeft de kosten voor het drukken op zich genomen. De meeste inhoudelijke input kwam van het ADDE en het VMC.

De brochure is beschikbaar op de website van het Instituut.

Databank 'Wetgeving gelijke kansen tussen vrouwen en mannen'

Eind 2009 werd een project aangevat met als doel de 'Wetswijzer gelijke kansen tussen vrouwen en mannen' op een gebruiksvriendelijke wijze op de webstek van het Instituut raadpleegbaar te maken voor het publiek.

De nieuwe databank zal een overzicht bieden van de wetgeving inzake de gelijke kansen tussen vrouwen en mannen. Deze wetswijzer zal aan de rechtszoekende de mogelijkheid bieden om aan de hand van zoekfuncties, trefwoorden, enz. wetgeving inzake de gelijkheid van vrouwen en mannen te vergaren. De mogelijkheid om in de toekomst rechtspraak en rechtsleer te incorporeren in deze databank werd voorzien.

Deze wetgevingsdatabank zal in de loop van het tweede semester van 2010 operationeel zijn op de website van het Instituut.

Sensibilisering

Op nationaal niveau

In december 2009 heeft het Instituut actief samengewerkt met het Centrum voor gelijkheid van kansen en voor racismebestrijding, maar ook met het Waals Gewest en de Franse Gemeenschap, aan drie colloquia getiteld 'Agir contre la discrimination - Outils juridiques et pratiques de terrain'. Deze colloquia richtten zich tot de steden en gemeenten, hun burgemeesters en schepenen en hun gelijkekansenambtenaren. Tijdens deze colloquia gaf het Instituut concrete voorbeelden van de discriminaties die het reeds behandeld heeft.

Op 17 maart 2009 heeft de directie het Instituut voorgesteld tijdens de cursus 'Recht en gender' van professor Pascale Vielle aan de Université Catholique de Louvain (UCL).

De directeur heeft de positieve acties ook voorgesteld op een themaworkshop georganiseerd door de UCL in het kader van de studiedag op dinsdag 19 mei rond 'Actualités du droit de la lutte contre la discrimination' aan de universitaire faculteit Saint-Louis.

Op 9 oktober 2009 stelde het Instituut zijn actiedomeinen voor tijdens de cursus 'gelijkheid tussen vrouwelijke en mannelijke werkenden' van professor Jean Jacqmain (ManaMa sociaal recht).

In 2009 namen het Instituut, het Centrum voor gelijkheid van kansen, de Franse Gemeenschap en het Waals Gewest het initiatief tot het opstarten van de bewustmakings- en informatie-campagne 'STOP DISCRIMINATION' met betrekking tot de versterking van het kader ter bestrijding van discriminatie. Deze campagne wordt gelanceerd begin 2010.

LA DISCRIMINATION S'ARRÊTE ICI

Ensemble luttons contre toutes les formes de discriminations fond es sur la présentation rare, la nationalité, la couleur de peau, l'ascendance ou l'origine nationale ou ethnique, le sexe et les caractères apparentés (grossesse, accouchement, maternité, changement de sexe, transsexualisme), l'âge, l'orientation sexuelle, la naissance, l'Etat civil, la fortune, les convictions religieuses, philosophiques ou politiques, la langue, l'Etat de santé, le handicap, les caractéristiques physiques ou génétiques, l'origine sociale.

www.stop-discrimination.be

Op internationaal niveau - Equinet

Het Instituut maakt deel uit van het netwerk Equinet. De taak van dit netwerk is het uitwisselen van informatie tussen de Europese organen die de gelijkheid bevorderen, het tot stand brengen van samenwerking en het vergemakkelijken van uitwisselingen tussen de gelijkheidsbevorderende instanties om zo de uniforme toepassing van de Europese antidiscriminatiewetten en de bescherming van slachtoffers van discriminatie te ondersteunen.

Op 18 maart 2009 nam de directie van het Instituut deel aan de 'Equinet high-level meeting of heads of equality bodies' te Brussel. De doelstelling van deze meeting was om de activiteiten en prioriteiten van Equinet voor te stellen en te bespreken en te debatteren over de toekomstige prioriteiten voor gelijkheidsbevorderende organen en hun samenwerking op Europese schaal.

Het Instituut nam ook deel aan de opleiding 'Training on access to rights' op 28 en 29 april 2009 in Dublin. De hoofddoelstellingen van dit seminarie waren het voorstellen van de grenzen van de Europese antidiscriminatiewetgeving, het bespreken van de mogelijke en potentiële interpretaties van de bestaande wetten, de voorstelling van de recente ontwikkelingen in het juridisch systeem van de Europese Unie (HJEU) aangaande de gelijke behandeling, en tot slot te debatteren over de manier waarop de gelijkheidsorganen hun macht kunnen gebruiken in geschillen voor de nationale en Europese hoven.

Het Instituut heeft daarnaast deelgenomen aan de opleiding 'Legal Training' op 1 en 2 oktober 2009 in Lissabon.

Het Instituut was ook aanwezig op de 'EQUINET Annual General Meeting' op 5 en 6 november 2009 in Brussel.

2. Gender mainstreaming

Context

Ter herinnering, sinds de Wereldvrouwenconferentie die in september 1995 in Peking werd gehouden, heeft België zich concreet verbonden tot gender mainstreaming, met andere woorden tot de integratie van de genderdimensie in alle beleidslijnen. De wet van 12 januari 2007¹¹ (de 'wet gender mainstreaming' genaamd) beoogt immers deze integratie te garanderen in alle federale beleidslijnen en dus in de verschillende fasen van het besluitvormings- en uitvoeringsproces. De wet is een belangrijke stap voorwaarts voor de gelijkheid van vrouwen en mannen in België.

Het Instituut is belast met de begeleiding en de ondersteuning van de integratie van de genderdimensie in de beleidslijnen, maatregelen en acties van de regering. Daarnaast staat het Instituut ook in voor het secretariaat van de interdepartementale commissie die zal zorgen voor de opvolging van deze acties en de verslagen zal opstellen.

De activiteiten van het Instituut in het kader van de tenuitvoerlegging van de wet van 12 januari 2007

Opstellen van uitvoeringsbesluiten voor de wet van 12 januari 2007

KONINKLIJK BESLUIT VAN 26 JANUARI 2010 TOT VASTLEGGING VAN DE SAMENSTELLING, DE OPDRACHTEN EN DE WERKINGSREGELS VAN EEN 'INTERDEPARTEMENTALE COÖRDINATIEGROEP'

Het Instituut voor de gelijkheid van vrouwen en mannen heeft een Koninklijk Besluit voorbereid tot vastlegging van de samenstelling, de opdrachten en de werkingsregels van een 'interdepartementale coördinatiegroep' alsook van het niveau van minimale kwalificaties van zijn leden in uitvoering van artikel 8 van de wet van 12 januari 2007 strekkende tot controle op de toepassing van de resoluties van de Wereldvrouwenconferentie die in september 1995 in Peking heeft plaatsgehad en tot integratie van de genderdimensie in het geheel van de federale beleidslijnen. Dit besluit werd op 5 juni 2009 aangenomen door de Ministerraad (uitgevaardigd op 26 januari 2010 en gepubliceerd in het Belgisch Staatsblad op 8 februari 2010).

11. Wet van 12 januari 2007 strekkende tot controle op de toepassing van de resoluties van de Wereldvrouwenconferentie die in september 1995 in Peking heeft plaatsgehad en tot integratie van de genderdimensie in het geheel van de federale beleidslijnen, B.S. van 13 februari 2007.

De hoofdtaken van deze groep zijn:

- het bevorderen van de samenwerking tussen de federale departementen, het verspreiden van nuttige hulpmiddelen, instrumenten en methodes voor de toepassing van de wet;
- het verspreiden van informatie en goede praktijken met het oog op de toepassing van de wet;
- de goedkeuring van een ‘federaal genderplan’ aan het begin van de regeerperiode;
- het opstellen van een halfjaarlijks opvolgingsverslag over de tenuitvoerlegging van het federaal genderplan;
- de goedkeuring van het ‘tussentijds’ verslag en het verslag op het einde van de legislatuur voorzien in het artikel 5 van de wet.

De ‘interdepartementale coördinatiegroep’ (ICG) is samengesteld uit personen uit de beleidscellen van alle federale ministers, ambtenaren die aangeduid worden in alle FOD’s en POD’s en vertegenwoordigers van het Instituut voor de gelijkheid van vrouwen en mannen, die er het voorzitterschap en het secretariaat van waarnemen. De ICG-leden zijn van niveau A of hebben een diploma dat toegang geeft tot dit niveau en worden aangeduid door de bevoegde ministers of leidende ambtenaren. De opdrachten van de coördinatoren worden uitgevoerd onder hun autoriteit en eindverantwoordelijkheid.

KONINKLIJK BESLUIT TOT INVOERING VAN DE ‘GENDERTEST’

Het Instituut heeft in nauwe samenwerking met het kabinet van de minister van Gelijke Kansen een ontwerp van evaluatieverslag opgesteld van de impact van elk wet- en regelgevend ontwerp op de respectievelijke situatie van vrouwen en mannen.

Gender budgeting of de integratie van de genderdimensie bij het opstellen van de staatsbegroting

DE OMZENDBRIEF AANGAANDE HET OPSTELLEN VAN DE BEGROTING

Net als vorig jaar bevatte de omzendbrief met betrekking tot het opmaken van de begroting 2010, als gevolg van een overleg met de FOD Budget en Beheerscontrole, een onderdeel (4.7.) met betrekking tot gender budgeting.

HET PROJECT GENDER BUDGETING

Om vooruitgang te boeken op het vlak van gender budgeting heeft het Instituut in 2009 een project opgestart met het oog op de supervisie en ondersteuning van de manier waarop de federale administraties tegemoet moeten komen aan de verplichtingen inzake gender budgeting en de gendernota¹². In de loop van de eerste fase van dit project werd het Instituut gesteund door een studente van de Hogeschool Gent, in het kader van haar laatstejaarsstage in Administratieve Wetenschappen en Overheidsmanagement.

12. De wet bevat twee verplichtingen. Ten eerste moeten men waken over de integratie van de genderdimensie bij de begrotingsvoorbereidingen om zo eventuele ongelijkheden tussen mannen en vrouwen te vermijden of te corrigeren. Ten tweede moeten de kredieten voor acties ter begunstiging van de gelijkheid van vrouwen en mannen opgenomen worden in de gendernota.

SENSIBILISERING VAN ALLE FOD'S EN POD'S

In mei 2009 werden de diensten Budget en Beheer van 13 federale overheidsdiensten, het ministerie van Defensie en de 3 programmatorische overheidsdiensten gecontacteerd en werden bilaterale vergaderingen georganiseerd. Tijdens deze vergaderingen werden verduidelijkingen gegeven rond gender mainstreaming en gender budgeting en werd de gendernota uitgelegd.

Op 17 november 2009 vond ook een opvolgingsvergadering plaats tussen het Instituut en de begrotingsdiensten van de voornoemde administraties. Tijdens deze ontmoeting werd herhaald wat werd verwacht voor de volgende begrotingsopmaak en werd herinnerd aan de werkmethode.

ONTWERP VOOR EEN SPECIFIEKE OMZENDBRIEF

In 2009 werd een specifieke omzendbrief voorbereid over de verplichtingen en de te volgen werkprocedure inzake gender budgeting. Deze omzendbrief zou in de loop van het eerste trimester van 2010 verspreid moeten worden.

HANDLEIDING GENDER BUDGETING

In 2009 heeft het Instituut gewerkt aan de redactie van een handleiding rond gender budgeting die in 2010 gepubliceerd en verspreid zou moeten worden. Deze handleiding herinnert aan de principes van gender mainstreaming en gender budgeting en bevat een overzicht van de wetgeving en de richtlijnen die ermee verband houden. De handleiding geeft de dossierbeheerders ook een idee van hoe ze hun dossiers moeten analyseren om de juiste informatie te kunnen bezorgen aan de dienst Budget en Beheer van hun administratie. De handleiding legt ook uit hoe deze diensten vervolgens deze informatie moeten verwerken.

Ondersteuning

Om de concrete toepassing van gender mainstreaming te ondersteunen heeft het Instituut een aantal databanken aangemaakt. De databank met betrekking tot genderopleidingen (Genderbase) werd in 2009 geactualiseerd. Die met betrekking tot genderexperts in verschillende domeinen (VEGA) werd in 2009 door Amazone online gezet. Ze bevat meer dan 400 profielen en biedt een zoekmogelijkheid volgens diverse criteria (naam, specialisatiedomein, enz.). Dit repertorium zou de overheidsinstellingen die op zoek zijn naar specifieke profielen moeten helpen om competente en gespecialiseerde vrouwen of (m/v) specialisten in het gelijkheidsrecht en genderkwesties te vinden. Het Instituut heeft een grote informatiecampagne gelanceerd bij de betrokken actoren (ambtenaren, media,) en bij de overheidsorganen die de informatie zouden kunnen doorgeven.

Opvolging gelijke kansen in overheidsopdrachten

Het Instituut werd meermaals gevraagd om zijn succesvolle brochure inzake gelijke kansen in overheidsopdrachten toe te lichten. Zo heeft het Instituut een voordracht gehouden voor de stedelijke adviesraad voor gelijkheid tussen vrouwen en mannen van de stad Brussel en heeft het een tweedaagse vorming gegeven voor de ambtenaren aankoopbeleid van de stad Brussel.

Ook werd een vruchtbaar overleg gepleegd met het minderhedenforum en PODDO¹² om een gezamenlijke visietekst terzake te verspreiden.

12. Programmatrice
Federale Overheidsdienst
Duurzame Ontwikkeling.

Vergelijking gender mainstreaming België - Nederland

In het kader van een PUMP-opleiding heeft een personeelslid van het Instituut een stage uitgevoerd bij de Directie Emancipatie van het ministerie van Onderwijs, Cultuur en Wetenschap in Den Haag.

Gedurende de stage werd de evolutie van de implementatie van het gender-mainstreaming-beleid in Nederland bestudeerd en werd een vergelijking opgemaakt tussen het Nederlands en het Belgisch beleid terzake. Het eindrapport van deze stage bevat verschillende bruikbare aanbevelingen die van belang zijn om meegenomen te worden in het toekomstig Belgisch beleidsplan inzake de implementatie van de wet gender mainstreaming.

'Vrouwen en mannen in België. Genderstatistieken en -indicatoren'

In de loop van 2009 werd verder gewerkt aan het verzamelen en verwerken van naar sekse uitgesplitste gegevens voor de nieuwe editie van 'Vrouwen en mannen in België. Genderstatistieken en -indicatoren'. In dit kader had het Instituut contacten met de Algemene Directie Statistiek en Economische Informatie, de FOD Justitie, de FOD Binnenlandse Zaken, de dienst Politiestatistieken, het ministerie van Defensie, het Belgisch Instituut voor de Veiligheid, de Nationale Bank van België, de task force Duurzame Ontwikkeling van het Federaal Planbureau, de POD Maatschappelijke Integratie, de FOD Werkgelegenheid, Arbeid en Sociaal Overleg, de FOD Financiën, het Wetenschappelijk Instituut voor Volksgezondheid, de FOD Buitenlandse zaken, de POD Wetenschapsbeleid en de FOD Personeel en Ontwikkeling.

Een aantal markante statistieken werden reeds gebruikt in de genderkalender van het Instituut (zie ook paragraaf communicatie).

De cijfers in verband met de pensioenkloof werden al gebruikt in een persbericht naar aanleiding van het debat over de hervorming van de pensioenen, op 3 juli 2009.

Daarnaast werden de beide onderzoeken 'Vrouwen aan de top' en 'Gender en tijdsbesteding' gepubliceerd en aan de pers voorgesteld (zie ook paragraaf onderzoek).

3. De strijd tegen partnergeweld

Context

Partnergeweld is een dramatisch en ingewikkeld probleem. Het symboliseert ook de meest voorkomende vorm van geweld tegen vrouwen.

Partnergeweld bleef lange tijd taboe en beperkt tot de privésfeer, maar wordt sinds verscheidene jaren officieel erkend als de verantwoordelijkheid van iedereen. Tal van cijfers wijzen op het ernstige karakter van dit type van geweld, meer bepaald op de fysieke en psychologische gevolgen ervan op de slachtoffers en hun kinderen.

Partnergeweld is een gendergebonden geweldsvorm, wat een globale aanpak binnen het beleid voor de gelijkheid van vrouwen en mannen rechtvaardigt. Het Instituut voor de gelijkheid van vrouwen en mannen begeleidt, coördineert en evalueert hiertoe het Nationaal Actieplan inzake de strijd tegen het partnergeweld en werkt er zelf bepaalde acties van uit.

In België wordt de strijd tegen partnergeweld gevoerd via de actie van verscheidene federale ministers (Gelijke Kansen, Justitie, Binnenlandse zaken en Volksgezondheid), maar ook van gemeenschapsministers (Franse Gemeenschap, Vlaamse Gemeenschap en Duitstalige Gemeenschap) en van gewestministers (Waals Gewest, Brussels Hoofdstedelijk Gewest, de Vlaamse Gemeenschap oefent ook de bevoegdheden van het Vlaamse Gewest uit en geniet van de financiële middelen die aan het Gewest worden verleend).

De samenwerking van alle partners via de coördinatie van het Instituut lijkt dus van essentieel belang om alle door de verschillende bevoegdheidsniveaus uitgewerkte maatregelen te bundelen en de opvolging ervan te verzekeren.

Het Nationaal Actieplan ter bestrijding van partnergeweld (NAP)

In het kader van het derde Nationaal Actieplan ter bestrijding van partnergeweld 2008-2009 (NAP), dat op 15 december 2008 werd aangenomen tijdens een interministeriële conferentie, richtte het Instituut een werkgroep op met het oog op het uitbreiden van het actiegebied van het NAP naar andere problematieken: gedwongen huwelijken, eengerelateerd geweld en vrouwelijke genitale verminking.

Hoewel het partnergeweld prioritair blijft, bleek het voor het Instituut belangrijk om bijzondere aandacht te besteden aan bepaalde meer specifieke vormen van geweld die in de eerste plaats tegen vrouwen worden gepleegd. De internationale migratie heeft immers bepaalde praktijken buiten de landen van oorsprong doen uitdeinen zodat ze ook een bekommernis worden in België.

In maart 2009 werd de interdepartementale groep die instaat voor de opvolging van het NAP en die de verschillende bij de problematiek betrokken administraties samenbrengt, op de hoogte gebracht van de wens tot de oprichting van deze werkgroep voor de uitbreiding van het NAP. De groep gaf zijn goedkeuring aan deze beslissing. De werkgroep is samengesteld uit leden van de interdepartementale groep, een aantal mensen uit de academische wereld en het verenigingsleven en nieuwe vertegenwoordigers van de administraties.

Onder de coördinatie van het Instituut vonden van april tot september verschillende vergaderingen plaats om de meest geschikte manier te vinden om deze nieuwe problematiek te integreren. De werkzaamheden van de werkgroep kwamen nadien van pas in het kader van de besprekingen met het oog op de aanneming van het nieuwe NAP.

Die aanneming vereist immers een diepgaand overleg tussen de federale, gemeenschaps- en gewestministers die bij de verschillende problematieken betrokken zijn. Dit proces moet zich begin 2010 vertalen in de goedkeuring van een nieuw Nationaal Actieplan ter bestrijding van partnergeweld en andere vormen van intrafamiliaal geweld.

Europees en internationaal perspectief

Het Instituut heeft de internationale en Europese engagementen van de Belgische Staat voortgezet, in het bijzonder door het coördineren van de vragen om informatie van de Verenigde Naties (databank gecoördineerd door de Secretaris-generaal met betrekking tot geweld op vrouwen, resolutie 52/2 betreffende de uitbanning van vrouwelijke genitale verminking) of van de Raad van Europa (Publicatie van de Raad van Europa 'Legislation in the member States of the Council of Europe in the field of violence against women') of door het doorsturen van informatie aan andere internationale instellingen zoals de Wereldgezondheidsorganisatie (Resolutie EUR/RC55/R9 van het Regionaal comité van Europa betreffende preventie van geweld en letsels).

Daarnaast werden de 47 lidstaten van de Raad van Europa uitgenodigd om te zorgen voor een juridisch dwingende conventie ter bestrijding van het geweld tegen vrouwen, met inbegrip van het huiselijk geweld. De bedoeling van zo'n conventie is met name om de lidstaten te engageren op het vlak van preventie, de bescherming van slachtoffers en de vervolging van daders. België werkt mee aan de ontwikkeling van dit instrument, in het kader van een samenwerking tussen de federale, gemeenschaps- en gewestministers. Het Instituut heeft in 2009 meerdere vergaderingen georganiseerd om tot een Belgisch standpunt te komen en blijft de ontwikkeling van dit instrument in 2010 op de voet volgen.

Diverse punten

In 2009 werkte het Instituut verder mee aan de werkgroep 'intrafamiliaal geweld' van de FOD Justitie. Deze instantie werd opgericht binnen het College van Procureurs-generaal met het oog op de evaluatie van de omzendbrieven¹³ met betrekking tot het strafrechtelijk beleid inzake partnergeweld, in samenwerking met de Dienst voor strafrechtelijk beleid. Het Instituut heeft de eindevaluatie van de omzendbrieven met aandacht gevolgd en zal betrokken blijven bij de toepassing ervan in 2010.

Het Instituut werd gevraagd om deel uit te maken van de Stuurgroep rond eerderrelateerd geweld die binnen de FOD Justitie werd opgericht met het oog op de begeleiding van de proefprojecten die werden ontwikkeld in Verviers en Mechelen en het voorstellen van aanbevelingen in het domein van de bestrijding van deze problematiek.

13. Omzendbrief nr. COL 3/2006 betreffende de definitie van intrafamiliaal geweld en de extrafamiliale kindermishandeling, de identificatie en de registratie van de dossiers door de politiediensten en de parketten; Gezamenlijke omzendbrief van de minister van Justitie en van het College van Procureurs-generaal nr. COL 4/2006 betreffende het strafrechtelijk beleid inzake partnergeweld.

Onderzoek

Het Instituut zette ook het onderzoek naar fysiek, psychisch en seksueel geweld voort dat in 2008 werd opgestart en rondde het onderzoek naar de partnerkeuze van allochtone mannen af. Hieromtrent zijn meer details te vinden in het hoofdstuk 'onderzoek' van dit verslag.

'De Witte Lintjescampagne' op 25 november

Ter gelegenheid van de internationale dag van de uitbanning van het geweld op vrouwen op 25 november heeft het Instituut, in samenwerking met de provinciale coördinaties, voor het tweede jaar op rij een campagne tegen het geweld op vrouwen en partnergeweld uitgewerkt.

In de tien provincies en in Brussel en Eupen werden tussen 12u en 12u30 witte ballonnen opgelaten om aandacht te vragen voor de strijd tegen het geweld op vrouwen en partnergeweld in het bijzonder. In elke provincie werd een persconferentie georganiseerd, de betrokken instanties zoals politie, justitie en hulpverlening legden hun werkzaamheden uit, de beleidsmakers verklaarden hun engagement terzake en bekende Belgen steunden de actie.

Daarnaast werden nog boekenwijzers met het campagnelogo verspreid. Ook de bibliotheken en een aantal boekhandels werkten mee om deze te verspreiden.

Tenslotte was er ook een samenwerking met het weekblad Flair om aandacht te besteden aan de problematiek van het geweld op vrouwen.

Nationale website rond partnergeweld

In het kader van het Nationaal Actieplan ter bestrijding van partnergeweld heeft het Instituut, in samenwerking met de Franse en de Vlaamse Gemeenschap, een nationale website ontwikkeld rond partnergeweld.

De bedoeling van de site is om informatie te verstrekken aan iedereen die in contact komt met de problematiek: slachtoffers, kinderen die geconfronteerd worden met partnergeweld, burens, getuigen, familie en daders.

De site wil ook een ontmoetingspunt zijn inzake expertise. Een tweede luik zal zich dus richten tot de professionals van de politiediensten, het gerecht, de gezondheidszorg, de hulpverlening, het onderwijs en de pers, en zal hen informatie verstrekken of, ten minste, doorverwijzen naar de bestaande informatiekkanalen voor hun specifieke sector.

Het derde luik zal algemene informatie bevatten over de problematiek van partnergeweld.

In 2009 heeft het Instituut zich vooral toegelegd op de technische ontwikkeling en de verzameling van gegevens voor de site, die in 2010 operationeel zal zijn.

Folders 'Laat ons de stilte breken voor we zelf gebroken zijn'

Het Instituut is gestart met de heruitgave van de folders 'Laat ons de stilte breken voor we zelf gebroken zijn' in 17 verschillende talen. Met deze folder wenst het Instituut een sensibiliseringscampagne te starten naar slachtoffers van partnergeweld uit de verschillende allochtone groeperingen in België. De folders bieden de slachtoffers informatie over het bestaan van partnergeweld en spoort hen aan met iemand over hun situatie te praten. De folders worden naar de verschillende talen 'vertaald' in samenwerking met vrijwilligers/NGO's vanuit de diverse bevolkingsgroepen en bieden per bevolkingsgroep een hulp aan in de eigen taal.

4. Tewerkstelling

Loonkloof

In 2009 werd het derde loonkloofrapport uitgebracht. Opnieuw bevatte het rapport een gedetailleerde presentatie van de loonverschillen tussen vrouwen en mannen in België op basis van de Europese loonkloofindicatoren.

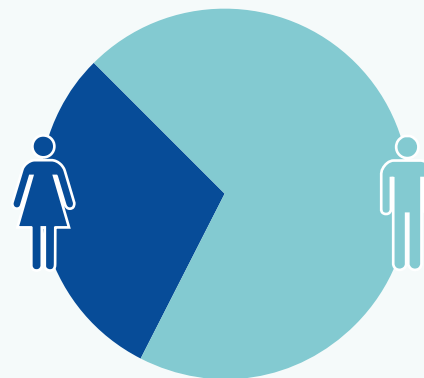
De gegevens uit het rapport zijn gebaseerd op de Enquête naar de Structuur en de Verdeling van de Lonen 2006. In het enquêtejaar 2006 werden ook de sector van het onderwijs, de gezondheidszorg en de socio-culturele sector bevroegd. Dit gaf een extra dimensie aan het rapport. Bovendien werd voor de eerste maal de loonkloof naar nationaliteit berekend en kon worden aangetoond hoe vrouwen van allochtone afkomst geconfronteerd worden met een dubbele loonachterstand, als vrouw en als allochtoon.

Op 2 april 2009 werd dit rapport onder ruime belangstelling aan de pers voorgesteld door de minister van Werk en Gelijke Kansen, Joëlle Milquet, de directeur van het Instituut en Pierre-Paul Maeter (FOD WASO).

Partners in het project zijn de FOD WASO¹⁴, de ADSEI¹⁵ en het Federaal Planbureau.

14. Federale Overheidsdienst Werkgelegenheid, Arbeid en Sociaal Overleg.

15. Algemene Directie Statistiek en Economische informatie.

63% van alle lonen wordt uitbetaald aan mannen

Er bestaan grote verschillen in de loonkloof naar statuut. Berekend op basis van de bruto-uurlonen van voltijdse en deeltijdse werknemers over alle sectoren heen, bedraagt de loonkloof 11%. Voor bedienden in de privésector loopt ze echter op tot 27%, voor arbeiders tot 16%. Bij de overheid is de loonkloof voor contractuelen 7% en voor vastbenoemde ambtenaren valt ze dit jaar zelfs heel licht in het voordeel van vrouwen uit: -1%.

De loonkloof groeit exponentieel als men het effect van deeltijds werk erin laat meespelen. Wanneer men de loonkloof berekent op basis van de brutojaarlonen van voltijdse en deeltijdse werknemers over alle sectoren heen, bedraagt de loonkloof 25%. Hoewel deze loonverschillen niet te wijten zijn aan directe discriminatie, vormen ze wel een sterke indicatie van de ongelijkheid tussen vrouwen en mannen wat betreft inkomen.

Slechts de helft van de loonkloof kan verklaard worden op basis van de verschillende kenmerken van vrouwen en mannen. Diverse vormen van segregatie op de arbeidsmarkt zijn hierin de belangrijkste factor. Het gaat dan om het beroep, de sector van tewerkstelling, het type contract, de arbeidsduur ...

Het belangrijkste verschil met de voorgaande jaren is de daling van drie procentpunten in de meeste loonkloofindicatoren. Hoewel we voorzichtig optimistisch zijn over deze daling, moet de volgende jaren nog blijken of er hier werkelijk sprake is van een trend. De RSZ-gegevens evolueren immers veel stabielier. Bovendien blijkt uit de gegevens van de andere EU-Lidstaten dat de loonkloof tussen vrouwen en mannen ook in (erg) negatieve zin kan evolueren. In elf van de 27 EU-Lidstaten is de loonkloof in 2006 gestegen ten opzichte van 2002. In Zweden is de loonkloof zelfs toegenomen van 16% tot 26%.

In het rapport 2009 wordt de loonkloof ook uitgesplitst naar nationaliteit. Bij een aantal categorieën vinden we erg lage gemiddelde uurlonen terug, zowel bij vrouwen als bij mannen. Het gaat dan om werknemers met een Noord-Afrikaanse of Afrikaanse nationaliteit, of een Europese nationaliteit van buiten de EU-27. In die laatste categorie zijn ook Turkse en Russische werknemers opgenomen. Allochtone vrouwen blijken steeds geconfronteerd te worden met een nog grotere loonachterstand dan allochtone mannen. Ook de werkzaamheidscijfers vertonen die dubbele kloof: allochtone vrouwen hebben nog niet half zoveel kans op werk als allochtone mannen.

In het rapport 2009 wordt de loonkloof ook naar ondernemingsgrootte weergegeven. De gemiddelde brutolonen van vrouwen en mannen nemen toe met de ondernemingsgrootte. Dat geldt ook voor de loonkloof, met uitzondering van de vestigingen met 1000 of meer werknemers. Daar is de loonkloof net iets kleiner dan in ondernemingen met 500 à 1000 werknemers.

Checklist 'Sekseneutraliteit bij functiewaardering en -classificatie'

De checklist 'Functieclassificatie' probeert discriminaties op grond van het geslacht in de functieclassificatie op te sporen en de ongelijke behandeling van vrouwen en mannen weg te werken. Het Instituut heeft actief meegewerkt aan de elektronische verspreiding van deze checklist in 2009. Door de stijgende vraag naar een papieren versie heeft het in 2009 de creatie van een gedrukte versie opgestart, die in 2010 beschikbaar zal zijn.

Opvolging van het charter gender mainstreaming

16. 24 september 2004.

Voor de vijfde verjaardag van de ondertekening van het charter gender mainstreaming¹⁶ dat afgesloten werd door de vakbonden, heeft het Instituut, met de steun van de Vaste Commissie Arbeid van de Raad van de Gelijke Kansen voor Mannen en Vrouwen, dit charter uitgegeven in de vorm van een 'mini-boekje'. Het werd in 10.000 exemplaren verspreid om de syndicale vertegenwoordigers en alle betrokkenen te sensibiliseren en te informeren rond het bestaan van dit charter. De bedoeling van het charter is om de vakbonden ertoe aan te zetten om meer aandacht te schenken aan de genderdimensie in hun acties, wat dan weer toelaat om de werkgevers te sensibiliseren om vrouwen en mannen op gelijke voet te behandelen.

Combinatie van het privéleven en het beroepsleven

De combinatie van het privéleven en het beroepsleven is een krachtlijn van het gelijkheidsbeleid en een belangrijke uitdaging op zowel economisch als maatschappelijk vlak voor vrouwen en mannen. Samen de verantwoordelijkheid dragen voor de betaalde arbeid, het huishoudelijk werk en de gezinsarbeid moet voor alle vrouwen en mannen mogelijk zijn. Hiertoe moeten wel gunstige voorwaarden worden aangeboden op economisch vlak, wat betreft kinderopvang en op het vlak van het maatschappelijk, fiscaal en gezinsbeleid.

In 2009 heeft het Instituut op vraag van verschillende terreinactoren uiteenzettingen gegeven over vaderschapsverlof en over de verschillende instrumenten die het mogelijk maken om privé- en beroepsleven beter te combineren. Zo heeft het bijvoorbeeld gezorgd voor bewustmakingsacties rond de deelname van mannen aan het ouderschapsverlof op 26 mei en 18 september 2009.

In het kader van de e-colloquia die werden georganiseerd door de Staatssecretaris van het Gezinsbeleid heeft het Instituut meegewerkt aan de opname van een video die werd verspreid op de nationale netten. De video informeert over de gevaren waarmee jongeren kunnen geconfronteerd worden op het internet als ouders hen niet aandachtig begeleiden.

Het Instituut zetelt in het begeleidingscomité van het onderzoek PEPSI (overheidsbeleid ter bevordering van de tewerkstelling van ouders en sociale inclusie). De studie wil voorbeelden van goede praktijken identificeren met het oog op het formuleren van beleidsaanbevelingen.

Op 7 maart 2009, ter gelegenheid van de Internationale Vrouwendag, heeft het Instituut op vraag van de minister van Gelijke Kansen een bezinningsvoormiddag georganiseerd onder de titel 'Alleenstaande vrouwen met kinderen: een echte uitdaging'.

Op initiatief van het Instituut werden twee studies opgestart: 'De problematiek van zwangerschap bij werknemers in België' en 'De problematiek van vaderschapsverlof bij werknemers in België'. Een gedetailleerde beschrijving van deze twee onderzoeken is terug te vinden in het hoofdstuk 'Onderzoek'.

Felink

Context

Felink is het onafhankelijk netwerk binnen de federale overheid dat alle vrouwen binnen de federale overheid wil ondersteunen bij het uitbouwen van hun netwerk en bij hun persoonlijke ontplooiing en hun loopbaan. Felink biedt vrouwelijke ambtenaren in de eerste plaats een netwerk om elkaar te ontmoeten, contacten te leggen en ervaringen uit te wisselen. Hiervoor organiseert het op regelmatige tijdstippen diverse meetings met interessante gastsprekers.

Activiteiten

In 2009 werden 6 activiteiten georganiseerd:

- Nieuwjaarsreceptie;
- Pilotproject mentoring;
- Workshop 'Balans tussen werk en privé';
- Informatieavond 'Geweld, pesterijen en ongewenst seksueel gedrag op het werk';
- Ontbijtsessie 'Sociale netwerksites, de do's en don'ts van het online netwerken';
- Middagsessie 'Neem je carrière in eigen handen'.

De drie laatste activiteiten werden door verschillende leden van het Instituut uitgewerkt en gecoördineerd.

Tijdens het netwerkmoment na de themanamiddagen werd vastgesteld dat voor bepaalde personen de stap om zich te mengen in een grote groep onbekenden en een gesprek aan te knopen nog te veel afschrikt, vandaar dat er ook lunchmeetings werden georganiseerd met als doel een informeel samenzijn tijdens een gezellige lunch waarbij de leden mekaar wat beter kunnen leren kennen.

Sinds december 2008 heeft het Instituut twee actieve leden in de Raad van Bestuur van Felink waardoor het actief bijdraagt tot de doelstellingen, meewerkt aan de organisatie van activiteiten en het programma van Felink inhoudelijk mee vormgeeft. In november 2009 werd een personeelslid van het Instituut tevens voorzitter van Felink.

Deelname aan externe projecten met het oog op de verwezenlijking van de gelijkheid tussen mannen en vrouwen

Het Label Gelijkheid-Diversiteit

In 2006 werd de pilootfase van het Label Gelijkheid-Diversiteit ingeluid door middel van een oproep tot kandidaten. In 2007 en 2008 is het Adviescomité samengekomen om te oordelen over de conformiteit van de dossiers van de 12 goedgekeurde organisaties. In de pilootfase werd het label toegekend binnen een kader van voortdurende bijsturing en verbetering en niet op basis van acties op termijn.

In 2009 werd er een derde controle-audit georganiseerd op basis waarvan de leden van het adviescomité (waaronder het Instituut) op 26 oktober een advies moesten uitbrengen over het al dan niet conform karakter van de acties van de verschillende organisaties. Alle organisaties hebben in meer of mindere mate vooruitgang geboekt en kunnen dus hun actieplan verder uitwerken. Het gaat om: de vzw Boulot, de stad Gent, Age D'Or Services, de stad Leuven, het OIVO, Belgacom, de stad Luik, Randstad, Sodexho, NMBS, Ethias Verzekeringen en de federale politie.

Diversiteit in de federale overheid

Het Instituut is lid van het netwerk van federale ambtenaren en het begeleidingscomité die beheerd worden door de cel Diversiteit van de Federale Overheidsdienst Personeel en Organisatie (P&O). De rol van het Instituut in dit begeleidingscomité is om zijn deskundigheid bij te dragen inzake de gelijkheid van vrouwen en mannen en in te staan voor de link tussen de

acties van de cel Diversiteit en die van het Instituut. In dit kader zorgt het voor hulp en advies bij de ontwikkelde acties door te waken over de integratie van de genderdimensie in de opleidingen – met name een opleiding rond diversiteit voor het personeel dat instaat voor de aanwervingen en de loopbaanbegeleiding – en de projecten, in het bijzonder bij de inhoud van een brochure rond diversiteit in de overheidssector. Het Instituut draagt dus zijn deskundigheid bij in de projecten van de FOD P&O, het OFO en Selor in het kader van het diversiteitsbeleid van de federale administratie.

De FOD P&O organiseerde op 3 maart een toolsbeurs op het vlak van diversiteit en human resources. Verschillende ervaringsdeskundigen, waaronder het Instituut, hebben er hun goede praktijken en hun tools (methodologie, checklist, vragenlijst,...) om een diversiteitsbeleid binnen een organisatie in te voeren voorgesteld.

Deze beurs beoogde personen met interesse voor diversiteitsmanagement en hoofdzakelijk medewerkers van de stafdiensten P&O en medewerkers betrokken bij projecten rond diversiteitsmanagement binnen hun organisatie. Elke deelnemer kreeg een exemplaar overhandigd van de handleiding 'Diversiteit en HR: binnen- en buitenlandse best practices'.

Het project 'diversiteit' bij de FOD Justitie

De cel diversiteit van de FOD Justitie werkt verder aan de integratie van verschillende doelgroepen, waaronder vrouwen, in dit departement. Het Instituut verleent hieraan zijn steun en medewerking.

Het project 'diversiteit' van de federale politie

In 2009 nam het Instituut voor de gelijkheid van vrouwen en mannen als genderexpert deel aan het begeleidingscomité rond de diversiteitsopleidingen van de federale politie. Zo werkt het Instituut als genderexpert mee aan het uitwerken van de nieuwe opleidingen 'diversiteitsbeheer voor dienstchefs' en 'diversiteitsbeheer voor hrm-verantwoordelijken' binnen de federale politie.

Op 17 februari 2009 organiseerde de Dienst gelijkheid en diversiteit van de federale politie een studiedag met de titel 'Diversiteitsmanagement op de werkvloer binnen de politie.en nu concreet!'. Dit colloquium richtte zich niet alleen tot medewerkers met een leidinggevende functie in de geïntegreerde politie (korpschefs, directeurs, diensthoofden, verantwoordelijken human resources, ...), maar ook de leden van het netwerk van contactpersonen diversiteit en de opleiders waren uitgenodigd. Het Instituut heeft als gastspreker concrete middelen voorgesteld om het diversiteitsbeheer te ondersteunen, voornamelijk op het vlak van het personeelsmanagement binnen de eigen dienst.

Het genderproject van de NMBS

Het Instituut voor de gelijkheid van vrouwen en mannen maakt deel uit van het Comité voor gelijkheid en diversiteit, een begeleidingscomité dat de acties moet leiden die de NMBS-groep wil opzetten.

Ook in 2009 draaide het diversiteitsproject rond verschillende acties. Door het succes in de voorbije periode wordt er verder gewerkt met de methodologie van focusgroepen op de werkvloer. Zowel de thema's 'onthaal van nieuwkomers', 'samenwerken' en 'combinatie arbeid en gezin' werden opnieuw georganiseerd.

In het rekruteringsbeleid zijn diversiteit en gelijke kansen de speerpunten. Daarom werden er in het diversiteitsplan voor het werkjaar 2009 streefcijfers opgesteld voor de aanwerving van vrouwen en alloctonen. De NMBS is ook actief lid in een bedrijvennetwerk, waarbinnen er goede praktijken worden uitgewisseld en er gebrainstormd wordt in seminars rond bepaalde thema's. In 2009 werd een event rond roldeurbrekende functies georganiseerd.

Vrouwelijk ondernemen

Vrouwen blijven voorlopig in de minderheid bij de ondernemers: 35% van alle zelfstandigen in hoofdberoep is vrouw. Bij de starters ligt hun aandeel iets hoger, namelijk 39%. Een lichte inhaalbeweging dus. Toch heeft slechts 20% van de vrouwelijke zelfstandigen personeel in dienst, tegenover 37% van de mannelijke zelfstandigen.¹⁷

Het Instituut heeft meegewerkt aan het forum 'Jump', dat met name de vrouwennetwerken ondersteunt.

In 2009 heeft het project 'Vrouwen in de bouw' het Instituut gevraagd om mee te werken aan het uitwerken van een juridisch zakboekje ter ondersteuning van de opleiding en coaching van vrouwen in deze sector.

Geaggregeerde gedragstesten

Sinds 2008 wordt het Instituut betrokken bij de uitvoering van een studie ter ondersteuning van het project van de diversiteitsbarometer van het Centrum voor gelijkheid van kansen en voor racismebestrijding. Algemene doelstelling is het meten van de discriminatiegraad per regio bij de aanwerving voor de discriminatiegronden geslacht, etniciteit, handicap en leeftijd op basis van de methodologie van de geaggregeerde gedragstesten.

In 2009 werd er vooral gewerkt aan het vooronderzoek dat diende tot definiëring en afbakening van het onderzoeksdomein enerzijds en tot verfijning en aanpassing van de methodologie anderzijds. Later op het jaar werd een bestek uitgewerkt voor het opstellen en uitvoeren

17. Bronnen: website RSVZ, cijfers 2008 en ADSEI, Enquête naar de Arbeidskrachten 2007.

van een grootschalige studie naar de discriminatiegraad op de Belgische arbeidsmarkt ten aanzien van verschillende doelgroepen op basis van geaggregeerde gedragstesten. Dit deel zal in 2010 uitgewerkt worden.

Begeleidingscomités MAPO en WAGEGAP bij Federaal Wetenschapsbeleid

Omwille van zijn expertise terzake, nam het Instituut deel aan de begeleidingscomités MAPO¹⁸ en WAGEGAP¹⁹ bij Federaal Wetenschapsbeleid. Het MAPO-project had tot doel de carrièrekloof tussen vrouwen en mannen in kaart te brengen. In het WAGEGAP-project werd het analyse-instrumentarium voor de loonkloof verder onderzocht en verfijnd.

18. Work-family balance and gender career gaps in Belgium.

19. Gender Wage Gap.

Sensibiliseringscampagne rond de problematiek van discriminatie van allochtone jongeren op de arbeidsmarkt

De sensibiliseringscampagne die het Instituut voor de gelijkheid van vrouwen en mannen in samenwerking met het Centrum voor gelijkheid van kansen en voor racismebestrijding lanceerde, kaart de problematiek aan van discriminatie van allochtone jongeren op de arbeidsmarkt. De campagne werd opgebouwd rond twee fases: de eerste fase werd gelanceerd in mei en was vooral gericht naar jongeren. Zij werden opgeroepen om zich kandidaat te stellen om het gezicht te worden van een sensibiliseringsfilmje dat discriminatie op het werk van allochtone jongeren aankaart. Meer dan 4.000 jongeren schreven zich in voor de casting om zo deel te nemen aan deze campagne. Hun motivatie om dat te doen is gelijklopend: ofwel werden ze zelf slachtoffer van discriminatie ofwel waren ze getuige van discriminatie. Ze willen zich daarom inzetten voor meer diversiteit in de samenleving.

De tweede fase van de campagne richtte zich zowel naar jongeren als naar werkgevers. Er werden twee identieke CV's opgemaakt. Het verschil tussen beiden: het eerste CV draagt de foto en naam van een jonge vrouw van Afrikaanse herkomst terwijl het tweede CV een typisch Belgische naam draagt en een foto van dezelfde jonge vrouw, die via make-up en photoshop werd bewerkt om haar een meer Europees uitzicht te geven. Beide CV's werden verstuurd naar meer dan 100.000 werkgevers, met een link naar de website van de campagne: www.discriminatieophetwerk.be.

Dit dossier werd opgevolgd door de juridische cel van het Instituut.

5. Besluitvorming

Bevordering van de evenwichtige aanwezigheid van mannen en vrouwen in adviesorganen

In uitvoering van de wet van 20 juli 1990 ter bevordering van de evenwichtige aanwezigheid van mannen en vrouwen in organen met adviserende bevoegdheid werd een procedure ingesteld om te waken over de naleving van de regel die zegt dat maximaal tweederde van de leden van de adviesorganen van eenzelfde geslacht mag zijn.

Onder adviesorganen moet verstaan worden alle raden, commissies, comités, werkgroepen en eender welk ander bij wet of besluit in het leven geroepen orgaan dat belast is met het uitbrengen van adviezen voor de wetgevende kamers of de ministers.

In de loop van 2009 heeft het Instituut op vraag van de minister van Gelijke Kansen twee ontwerpen van Koninklijk Besluit opgesteld met het oog op de creatie van een Commissie voor de bevordering van de evenwichtige aanwezigheid van mannen en vrouwen in de adviesorganen. Na hun goedkeuring door de Ministerraad op 11 september 2009 zullen ze in januari 2010 aan de Koning ter ondertekening worden voorgelegd.

De Commissie zal worden opgericht binnen de Raad van de Gelijke Kansen voor Mannen en Vrouwen en de modaliteiten bepalen voor de controle en de opvolging van de evenwichtige aanwezigheid van mannen en vrouwen in de organen met een adviserende bevoegdheid.

60 jaar vrouwenstemrecht

Ter herinnering: 27 maart 1948 is de datum waarop vrouwen in België enkelvoudig stemrecht werd toegekend voor de parlementaire verkiezingen. België was daarmee een van de laatste West-Europese landen die vrouwen stemrecht verleende. De echte mijlpaal vond pas één jaar later plaats. Op 26 juni 1949 duiden de Belgische vrouwen voor het eerst de parlementsleden van hun keuze aan. Een belangrijk symbolisch én politiek feit in de geschiedenis van de vrouwenemancipatie.

Op 7 juni 2009 brachten opnieuw miljoenen vrouwen hun stem uit tijdens de Europese en regionale verkiezingen. Ter gelegenheid van deze verjaardag werden er USB-sticks met de slogan '60 jaar vrouwenstemrecht' verspreid, waarmee het Instituut het belang van deze gebeurtenis wou onderstrepen en de politieke vrouwengroeperingen mee wou betrekken bij deze actie.

Politieke deelname van vrouwen na de verkiezingen van 7 juni 2009

De studie 'De politieke deelname van vrouwen na de verkiezingen van 7 juni 2009' wordt uitgebreid voorgesteld in het onderdeel 'Onderzoek'.

6. Onderzoek

Context

Onderzoek vormt een basisvoorwaarde voor de verwezenlijking van de verschillende opdrachten van het Instituut. Correcte en actuele kwalitatieve informatie en kwantitatieve gegevens over maatschappelijke tendensen vanuit een genderinvalshoek dragen immers bij tot de identificatie van nieuwe actielijnen, de evaluatie van ondernomen acties en de verbetering van aanbevelingen aan een diversiteit aan actoren.

De informatiebrochures, onderzoeksrapporten, folders en alle andere publicaties van het Instituut zijn ter beschikking van de burgers. Ze kunnen gedownload worden op de website van het Instituut. Sommige van de publicaties zijn ook beschikbaar in gedrukte vorm. Hierbij dient opgemerkt te worden dat het Instituut deze publicaties gratis verzendt.

In 2009 werden in het onderzoek dat door het Instituut werd ontwikkeld verschillende thema's aangeboord, waaronder arbeid en de combinatie professioneel leven - privéleven, besluitvorming, geweld en migratie.

Het meeste onderzoek wordt ontwikkeld in functie van de juridische missie van het Instituut of in het kader van de gender-mainstreamingstrategie, i.h.b. het ontwikkelen van genderstatistiek en -indicatoren. We verwijzen bijvoorbeeld naar het onderzoek m.b.t. de problematiek van zwangerschap en vaderschapsverlof op de werkvloer en de verschillen in inkomen en tijdsgebruik tussen vrouwen en mannen.

Sinds 2008 wordt in toenemende mate aandacht besteed aan het brede thema van migratie; deze tendens zette zich in 2009 verder. We verwijzen hier naar het onderzoek over de partnerkeuze van mannen van vreemde afkomst, over de situatie van vrouwen in onthaalcentra en over het Belgische asiel- en migratiebeleid.

EVOLUTIE ONDERZOEK PER THEMA ²⁰					
	2006	2007	2008	2009	Totaal
Arbeid	1		1		2
Armoede		1		1	2
Beeldvorming			2		2
Besluitvorming			2	1	3
Combinatie professioneel leven-privéleven	1		1	1	3
Gender mainstreaming	1				1
Geweld		1	1		2
Migratie			2	1	3
Onderzoek en onderwijs	1				1
Andere			2		2
Totaal	4	2	11	4	21

20. Het onderzoek is in de tabel opgenomen onder het jaartal waarin het is aangevangen. Meerdere studies lopen echter over verschillende jaren. Bv. een onderzoek is begonnen in september 2008, maar werd pas in december 2009 afgerond. In dat geval is het in deze tabel opgenomen onder 2008.

Afgerond onderzoek 2009

AGORA-onderzoek 'Gender en inkomen: analyse en ontwikkeling van indicatoren' - BGIA (Belgian Gender and Income Analysis)

Het onderzoek beoogde een grondige analyse op individueel niveau van de actuele inkomensituatie van mannen en vrouwen voor de verschillende beschikbare Belgische en Europese gegevensbronnen. Er werd een methodologie uitgewerkt en indicatoren werden ontwikkeld. Het ter beschikking stellen van deze methodologie en het samenstellen van een databank met gegevens over gender en inkomen dienen ten eerste de berekening van de indicatoren in de toekomst te verzekeren en ten tweede verder onderzoek naar dit thema te stimuleren. Dit onderzoek kaderde in het onderzoeksprogramma AGORA van de POD Federaal Wetenschapsbeleid; het Instituut voor de gelijkheid van vrouwen en mannen en de Algemene Directie voor Statistische en Economische Informatie (ADSEI) zijn partnerinstellingen. Het werd uitgevoerd door het Departement Toegepaste Economie van de Université Libre de Bruxelles. **HET ONDERZOEK LIEP VAN 1 SEPTEMBER 2007 TOT 31 DECEMBER 2009.**

Onderzoek m.b.t. individuele armoede en tijdsgebruik: analyse en ontwikkeling van indicatoren

In navolging van het BGIA-onderzoek (cfr. supra) werden in een aanvullende studie, gefinancierd door het Instituut en gerealiseerd door het Departement Toegepaste Economie van de Université Libre de Bruxelles, de gegevens van de huishoudbudgetenquête en de tijdsbudgetenquête grondig geanalyseerd. Dit bijkomende onderzoek had tot doel om indicatoren op te stellen met betrekking tot de genderongelijkheden in tijdsgebruik, gerelateerd aan verschillen in inkomen, en om deze te vergelijken met de ontwikkelde indicatoren met betrekking tot gender en financiële onafhankelijkheid.

HET ONDERZOEK LIEP VAN 1 JUNI 2009 TOT 15 DECEMBER 2009.

DE RESULTATEN VAN BEIDE VOORGAANDE ONDERZOEKSPROJECTEN WERDEN VOORGESTELD OP EEN INTERNATIONAAL SEMINARIE DAT PLAATSVOND OP 7 DECEMBER 2009.

Studie met betrekking tot de discriminatie en de situatie van transgender personen in België

In het kader van zijn juridische missie heeft het Instituut een studie laten uitvoeren door het Steunpunt Gelijkekansenbeleid van de Universiteit Antwerpen, in consortium met Cap Sciences Humaines asbl, betreffende de discriminatie en de sociale situatie van transgender personen in België. De studie bestond ten eerste uit een afbakening van de doelgroep en uit een overzicht van de terminologie/concepten die in de Belgische context het best kan/kunnen worden gehanteerd. Vervolgens omvatte het onderzoek een overzicht van de problemen, discriminaties en ongelijkheden waarmee transgender personen te maken krijgen in hun dagdagelijkse bestaan. Ten derde gaf het onderzoek een overzicht van praktijken, regelgeving en beleid die door instellingen en instanties worden gevoerd naar de doelgroep van transgender personen toe. Ten slotte omvatte het beleidsaanbevelingen wat betreft het (federale) beleid ten opzichte van de doelgroep van transgender personen.

HET ONDERZOEK LIEP VAN 1 MAART 2008 TOT 30 JUNI 2009.

DE RESULTATEN VAN HET ONDERZOEK WERDEN GEPUBLICEERD IN HET RAPPORT 'LEVEN ALS TRANSGENDER IN BELGIË: DE SOCIALE EN JURIDISCHE SITUATIE VAN TRANSGENDER PERSONEN IN KAART GEBRACHT'. HET ONDERZOEKSRAPPORT IS BESCHIKBAAR IN HET NEDERLANDS EN HET FRANS. VIA DE WEBSITE VAN HET INSTITUUT KAN EEN GEDRUKTE VERSIE VAN HET RAPPORT WORDEN AANGEVRAAGD, OF KAN HET IN ELEKTRONISCHE VERSIE WORDEN GEDOWNLOAD. VOOR 2010 WORDT EEN ENGELSE VERTALING VAN HET ONDERZOEKSRAPPORT VOORBEREID.

HET ONDERZOEKSRAPPORT WERD VOORGESTELD TIJDENS EEN INTERNATIONAAL SEMINARIE DAT PLAATSVOND OP 20 NOVEMBER 2009.

Studie naar de factoren die de vrijheid van jongens en mannen van vreemde oorsprong in België beperken in hun partnerkeuze

In navolging van een eerdere studie met betrekking tot de partnerkeuze van meisjes en vrouwen van vreemde oorsprong in België, die in 2006-2007 werd uitgevoerd op vraag van de toenmalige minister van Gelijke Kansen, en onder coördinatie van het Centrum voor gelijkheid van kansen en voor racismebestrijding, werd in dit onderzoek, dat werd uitgevoerd door het Centrum voor Migratie en Interculturele Studies van de Universiteit Antwerpen, de partnerkeuze van jongens en mannen van vreemde oorsprong bestudeerd. De studie bestond uit een kwalitatieve inventaris van het bestaande onderzoek m.b.t. de probleemstelling van partnerkeuze en huwelijksluiting bij jongens en mannen van vreemde oorsprong in België. Vervolgens werd, aan de hand van interviews met enerzijds jongens en mannen van Marokkaanse, Turkse en Sikh oorsprong en anderzijds terreinactoren, het fenomeen van partnerkeuze en huwelijksluiting, waaronder gedwongen en gearrangeerde huwelijken, geanalyseerd. Op basis daarvan werden aanbevelingen en actiepistes geformuleerd met het oog op het op punt stellen van een adequaat hulpverleningsbeleid en het ontwikkelen van preventie-instrumenten.

HET ONDERZOEK LIEP VAN 1 JULI 2008 TOT 28 FEBRUARI 2009.

DE RESULTATEN VAN HET ONDERZOEK WERDEN GEPUBLICEERD IN HET RAPPORT 'PARTNERKEUZE EN HUWELIJKSSLUITING VAN ALLOCHTONE MANNEN: EEN KWANTITATIEVE EN KWALITATIEVE ANALYSE VAN HET PARTNERKEUZEPROCES EN HET HUWELIJK VAN MAROKKAANSE, TURKSE EN SIKHMANNEN'. HET ONDERZOEKS-RAPPORT IS BESCHIKBAAR IN HET NEDERLANDS EN HET FRANS EN KAN IN ELEKTRONISCHE VERSIE WORDEN GEDOWNLOAD VIA DE WEBSITE VAN HET INSTITUUT.

Survey met betrekking tot de problematiek van zwangerschap bij werkneemsters in België

Het Instituut heeft een onderzoek laten uitvoeren over de problematiek van zwangerschap bij werkneemsters in België. Het werd gerealiseerd door de Onderzoeksgroep SEIN van de Universiteit Hasselt. Er werd een survey uitgevoerd om de ervaringen van vrouwen met zwangerschapsgerelateerde discriminatie op de werkvloer in kaart te brengen, te analyseren en te contextualiseren. De specifieke doelstellingen van de survey waren: de kennis over de omvang en het voorkomen van zwangerschapsgerelateerde discriminatie op de werkvloer vergroten; de problemen identificeren die zwangere vrouwen en zij die terugkeren uit moederschap-verlof op de werkvloer moeten overwinnen; de karakteristieken van vrouwen die zwangerschapsgerelateerde discriminatie ervaren identificeren; de karakteristieken van werkgevers bij wie zich problemen voordoen identificeren; de mogelijkheden onderzoeken van vrouwen die zwangerschapsgerelateerde discriminatie ervaren om advies in te winnen en ondersteuning te vinden.

HET ONDERZOEK LIEP VAN 1 JULI 2008 TOT 15 DECEMBER 2009.

Survey met betrekking tot de problematiek van vaderschapsverlof bij werknemers in België

Het onderzoek betreft de problematiek van vaderschapsverlof bij werknemers in België met het oog op het verminderen en wegwerken van mogelijke discriminaties of ongelijke behandeling en op een betere interne klachtenbehandeling. Er werd een survey uitgevoerd door het studiebureau Market Analysis & Synthesis om de ervaringen van mannen met betrekking tot vaderschapsverlof in kaart te brengen. De specifieke doelstellingen van de survey waren: de kennis over het gebruik van vaderschapsverlof door werknemers vergroten; de eventuele problemen en knelpunten inzake vaderschapsverlof identificeren waarmee werknemers worden geconfronteerd; de karakteristieken van mannen die met dergelijke problemen worden geconfronteerd identificeren; de karakteristieken van werkgevers bij wie zich problemen voordoen identificeren; verbeterpunten voor de regeling inzake vaderschapsverlof formuleren.

HET ONDERZOEK LIEP VAN 16 JANUARI 2009 TOT 31 DECEMBER 2009.

Studie met betrekking tot de ervaringen van vrouwen en mannen met gendergerelateerd fysiek, seksueel en psychisch geweld

In België werden tot nog toe twee grootschalige onderzoeken naar de prevalentie van geweld op vrouwen (en mannen) verricht. Deze onderzoeken, die dateren uit 1988 en 1998, werden uitgevoerd in opdracht van de toenmalige federale minister bevoegd voor gelijke kansen. Tien jaar later heeft het Instituut een nieuw grootschalig dark-numberonderzoek opgestart naar het voorkomen, ondervinden en plegen van gendergerelateerd fysiek, seksueel en psychisch geweld. De algemene doelstelling van het onderzoek was om, door een actualisering van de gegevens over gendergerelateerd geweld, een beter begrip te krijgen van het voorkomen, de vormen en de ernst van fysiek, seksueel en psychisch geweld, dat door vrouwen en mannen, als gevolg van hun geslacht, wordt ervaren, evenals van de risico- en beschermende factoren ervan. Daarnaast wilden we inzicht krijgen in de doeltreffendheid van het gevoerde beleid ter zake. Het onderzoek werd uitgevoerd door het Centre d'Etude de l'Opinion van de Université de Liège, in samenwerking met de Vakgroep Experimenteel-klinische en Gezondheidspsychologie van de Universiteit Gent.

HET ONDERZOEK LIEP VAN 1 SEPTEMBER 2008 TOT 31 DECEMBER 2009.

Studie met betrekking tot de genderdimensie in het Belgische migratiebeleid

Om de draagwijdte van de problematiek met betrekking tot vrouwelijke nieuwkomers, vluchtelingen en asielzoekers in kaart te brengen en om de toekomstige actielijnen ter zake te bepalen, betrof dit onderzoek, dat door het Instituut werd gecoördineerd op vraag van de minister van Werk en Gelijke Kansen, belast met Migratie- en asielbeleid, en werd uitgevoerd door het Centrum voor Migratie en Interculturele Studies van de Universiteit Antwerpen, het opmaken van een stand van zaken over het onderzoek met betrekking tot de genderdimensie in het Belgische asiel- en migratiebeleid. Deze stand van zaken werd aangevuld met een overzicht van het beleid ter zake en goede praktijken in andere EU-Lidstaten en op het niveau van de Europese Commissie en de Raad van Europa. Het onderzoek mondde uit in aanbevelingen voor verder onderzoek.

HET ONDERZOEK LIEP VAN 1 JUNI 2009 TOT 30 NOVEMBER 2009.

Studie met betrekking tot de politieke deelname van vrouwen na de verkiezingen van 7 juni 2009

In navolging van eerdere studies daaromtrent, en om de impact van de wetten die sinds het midden van de jaren 1990 werden aangenomen ter waarborging van een meer gelijke vertegenwoordiging van mannen en vrouwen op de kandidatenlijsten voor de Europese, federale, regionale en provincie- en gemeenteraadsverkiezingen op de deelname van vrouwen aan de politieke besluitvorming te evalueren, heeft het Instituut een genderanalyse laten uitvoeren van de Europese en regionale verkiezingen die hebben plaatsgevonden op 7 juni 2009. De analyse, die werd uitgevoerd door het Departement Politieke wetenschappen van de Universiteit Antwerpen, gebeurde aan de hand van de ontwikkeling van verschillende indicatoren. Het onderzoeksrapport zal worden gepubliceerd in 2010.

HET ONDERZOEK LIEP VAN 1 JUNI 2009 TOT 30 NOVEMBER 2009.

Lopend onderzoek 2009-2010

Uitvoering van een haalbaarheidsstudie met betrekking tot de oprichting van een interuniversitaire master genderstudies in België

Op vraag van de minister van Werk en Gelijke Kansen, belast met Migratie- en asielbeleid, en onder coördinatie van het Instituut voert Sophia, het Belgisch coördinatienetwerk voor vrouwenstudies, momenteel een haalbaarheidsstudie uit met betrekking tot de oprichting van een interuniversitaire master genderstudies in België en het uitwerken van een blauwdruk van een interuniversitaire master genderstudies. Het project heeft als specifieke doelstelling om enerzijds een haalbaarheidsstudie uit te voeren die idealiter (in een latere fase) leidt tot de daadwerkelijke oprichting van een interuniversitaire master genderstudies in België. Daarbij wordt tevens een blauwdruk uitgewerkt van een interuniversitaire master genderstudies over de taalgrenzen heen. Anderzijds heeft het project tot doel om een breed draagvlak voor deze blauwdruk te creëren bij de academische en politieke overheden en aldus de reflectie over de structurele verankering van vrouwen-/genderstudies aan de Belgische universiteiten te stimuleren.

HET ONDERZOEK LOOPT VAN 1 JANUARI 2009 TOT 31 DECEMBER 2010.

Project Gender en asiel: onthaal van vrouwelijke vluchtelingen

Het Instituut financiert een project van de Nederlandstalige Vrouwenraad vzw, in samenwerking met de Conseil des Femmes Francophones de Belgique asbl voor het uitvoeren van een sensibiliserende verkenning en een participatief onderzoek naar de levensomstandigheden van vrouwelijke vluchtelingen in de Belgische onthaalcentra. Het heeft als algemene doelstellingen om de kennis over de levensomstandigheden en de noden van vrouwelijke vluchtelingen in de Belgische onthaalcentra te vergroten, om het beleid ter zake te optimaliseren door de integratie van de genderdimensie in het onthaal van asielzoekers en om een bijdrage te leveren tot de empowerment van alle betrokken actoren, en van vrouwen en meisjes in onthaalcentra voor asielzoekers in het bijzonder.

HET PROJECT LOOPT VAN 1 DECEMBER 2008 TOT 30 JUNI 2010.

Publicaties

Miet Smet: drie decennia gelijkekansenbeleid

Als lid van het federale, Europees en Vlaams Parlement, en in het kader van haar opeenvolgende mandaten als lid van de federale regering, speelde Miet Smet een markante rol in de Belgische politieke geschiedenis van de afgelopen dertig jaar. Ze heeft vooral haar stempel gedrukt op het Belgische beleid rond de gelijkheid van vrouwen en mannen, dat zij, eerst als staatssecretaris voor Maatschappelijke Emancipatie en later als minister voor Gelijkekansenbeleid, uit de grond heeft gestampt. Geweld op vrouwen, genderneutrale functieclassificaties, de loonkloof, de vertegenwoordiging van vrouwen in adviesraden ... zijn thema's die door Miet Smet voor het eerst op de politieke agenda werden geplaatst. Haar beleid heeft ze vormgegeven aan de hand van wetenschappelijk onderzoek, originele sensibiliseringscampagnes en vernieuwende wetgevende initiatieven.

Het boek 'Miet Smet: drie decennia gelijkekansenbeleid', dat in opdracht van het Instituut werd gerealiseerd door het Archiefcentrum voor Vrouwengeschiedenis, biedt een overzicht van Miet Smets verwezenlijkingen inzake de gelijkheid van vrouwen en mannen. Aan de hand van enkele hoogtepunten uit haar lange carrière verwerven we inzicht in de geschiedenis van het Belgische gelijkekansenbeleid en in de politieke en maatschappelijke context waarin dit beleid tot ontwikkeling kwam.

HET BOEK WERD AAN PERS EN PUBLIEK VOORGESTELD OP 2 DECEMBER 2009.

Definiëring van het concept 'seksisme'

In 2009 werden de resultaten van de studie met betrekking tot het definiëren van seksisme, die werd uitgevoerd door Magda Michielsens Onderzoekshuis (1 april - 15 december 2008), gepubliceerd. In deze conceptuele analyse werden volgende aspecten afgetast: 1/ het verband tussen seksisme, stereotypen, vooroordelen en discriminatie op basis van geslacht; 2/ de mogelijkheid van een, op een maatschappelijke consensus gebaseerde, grens tussen wat aanvaardbaar is en wat niet-aanvaardbaar is inzake uitingen en handelingen die verband houden met, of een onderscheid maken tussen de seksen; en 3/ de domeinen en handelingen waarop een definitie van seksisme van toepassing kan zijn.

Het onderzoeksrapport is beschikbaar in het Nederlands en het Frans en kan in elektronische versie worden gedownload via de website van het Instituut.

Beeldvorming van vrouwen & mannen in de reclame in België

In 2009 werden de resultaten van de studie over de beeldvorming van vrouwen en mannen in de reclame in België, die werd uitgevoerd door het Departement Communicatiewetenschappen van de Universiteit Antwerpen (1 april - 31 december 2008), gepubliceerd. De studie bestond uit 1/ het opstellen van een overzicht van het bestaande onderzoek over de beeldvorming van vrouwen en mannen in de reclame in België; 2/ het opstellen van een inventaris van thema's die worden beschouwd als seksistisch, discriminerend en/of denigrerend voor vrouwen en/of mannen; 3/ het opstellen van richtsnoeren voor reclamemakers en 4/ het doorlichten van de werking en de doeltreffendheid van de bestaande regelingsorganen met betrekking tot beeldvorming van vrouwen en mannen in de media.

Het onderzoeksrapport is beschikbaar in het Nederlands en het Frans. Via de website van het Instituut kan een gedrukte versie van het rapport worden aangevraagd, of kan het in elektronische versie worden gedownload.

DE ONDERZOEKSRAPPORTEN 'DEFINIËRING VAN HET CONCEPT 'SEKSISME' EN 'BEELDVORMING VAN VROUWEN & MANNEN IN DE RECLAME IN BELGIË' WERDEN VOORGESTELD TIJDENS EEN SEMINARIE DAT PLAATSVOND OP 19 JUNI 2009.

Vrouwen aan de top

Het onderzoek dat werd afgerond eind 2008 werd in de loop van 2009 gelay-out en gepubliceerd. Een persconferentie van minister Milquet werd zorgvuldig voorbereid. De publicatie van het rapport vond veel politieke weerklank en werd door de minister aangegrepen om een wetsontwerp uit te werken aangaande quota in de raden van bestuur van bedrijven.

Gender en tijdsbesteding: verschillen en evolutie in de tijdsbesteding van Belgische vrouwen en mannen (2005, 1999 en 1966)

Het onderzoek dat werd afgerond eind 2008 werd in de loop van 2009 gelay-out en gepubliceerd. Via een persbericht werd de publicatie voorgesteld aan de pers. Het persbericht had een goede ontvangst en het thema van de ongelijke verdeling van huishoudelijk werk werd in verschillende media besproken.

De loonkloof tussen vrouwen en mannen in België - Rapport 2009

Het rapport 2009 over 'De loonkloof tussen vrouwen en mannen in België' wordt besproken in de rubriek 'Tewerkstelling'.

Studiedagen

Meervoudige discriminatie: op het raakvlak van gender, afkomst en religie, 24 september 2009

In het kader van de Rondetafels van de Interculturaliteit 2009 heeft de minister van Werk en Gelijke Kansen het Instituut voor de gelijkheid van vrouwen en mannen verzocht om een bezinningsvoormiddag rond meervoudige discriminatie te organiseren.

De reflectie tijdens deze voormiddag ging hoofdzakelijk over de begrippen met betrekking tot meervoudige discriminatie in het licht van de Europese wetgeving ter bestrijding van discriminatie en over de genderanalyse van het gebruik van de wetten met het oog op de bestrijding van rassendiscriminatie in België. In tweede instantie ging het woord naar het verenigingsleven en de adviesorganen inzake de gelijkheid van vrouwen en mannen tijdens een debat met het oog op het voorstellen van actiepiestes die moesten dienen voor de conclusies van de Rondetafels.

De minister sloot de voormiddag af met het lanceren van een aantal actiepiestes, waaronder een opleiding voor het vaststellen van meervoudige discriminatie, met name bij eerstelijnsactoren zoals advocaten en vakbonden, de verbetering van de verwerking van de gegevens met betrekking tot de klachten die bij het Instituut en het Centrum voor gelijkheid van kansen en voor racismebestrijding worden ingediend om zo de eventuele intersecties van de discriminatiegronden op te sporen, de ondersteuning van de samenwerking tussen deze twee instanties met het oog op de ontwikkeling van concrete instrumenten waarbij de nadruk wordt gelegd op de methodologische aanpak van meervoudige discriminatie en op de analyse van de positieve en negatieve gevolgen van de discriminaties in de tewerkstelling bij vrouwen van buitenlandse afkomst.

De situatie van allochtone vrouwen op de Belgische arbeidsmarkt, 13 oktober 2009

Sinds de jaren 2000 is de strijd tegen discriminatie één van de belangrijkste pijlers geworden van het sociaal beleid van de lidstaten van de Europese Unie onder impuls van de Europese instellingen. Verschillende wetenschappelijke instellingen hebben het bestaan van discriminatie op de arbeidsmarkt en de omvang ervan aangetoond. Sinds 2003 waarschuwen internationale instellingen zoals het BIT en de Raad van Europa de staten voor het bagatelliseren van discriminatie en de reële bedreiging die ervan uitgaat voor de sociale cohesie. Onder de groepen die geconfronteerd worden met discriminatie op de arbeidsmarkt vormen allochtone vrouwen een bijzonder kwetsbare groep. Uit het relaas van hun ervaringen blijkt dat er in het discriminatie-

proces een voortdurende en sterke wisselwerking bestaat tussen geslacht, sociale herkomst, culturele afkomst, nationaliteit en religie. De discriminatie waarmee ze geconfronteerd worden vertaalt zich in een moeilijke toegang tot tewerkstelling of een oververtegenwoordiging in specifieke segmenten van de arbeidsmarkt waar jobs het meest precair, onzeker en zwaar zijn. Om zowel politieke, juridische als institutionele redenen wordt meervoudige discriminatie niet erkend en aangepakt omdat het niet in zijn volledige complexiteit benaderd wordt. De eendimensionale benadering van de discriminatie blijft overheersen en verbergt de processen die zich afspelen op het niveau van een of meerdere door de wet erkende criteria en waarmee een groot aantal vrouwen (en mannen) van buitenlandse oorsprong geconfronteerd worden.

Om het fenomeen discriminatie beter te begrijpen en de politieke en sociale inzet ervan voor onze maatschappij beter te identificeren, organiseerden het Centrum voor gelijkheid van kansen en voor racismebestrijding en het Instituut voor de gelijkheid van vrouwen en mannen een gezamenlijk seminarie rond discriminatie van allochtone vrouwen op de arbeidsmarkt. Tijdens dit seminarie werd het denkwerk voortgezet dat al verricht werd op de studievoormiddag op 24 september 2009 rond meervoudige discriminatie in het kader van de Rondetafels van de Interculturaliteit, waar de nadruk werd gelegd op de methodologische benadering van meervoudige discriminatie en op de analyse van de positieve en negatieve gevolgen van discriminatie van allochtone vrouwen op de arbeidsmarkt. Het seminarie was ook de gelegenheid om organisaties van allochtone vrouwen de kans te geven hun stem te laten horen over hun ervaringen, hun analyse van de situatie, hun noden en politieke eisen. Het denkwerk en de samenwerking worden voortgezet in 2010.

Partnership met externe actoren

Het Instituut heeft in de loop van 2009 als partner of als expert meegewerkt aan verschillende projecten van andere instellingen en universiteiten.

Programmatorische Federale Overheidsdienst Wetenschapsbeleid

Het Instituut is vertegenwoordigd in het Interdepartementaal coördinatiecomité AGORA van de POD Wetenschapsbeleid. Het AGORA-programma financiert wetenschappelijke ondersteuningsmaatregelen ten dienste van andere federale afdelingen en parastatalen, om hun socio-economische gegevensbanken samen te stellen, te verbeteren of gebruiksklaar te maken. In het kader van dit programma loopt momenteel het door het Instituut, in samenwerking met ADSEI, geïnitieerde onderzoek BGIA (zie supra). Het Instituut is anderzijds ook vertegenwoordigd in het Interdepartementaal coördinatiecomité van het onderzoeksprogramma 'Samenleving en toekomst' van de POD Wetenschapsbeleid. Dit onderzoeksprogramma heeft de bedoeling bij te dragen tot het vergroten van de kennis die is vereist bij het beleidsvoorbereidende werk op Belgisch federaal niveau.

Het Instituut maakt als expert op het vlak van de gelijkheid van vrouwen en mannen deel uit van de begeleidingscomités van verschillende onderzoeksprojecten die in het kader van deze programma's worden uitgevoerd.

Nationaal Actieplan voor Sociale inclusie

Het Instituut is vertegenwoordigd in de werkgroepen 'Acties' en 'Indicatoren' van het NAP Sociale inclusie, waar wordt toegezien op de integratie van de genderdimensie in dit NAP. Het Instituut was vertegenwoordigd in het begeleidingscomité dat werd samengesteld door de staatssecretaris voor Armoedebestrijding, om het Europees jaar van de strijd tegen armoede 2010 voor te bereiden. Op die manier werd aandacht voor de genderdimensie bedongen.

Netwerk van politievrouwen

Het Instituut is lid van het netwerk van politievrouwen en volgt geregeld de vergaderingen van de Raad van Bestuur.

Felinknetwerk

Het Instituut werkt nauw samen met het Felinknetwerk en heeft in 2009 concreet volgende evenementen uitgewerkt in samenwerking met het netwerk:

- studieavond over 'Ongewenst seksueel gedrag op het werk';
- studiemiddag over 'Opleidingen en carrière'.

7. De ondersteuning van terreinactoren

Structurele subsidies

Begin 2009 werden nieuwe driejaarlijkse overeenkomsten afgesloten voor de toekenning van structurele subsidies. Voor de periode 2009-2011 gaat het om de verenigingen vzw Amazone, het Archiefcentrum voor vrouwengeschiedenis (Carhif-AVG), de Nederlandstalige Vrouwenraad (NVR), de Conseil des Femmes Francophones de Belgique (CFFB), de vzw Sophia en, voor de eerste keer, de vzw Flora.

In 2009 werd het toegekende bedrag als volgt verdeeld:

Verenigingen	Bedrag
Amazone	€ 535.537,72
Carhif-AVG	€ 105.060,00
Sophia	€ 70.283,72
NVR	€ 32.438,64
CFFB	€ 32.438,64
Flora	€ 32.438,64

In het kader van deze overeenkomsten heeft de Raad van Bestuur de activiteitenverslagen en financiële verslagen alsook de actieplannen en begrotingen voor 2009 onderzocht en goedgekeurd.

Tenslotte, zoals elk jaar werd een bedrag voorbehouden in het budget van het Instituut voor de dotatie aan de Raad van de Gelijke Kansen voor Mannen en Vrouwen²². In 2009 bedroeg deze dotatie € 32.438,64.

Het Instituut wil de relaties met zijn partners optimaliseren en meer in het bijzonder met de organisaties die een zogenaamde structurele subsidie genieten, vastgelegd in driejaarlijkse overeenkomsten.

22. <http://www.raadvan-degelijkekansen.be/>

Om zo goed mogelijk de noodzakelijke steun te kunnen bepalen die deze organisaties nodig hebben om de in de overeenkomsten aangegane verbintenissen goed te kunnen uitvoeren, heeft het Instituut een audit besteld bij een onafhankelijke bedrijfsrevisor.

De resultaten van deze audit zullen voorgesteld worden aan de minister van Gelijke Kansen, die dan kan beslissen tot een verhoging van de tussenkomst door het Instituut voor zover dit zelf een hogere dotatie zou krijgen met dit doel.

De eenmalige subsidies of 'kleine subsidies'

Ter herinnering, de prioritaire thema's in 2008 voor de kleine subsidies waren combinatie gezin en arbeid, geweld tegen vrouwen, promotie van gender mainstreaming en gelijkheid van vrouwen en mannen op de arbeidsmarkt, vrouwen en besluitvorming en vrouwenrechten.

In 2009 werden de thema's uitdrukkelijk beperkt tot federale bevoegdheidsthema's.

Na de analyse van de dossiers die in 2009 op initiatief van de Raad van Bestuur van het Instituut werd uitgevoerd, werd besloten tot de aanpassing van de subsidiegids voor 2010, met name om de nadruk te leggen op de analyse van de resultaten.

Voor 2010 zullen enkele belangrijke wijzigingen worden doorgevoerd wat betreft de procedure voor de toekenning van kleine subsidies. De prioritaire thema's worden uitgebreid en er zal nu ook aandacht besteed worden aan de vooropgestelde meetbare resultaten van het ingediende project. Voortaan moet bij het indienen van een project een meer uitgebreide vragenlijst worden ingevuld omtrent de beoogde effecten. Daarnaast moet bij wijze van evaluatie ook na het afsluiten van het project een dergelijke vragenlijst worden ingediend. Deze moet samen met het financieel eindrapport en het werkingsverslag worden opgestuurd aan het Instituut. Op die manier wil het Instituut de kwaliteit en de effectiviteit van de projecten beter kunnen waarborgen.

EVALUATIE VAN DE GOEDGEKEURDE DOSSIERS IN DE THEMA'S VAN 2009					
	Totaal dossiers	Geweld/hulpverlening	Gelijkheid, werk/privé	Vrouw/Mensrechten, politiek	Gezondh., kunst, cultuur en andere
NL	21	6	7	5	3
FR	33	11	5	9	8
Totaal NL+FR	54	17 (31%)	12 (22%)	14 (26%)	11 (20%)

EVALUATIE SUBSIDIEDOSSIERS NL/FR 2009				
	Totaal ingediende dossiers	Goedgekeurde dossiers	Bedrag	Goedgekeurde bedragen
NL	25	21 (84%)	€ 89.796	37%
FR	53	33 (62%)	€ 152.733	63%
Totaal NL+FR	78	54 (69%)	€ 242.529	100%

Het lokaal beleid voor de gelijkheid van vrouwen en mannen

Context

De provinciale coördinaties werden in 1991 gecreëerd. Ze zijn belast met het uitvoeren van projecten rond het thema van de gelijkheid van vrouwen en mannen op plaatselijk en provinciaal niveau.

Het plaatselijke gelijkheidsbeleid wordt op provinciaal en federaal niveau gefinancierd en bestaat uit twee luiken:

1. De bestrijding van het geweld tegen vrouwen/geweld tussen (ex-)partners;
2. De bevordering van de gelijkheid van mannen en vrouwen op sociaal-economisch gebied, in het maatschappelijk leven en bij de toegang tot de beslissingsfora.

Zo beschikt elke provincie in principe over twee coördinatoren, die elk voor een luik bevoegd zijn. Sinds 2001 wordt het beleid ondersteund door de federale staat en de Franstalige deelstaatentiteiten.

Samenwerkingsakkoord

In 2005 maakten Engender en de Universiteit Antwerpen een evaluatie van de coördinatie van het lokaal beleid die de complexiteit van het financieringssysteem van deze coördinatie aan het licht bracht. Er moest immers jaarlijks een akkoord worden ondertekend met de betrokken ministers opdat het coördinatiewerk zou kunnen worden voortgezet en gefinancierd zou blijven.

Het samenwerkingsakkoord dat in juni 2007 werd afgesloten tussen de federale staat, de Franse Gemeenschap en het Waals Gewest, maakte een centralisering en formalisering van

de financiële middelen die aan het lokaal gelijkheidsbeleid worden toegekend mogelijk. Dit akkoord betreft de vijf Franstalige provincies: Waals-Brabant, Namen, Luik, Henegouwen en Luxemburg.

In het kader van het samenwerkingsakkoord werd het administratief, financieel en budgettair beheer aan het Instituut toevertrouwd. Dit vereenvoudigt de administratieve last van de coördinaties aanzienlijk. Het samenwerkingsakkoord vertaalde zich in de oprichting van een beheerscomité dat de evolutie van de op touw gezette projecten opvolgt. De vergaderingen van dit comité vinden op regelmatige basis plaats in de lokalen van het Instituut, dat er het secretariaat van waarneemt.

Het begeleidingscomité beheert dan weer de loonovereenkomsten van de provinciale coördinatoren.

Het samenwerkingsakkoord verduidelijkt de rol van de provinciale coördinatoren:

1. Het coördineren van de acties die worden gevoerd door de terreinactoren (verenigingen, organisaties, politiediensten, OCMW's ...).
2. Samenwerken met de overheden en de professionals op het terrein om lokale projecten uit te werken.
3. Antwoorden op de jaarlijks door het Instituut en de Franse Gemeenschap gelanceerde en gefinancierde projectoproep en nieuwe projecten uitwerken in het kader van het lokaal beleid voor de gelijkheid van vrouwen en mannen.

In 2009 financierde het Instituut het lokaal beleid met een bedrag van € 253.209; hiermee werden de lonen en de projectoproepen in de tien provincies en in Brussel gefinancierd.

Rollen van het Instituut bij de provinciale coördinaties

Buiten zijn financiële inbreng moet het Instituut de provinciale coördinatoren en coördinatrices op de hoogte houden van recente ontwikkelingen inzake gelijkheid. Bovendien steunt en adviseert het hen bij de organisatie van projecten. 3 tot 4 keer per jaar komen de deelstaten, de provinciale coördinaties en het Instituut samen om hun samenwerking te vergemakkelijken.

Jaarlijks worden ook ontmoetingen georganiseerd tussen het federale niveau, de Franse Gemeenschap, het Waals Gewest, de provinciale coördinatoren en de provinciaal gedeputeerde van wie ze afhangen. De bedoeling is om een stand van zaken op te maken over de projecten en een werkplan voor het volgende jaar op te stellen. Het Instituut staat in voor de opvolging van de overeenkomsten tussen de federale staat, de deelstaten en de provincies.

De door het Instituut gelanceerde projectoproep voor 2009 bestond uit de volgende prioritaire thema's:

DE BESTRIJDING VAN PARTNERGEWELD

1. Preventie in de organisaties en de vakbonden
2. Migrantenvrouwen
3. Gedwongen huwelijken ondergaan door vrouwen en mannen
4. Kinderen die getuige zijn van partnergeweld
5. Geweld in liefdesrelaties van jonge adolescenten
6. Geweld in homoseksuele koppels
7. Sensibilisering rond vrouwelijke genitale verminking
8. Netwerking in het kader van COL 4/2006
9. Werken met geweldplegers

SOCIAAL-ECONOMISCH LUIK

1. De voorbereiding van het Europees jaar van de creativiteit en de innovatie (2009/2010: strijd tegen de armoede)
2. Vrouwen in landelijke milieus
3. De bevordering van het ouderschap bij mannelijke werknemers
4. De verkiezingen van juni 2009
5. Het beeld van de vrouw in de media en de reclame
6. De buitenschoolse opvang
7. Het sensibiliseren van degenen die instaan voor de vorming van de volwassenen van morgen: het betreft de opleiding van leerkrachten en opleiders (IFC, verenigingen) en niet de organisatie ervan; de coördinatrices moeten dus zelf geen opleidingen geven.
8. Vrouwelijk ondernemen

Tijdens ontmoetingen tussen de coördinaties, de provinciaal gedeputeerden en de leden van het samenwerkingsakkoord werd de balans (evaluatie) van de verschillende projectoproepen van de provincies opgemaakt en goedgekeurd.

In de bijlagen bevindt zich een overzicht van de verschillende projecten per provincie.

8. Voorbereiding en toepassing van regeringsbeslissingen en de opvolging van het Europees en internationaal beleid

Voorbereiding en toepassing van regeringsbeslissingen

Het artikel 5 van de wet van 16 december 2002 houdende de oprichting van het Instituut geeft het een administratieve taak onder de voogdij van de federale minister van Gelijke Kansen. Het Instituut heeft immers als taak om de beslissingen van de regering en de Europese en internationale beleidslijnen voor te bereiden en te waken over de toepassing ervan.

De voogdijminister, mevrouw Joëlle Milquet, wijst bij het uitwerken van haar algemene beleidsnota's op de voornaamste elementen die ze tijdens de lopende regeerperiode uitgevoerd wil zien worden.

Zo werden in 2009 bij de voortzetting van de uitvoering van haar algemene beleidsnota van 2008 verschillende taken toevertrouwd aan het Instituut met het oog op het waarborgen en ontwikkelen van de gelijkheid van vrouwen en mannen in het domein van de werkgelegenheid, maar ook inzake gender mainstreaming en in het domein van de bestrijding van partnergeweld.

Wat betreft gender mainstreaming nam de Ministerraad in 2009 een Koninklijk Besluit aan tot vastlegging van de samenstelling, de opdrachten en de werkingsregels van een 'interdepartementale coördinatiegroep'. In nauwe samenwerking met het kabinet van de minister van Gelijke Kansen werd een ontwerp van evaluatieverslag opgesteld van de impact van elk wet- en regelgevend ontwerp op de respectievelijke situatie van vrouwen en mannen. Het instituut

heeft in 2009 een project opgestart met het oog op de supervisie en ondersteuning van de manier waarop de federale administraties tegemoet moeten komen aan de verplichtingen inzake gender budgeting en de gendernota. Het Instituut heeft ook gewerkt aan de redactie van een handleiding rond gender budgeting die in 2010 gepubliceerd en verspreid zou moeten worden. Deze handleiding herinnert aan de principes van gender mainstreaming en gender budgeting en bevat een overzicht van de wetgeving en de richtlijnen die ermee verband houden.

Zonder volledig te willen zijn met betrekking tot deze maatregelen, kunnen we met betrekking tot geweld vermelden dat het Instituut werd bevestigd in zijn rol als coördinator en dat het gevraagd werd om zijn opdracht aangaande het in kaart brengen van geweld verder uit te werken.

Daarnaast werd het Instituut vanzelfsprekend aangewezen als een van de sleutelactoren van de Rondetafels van de Interculturaliteit die in september 2009 door de minister werden opgestart met het oog op het stimuleren van de besluitvorming en het overheidsbeleid ten gunste van de harmonie in het dagelijkse leven in een maatschappij waar verschillende culturen met elkaar samenleven. De gelijkheid van vrouwen en mannen en meervoudige discriminaties staan centraal in deze problematiek.

Dit jaar werd ook aandacht besteed aan de genderdimensie in de asielpcedure. Het Instituut gaf de opdracht tot twee studies rond dit thema. De resultaten worden verwacht tegen de zomer van 2010.

De minister heeft vastgesteld dat er dringend moest nagedacht worden over de noodzaak aan een wetgeving aangaande seksisme. Het gaat om een transversale problematiek want seksisme heeft betrekking op bepaalde vormen van discriminatie die niet geregeld worden door de wet van 10 mei 2007. Het Instituut liet daarop een vergelijkende juridische studie uitvoeren om de juridische begrippen te verfijnen. Dit onderzoek maakte het mogelijk om de verschillende gevoeligheden rond dit zo vage begrip onder de aandacht te brengen. De inspanningen worden voortgezet in 2010 om zo snel mogelijk tot een coherente ontwerp tekst te komen die aangepast is aan deze bijzondere problematiek.

Het Instituut wil echter niet raken aan de vrije meningsuiting. Het gaat er dus om een moeilijk evenwicht te vinden tussen het fundamenteel recht op vrije meningsuiting en het beginsel van de gelijkheid van vrouwen en mannen.

Ter gelegenheid van de voorstelling van het rapport 'Vrouwen aan de top'²² op 18 november 2009 heeft de minister van Gelijke Kansen in samenwerking met het Instituut een brief ge-

22. Deze studie wordt beschreven in het hoofdstuk 'onderzoek' van dit verslag.

stuurd naar de artsen, advocaten en architecten om hen en de werkgeversorganisaties te sensibiliseren om net als de vakbonden een charter 'gender mainstreaming' te tekenen. Er werd ook een wetsontwerp voorbereid voor de evenwichtige deelname van vrouwen en mannen in de raden van bestuur van de autonome overheidsbedrijven en de beursgenoteerde ondernemingen. In dit kader zal ook steun worden gegeven aan een geïnformatiseerd jaarboek met de vrouwen die kandidaat zijn voor beslissingsfuncties.

De minister uitte ook haar tevredenheid over het onderzoek van het Instituut naar de discriminaties tegen transgenders²³ en wenst de resultaten ervan te gebruiken om de acties en maatregelen te bepalen die kunnen genomen worden om een betere bescherming van deze personen te waarborgen.

Opvolging van het Europees en internationaal beleid

Europese Unie

– Het Instituut vertegenwoordigde de federale minister van Gelijke Kansen tijdens de twee jaarlijkse vergaderingen van de high level group rond 'gender mainstreaming'. De bedoeling van deze vergaderingen is om de werkzaamheden inzake de gelijkheid van mannen en vrouwen die onder het voorzitterschap van de EU-Ministerraad worden uitgevoerd, op een toekomstgerichte manier voor te bereiden. In 2009 werd het voorzitterschap van de Europese Unie waargenomen door Tsjechië en Zweden.

Tijdens het eerste semester van 2009 heeft het Tsjechische voorzitterschap op 27 mei een ministeriële conferentie georganiseerd over de goede praktijken met het oog op het wegwerken van de stereotypen. Het Instituut werd er uitgenodigd om de Belgische goede praktijken voor te stellen met het oog op het verbeteren van het beeld van vrouwen in de reclame.

Op de EPSCO-raad²⁴ van juni werden conclusies aangenomen over de generatie van 50 jaar en ouder vanuit een genderinvalshoek.

In de loop van het tweede semester heeft het Zweedse voorzitterschap de nadruk gelegd op het feit dat de verwezenlijking van de gelijkheid een noodzakelijke voorwaarde is voor groei en werkgelegenheid. De doelstelling is om rekening te houden met dit genderperspectief in de communautaire strategie voor groei en werkgelegenheid na 2010. Bij het afsluiten van de EPSCO-raad van november werden ook beleidsakkoorden gesloten aangaande vaderschaps-

23. Deze studie wordt beschreven in het hoofdstuk 'onderzoek' van dit verslag.

24. Raad 'Werkgelegenheid, Sociaal Beleid, Volksgezondheid en Consumentenzaken'.

verlof en de gelijke behandeling van zelfstandig werkende mannen en vrouwen teneinde de genderverschillen op de arbeidsmarkt te verkleinen.

- Het Instituut zat dit jaar het Adviescomité voor gelijkheid van mannen en vrouwen voor en maakte zo de aanneming mogelijk van drie adviezen rond de loonkloof, de integratie van een genderperspectief in de aanpak van de financiële crisis en over het toekomstplan inzake de gelijkheid van mannen en vrouwen.
- Het Instituut heeft actief deelgenomen aan de opleidingen van het netwerk Equinet voor de uitwisseling van informatie en goede praktijken tussen de Europese gelijkheidsbevorderende organen. Deze vormingen vonden plaats in Dublin en Lissabon en op de algemene vergadering in 2009. Daarnaast werkte het Instituut ook mee aan een van de werkgroepen over de strategische tenuitvoerlegging van de missies van de gelijkheidsbevorderende organen.
- Het Europees Instituut voor de gelijkheid van mannen en vrouwen (Vilnius)

In zijn hoedanigheid als ondervoorzitter van de Raad van Bestuur van het Europees genderinstituut heeft de directeur van het Instituut deelgenomen aan de vergaderingen van dit comité belast met het aannemen van het werkprogramma en verschillende interne werkingsregels. Het Instituut is ook lid van het forum van experts dat in december 2009 zijn installatievergadering hield.

- Het netwerk van organen ter bevordering van de gelijkheid van vrouwen en mannen

Het Instituut heeft deelgenomen aan de twee jaarlijkse vergaderingen van dit netwerk dat werd opgezet door de Europese Commissie. Dit jaar was het thema de gelijkheid van mannen en vrouwen bij de toegang tot en de levering van goederen en diensten. Het Instituut had de gelegenheid om een uiteenzetting te geven over de bestaande geschillen tussen de verbruikersvereniging Test Aankoop en de Belgische staat over de toepassing van de Richtlijn 2004/113 in onze wet van 10 mei 2007.

- Bespreking van de Pekingindicatoren in het kader van de voorbereiding van het Belgisch Europees voorzitterschap

Bij de opvolging van de implementatie van het Pekingproces worden op Europees niveau halfjaarlijks indicatoren vastgelegd. In het kader van de voorbereiding van het Belgisch Europees voorzitterschap in de tweede helft van 2010 vonden reeds voorbereidende gesprekken plaats met de permanente vertegenwoordiger, het loonkloofteam, de Europese Commissie, Eurostat

en het kabinet. Een onderzoeksproject werd uitgeschreven voor een Europees loonkloofrapport in 2010.

– PROGRESS

PROGRESS is het communautaire programma voor de werkgelegenheid en de maatschappelijke solidariteit, waarvan 12% gewijd is aan projecten aangaande de gelijkheid van mannen en vrouwen. Het doel van PROGRESS is de financiële ondersteuning van acties in het domein werkgelegenheid en sociale zaken voor de periode 2007-2013. Dit project stimuleert in het bijzonder de toegang van vrouwen tot de besluitvorming. Gender mainstreaming is transversaal aanwezig in de vier andere actiedomeinen. Het Instituut heeft meegewerkt in het Belgisch comité van het programma voor de toepassing van gender mainstreaming.

– ESF

Het federaal Operationeel Programma bestaat uit twee luiken: een luik 'Maatschappelijke integratie' en een luik 'Werkgelegenheid'. Het werd gezamenlijk opgesteld door de POD Maatschappelijke Integratie, Armoedebestrijding en Sociale Economie en de FOD Werkgelegenheid, Arbeid en Sociaal Overleg. Gender Mainstreaming in de ESF-projecten gebeurt met name door de participatie van het Instituut in het programma 2007-2013, in het opvolgingscomité en in het selectiecomité van as 2 (werkgelegenheid) en in de begeleidingscomités van de verschillende projecten in dit luik zoals de projecten 'psychosociale risico's' en 'MSA-TMS'²⁵. De integratie van gender is geen optie, maar een reglementaire verplichting, met vele vragen om informatie en begeleiding. De databanken die door het Instituut tot stand werden gebracht en online beschikbaar werden gesteld zijn belangrijke instrumenten om opdrachtnemers van projecten te helpen.

Raad van Europa

Het Instituut heeft het standpunt van de federale staat naar voren gebracht op de twee vergaderingen van het Stuurcomité voor gelijke kansen voor mannen en vrouwen (Comité directeur pour l'égalité des hommes et des femmes - CDEG) die plaatsvonden in 2009.

Deze vergaderingen lieten toe om de Verklaring 'Faire de l'égalité entre les femmes et les hommes une réalité dans les faits' op punt te stellen, die op 12 mei 2009 door de Ministerraad op zijn 119de zitting werd aangenomen in Madrid, maar ook de conferentie rond gender budgeting die op 5 en 6 mei werd georganiseerd in samenwerking met de Griekse autoriteiten. Tijdens deze conferentie werd de handleiding voor de praktische toepassing van gender budgeting gelanceerd.

25. Musculoskeletale aandoeningen.

Deze vergaderingen maakten het ook mogelijk om verder te gaan met de voorbereiding van de 7de Conferentie van de Raad van Europa van de ministers die verantwoordelijk zijn voor de gelijkheid van vrouwen en mannen, die in mei 2010 zal plaatsvinden in Bakoe (Azerbeidzjan) met als hoofdthema: 'Gelijkheid van mannen en vrouwen: de kloof dichten tussen juridische en feitelijke gelijkheid' (Égalité entre les femmes et les hommes: Comblar le fossé entre l'égalité de jure et l'égalité de facto).

Verenigde Naties

Het Instituut heeft actief meegewerkt aan de werkzaamheden tijdens de 53ste zitting van de Commissie voor de status van de vrouw die op 13 maart 2009 in New York plaatsvond onder Belgisch voorzitterschap.

Er stonden drie thema's op de agenda. Het hoofdthema was 'de gelijke verdeling van verantwoordelijkheden tussen vrouwen en mannen, in het bijzonder de zorgen in de context van HIV/aids', dat het voorwerp was van hard overlegde conclusies. In het kader van de onderhandelingen heeft België de nadruk gelegd op de ratificatie van het CEDAW-verslag²⁶ en zijn protocol, de uitbanning van alle vormen van discriminatie van vrouwen in de wetgeving en praktijk van de lidstaten, de structurele integratie van de genderdimensie in alle beleidslijnen, het respect voor de seksuele en reproductieve rechten, de bestrijding van genderstereotypen in de opvoeding en de media, de investering in de anticonceptie voor vrouwen en in nieuwe technologieën - vaccins en bacteriedodende middelen - die vrouwen de mogelijkheid geven om zich te beschermen tegen HIV/aids.

De EU-Lidstaten waren een week lang verdeeld over de kwestie van de seksuele en reproductieve rechten en diensten. Daarna kon de EU eindelijk een gezamenlijk standpunt aannemen dat die rechten en diensten erkent in de specifieke en strikte context van de preventie en behandeling van HIV/aids. De eindtekst bevat progressieve passages met betrekking tot seksuele opvoeding en de verandering van de houding die verwacht wordt van mannen.

Het actuele thema betrof de impact van de financiële crisis op de vrouwen. Het revisiethema was de evenwichtige participatie van vrouwen en mannen in de besluitvormingsprocessen. Daarnaast werden meer thematische resoluties aangenomen aangaande HIV/aids, Instraw²⁷ en de situatie van de Palestijnse vrouwen.

Internationale Arbeidsorganisatie

Het Instituut heeft deelgenomen aan de conferentie die door de Internationale Arbeidsorganisatie (IAO) georganiseerd werd in Genève. De gelijkheid van mannen en vrouwen was er een van de hoofdpunten.

26. Committee on the Elimination of Discrimination against Women.

27. United Nations International Research and Training Institute for the Advancement of Women.

Activiteitenverslag 2009

II. De verwezenlijkingen van het Instituut

Secretariaat van de Raad van de Gelijke Kansen voor Mannen en Vrouwen

Het Instituut verzekert het secretariaat van de Raad van de Gelijke Kansen voor Mannen en Vrouwen. Het stelt hiertoe een voltijds ambtenaar van niveau A ter beschikking en de nodige logistieke diensten voor een goede werking van de activiteiten van de Raad. Het betreft meer bepaald de voorbereiding en opvolging van de vergaderingen van het bureau en van de commissies van de Raad, de organisatie van studiedagen, de uitwerking en verspreiding van adviezen.

De administratieve ondersteuning van de Raad door het Instituut gebeurt door middel van een startbaanovereenkomst, een formule die onvermijdelijk een hoog personeelsverloop met zich meebrengt. Dit type van arbeidsovereenkomst wordt immers beëindigd als het personeelslid 26 jaar wordt.

In zijn behoefteanalyse (zie het gedeelte rond personeel van dit verslag) stelt het Instituut de nadelen van dit soort betrekkingen voor wanneer het werk een zekere continuïteit vereist, zoals in het geval van de Raad van de Gelijke Kansen. Het pleit dus voor de omzetting van deze overeenkomsten in statutaire betrekkingen. Aangezien de lonen van de startbaanovereenkomsten worden terugbetaald aan de werkgever impliceert dit een verhoging van de dotatie die overeenkomt met de kost van de betrekkingen in kwestie.

Adviezen en aanbevelingen

In 2009 heeft het Instituut 6 adviezen en 41 aanbevelingen uitgebracht. Het Instituut brengt drie types van adviezen en aanbevelingen uit:

- Adviezen op eigen initiatief: de adviezen die het Instituut, als onafhankelijk orgaan, op eigen initiatief uitwerkt.
- Adviezen uitgebracht als administratie op vraag van de minister van Gelijke Kansen of andere ministers van de federale regering.
- Als gevolg van het samenwerkingsakkoord dat werd getekend met de Raad van de Gelijke Kansen, werkt het Instituut ook mee aan de redactie van bepaalde adviezen van de Raad (zie het onderdeel 'secretariaat van de Raad').

De onderstaande tabel bevat een lijst van de in 2009 door het Instituut uitgebrachte adviezen en aanbevelingen.

ADVIEZEN 2009				
Thema	Titel/onderwerp	Aanvrager	Bestemming	Samenvatting en opvolging
Naleving van het principe van de gelijkheid van mannen en vrouwen in het domein van de verzekeringen	Advies van 20 maart 2009 met betrekking tot de naleving van het principe van de gelijkheid van mannen en vrouwen in het domein van de verzekeringen	Instituut	Europese Commissie	In het kader van het opstellen van het toepassingsverslag van de Richtlijn 2004/113 voorzien door artikel 16, maar ook van de onderhandeling van de nieuwe Richtlijn gebaseerd op het artikel 13 en de rechtspraak van het HJEG in de zaak Lindorfer, spoort het Instituut de Europese Commissie aan tot het versterken van de naleving van het beginsel van de gelijkheid van mannen en vrouwen in de Richtlijn 2004/113 door de beperking en zelfs het verbod van elke mogelijkheid tot uitzondering in het domein van de verzekeringen.
Bevordering van de gelijke kansen voor mannen en vrouwen in de privésector	Advies met betrekking tot de aanpassing van de Koninklijke Besluiten van 14/07/1987 en 12/08/1993	Minister van Gelijke Kansen		In 2009 vroeg de minister van Gelijke Kansen het Instituut om een aanpassing voor te stellen voor de Koninklijke Besluiten van 14/07/1987 (houdende maatregelen tot bevordering van gelijke kansen voor mannen en vrouwen in de privésector) en 12/08/1993 (dat verplicht tot de voorstelling van een jaarlijks verslag met betrekking tot de gelijke kansen tussen mannen en vrouwen voor alle ondernemingen uit de privésector). Op grond van een bestaand protocol werden de bedenkingen verzonden met een vraag om het advies aan de Vaste Commissie Arbeid van de Raad van de Gelijke Kansen voor Mannen en Vrouwen. Dit werk is aan de gang. Hierbij wordt rekening gehouden met wetswijzigingen zoals de wet van 10 mei 2007.
Kinderbijslag	Advies van 12 juni 2009 met betrekking tot de kinderbijslag	Minister van Sociale Zaken en Volksgezondheid	Minister van Sociale Zaken en Volksgezondheid	Op vraag van mevrouw Laurette Onkelinx - minister van Sociale Zaken en Volksgezondheid - heeft het Instituut een advies uitgebracht aangaande de toekenning van kinderbijslag in het geval van gescheiden ouders. Het Instituut schaaft zich achter het advies nr. 120 van het Bureau van de Raad van de Gelijke Kansen.

Toelatingsvoorwaarden tot bepaalde betrekkingen in de buitendiensten van het Directoraat-generaal Strafinrichtingen van het ministerie van Justitie	Advies van 22 september 2009 aangaande de te geven interpretatie en toepassing aan het KB betreffende de voorwaarden voor toelating tot bepaalde betrekkingen bij de buitendiensten van het Directoraat-generaal Strafinrichtingen van het ministerie van Justitie	Selor	Selor	Op vraag van Selor heeft het Instituut een advies uitgebracht met betrekking tot de interpretatie en de toepassing die moet gegeven worden aan het Koninklijk Besluit van 10 oktober 2000 betreffende de voorwaarden voor toelating tot bepaalde betrekkingen bij de buitendiensten van het Directoraat-generaal Strafinrichtingen van het ministerie van Justitie. Het Instituut is van mening dat het KB niet voldoet aan de vereiste wettelijke voorwaarden die toelaten om af te wijken van het principe van de gelijkheid van vrouwen en mannen. Het door dit besluit voorziene systeem is immers noch een positieve actie, noch een essentiële en bepalende beroepsvereiste. Het Instituut raadt Selor dus aan om het KB van 10 oktober 2000 niet toe te passen op grond van zijn onwettigheid. De FOD Justitie wordt gevraagd om het systeem in het KB te herzien aangezien het ingaat tegen het beginsel van de gelijkheid M/V. In het kader van dit onderzoek houdt het Instituut zijn technische deskundigheid ter beschikking. Daarnaast zou ook de Vaste Commissie Arbeid van de Raad van de Gelijke Kansen voor Mannen en Vrouwen moeten geraadpleegd worden.
Vereenvoudiging van de sociale balans en toevoeging van seksespecifieke gegevens inzake de loonmassa	Advies betreffende de vereenvoudiging van de sociale balans en de toevoeging van seksespecifieke gegevens inzake de loonmassa	Nationale Arbeidsraad	Nationale Arbeidsraad	De Nationale Arbeidsraad heeft het Instituut om advies gevraagd over vereenvoudiging van de sociale balans en de toevoeging van de seksespecifieke gegevens inzake de loonmassa. Het Instituut benadrukt de noodzaak om te beschikken over een maximum aan gegevens, ook wat betreft het loon.
Genderstatistieken en -indicatoren	Advies Raad van de Gelijke kansen rond genderstatistieken en -indicatoren	Raad van de Gelijke Kansen	Raad van de Gelijke Kansen	Op vraag van de Raad van de Gelijke Kansen verleende het Instituut zijn medewerking aan de voorbereiding van een advies rond genderstatistieken en -indicatoren.

In het kader van zijn onderzoek formuleert het Instituut verschillende aanbevelingen die worden gericht aan diverse actoren.

Hieronder volgt een overzicht van de aanbevelingen die in 2009 werden geformuleerd op basis van het in dat jaar gepubliceerd onderzoek.

AANBEVELINGEN 2009			
Onderzoek	Vorm	Event	Thema aanbeveling
Beeldvorming van vrouwen & mannen in de reclame in België	Gepubliceerd onderzoeksrapport	Voorgesteld tijdens een studiedag van het Instituut op 19 juni 2009 en op een Europese conferentie te Praag op 27 mei 2009.	De aanbevelingen hebben betrekking op enerzijds de 'zenders' van de reclameboodschappen, met name de adverteerders en hun reclamemakers en -distributeurs, en anderzijds de 'ontvangers' van reclameboodschappen, met name de reclamekijkers en -luisteraars.
Definiëring van het concept 'seksisme'	Gepubliceerd onderzoeksrapport	Voorgesteld tijdens een studiedag van het Instituut op 19 juni 2009, en op een Europese conferentie te Praag op 27 mei 2009.	
Leven als transgender in België	Gepubliceerd onderzoeksrapport	Voorgesteld tijdens een studiedag van het Instituut op 20 november 2009, op een Europese conferentie te Malta op 28 oktober 2009, en op het CSW side event 'Dignity for LBT women' te New York op 2 maart 2010.	De aanbevelingen hebben vooral betrekking op de verbetering van de juridische positie van transgender personen, de bescherming van hun privacy en de bescherming tegen discriminatie. Daarnaast beogen ze de situatie van transgender personen in verschillende maatschappelijke domeinen te verbeteren, o.a. d.m.v. sensibilisering, opleiding van derden, informatieverstrekking en ondersteuning van specifieke organisaties.

Aanbevelingen	Aanvrager aanbevelingen	Doelgroep van de aanbevelingen
<p>Acht denkpistes/aanbevelingen die betrekking hebben op:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. (het behandelen van) klachten van consumenten m.b.t. het vrouw- en manbeeld in reclame betreffende de werking van de JEP; 2. het inrichten van publieksprijzen betreffende sensibilisering van het publiek en de reclamemakers; 3. reclamegeletterdheid betreffende sensibilisering van het publiek; 4. het opstarten van een gender- en reclamekenniscentrum betreffende het verbreden van expertise en sensibilisering. 	IGVM	<p>Ze zijn gericht aan:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. de JEP, het controleorgaan van de reclame-industrie in België; 2. gelijkekansenorganen; 3. het beleid.
<p>Geen aanbevelingen als dusdanig opgenomen in de studie, maar wel enkele aandachtspunten. O.a. dat een blijvende aandacht voor seksisme vanuit beleidsoogpunt nodig is. Bij de gelegenheden waarop de studie werd voorgesteld, werd de noodzaak van een specifieke wet om seksisme te bestrijden bevestigd. Dit punt werd ondertussen opgenomen door het kabinet van minister Milquet.</p>	IGVM	Ze zijn gericht tot het beleid.
<p>Er werden 16 aanbevelingen geformuleerd in zes domeinen:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. juridische positie; 2. opleiding en tewerkstelling; 3. gezondheidszorg; 4. onderwijs; 5. beeldvorming; 6. ondersteuning van verenigingen. 	IGVM	aanbevelingen zijn vooral gericht aan beleidsactoren (justitie, onderwijs, gezondheidszorg, gelijke kansen).

Onderzoek	Vorm	Event	Thema aanbeveling
Factoren die de vrijheid van jongens en mannen van vreemde oorsprong in België beperken in hun partnerkeuze	Gepubliceerd onderzoeksrapport	Niet officieel voorgesteld	De actiepistes/aanbevelingen hebben vooral betrekking op sensibilisering en hulpverlening.
Vrouwen aan de top	Gepubliceerd onderzoeksrapport	Officieel voorgesteld op een persconferentie	Verticale segregatie
Gender en tijdsbesteding	Gepubliceerd onderzoeksrapport		Combinatie van privé- en beroepsleven
Loonkloof	Gepubliceerd onderzoeksrapport	Officieel voorgesteld op een persconferentie	Gelijk loon

Aanbevelingen	Aanvrager aanbevelingen	Doelgroep van de aanbevelingen
<p>Er wordt op gewezen dat de bestaande sensibilisering en hulpverlening moet worden uitgebreid naar diverse doelgroepen: mannen, jongeren, andere etnisch-culturele minderheden, ouders, het land van herkomst.</p>	IGVM	Ze zijn gericht tot het beleid, hulpverleners, de media en de academische wereld.
<p>8 aanbevelingen werden geformuleerd</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Er zouden quota moeten worden toegepast in de beslissingsorganen in de overheidssector. 2. Een jaarlijkse stand van zaken van het Instituut. 3. Quota voor de raden van bestuur van beursgenoteerde bedrijven. 4. Bestuderen van de voordelen van de Franse en Noorse quotasystemen. 5. Meer exhaustieve cijfers en een jaarlijkse update. 6. Sanctioneren van de adviesorganen die niet voldoen aan de vereiste quota. 7. Ondertekening van een charter voor de werkgeversorganisaties gelijkaardig aan dat ondertekend door de werknemersorganisaties. 8. Een brief schrijven naar de ordes van de vrije beroepen om acties te vragen. 	Kabinet	Kabinet
<p>Een meer gelijke en rechtvaardige verdeling van het onbetaald werk (huishoudelijke taken, opvoeding van de kinderen) om tot meer gelijkheid te komen op de arbeidsmarkt en wat betreft vrije tijd.</p>	IGVM	<ul style="list-style-type: none"> - de burgers; - de pers.
<p>7 aanbevelingen</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Werken aan een genderneutrale loonvorming. 2. De mannelijke en vrouwelijke bastions doorbreken (de overheid moet een voorbeeldfunctie uitoefenen en een gelijke aanwezigheid van vrouwen en mannen in de verschillende functies nastreven). 3. Overgangen vergemakkelijken (wegwerken van obstakels die de opbouw van een carrière in de weg staan). 4. Het glazen plafond doorbreken. 5. Versterken van de sensibilisatie aangaande onderhandelingen (werkgevers zouden een duidelijk overzicht moeten kunnen voorleggen van de diverse mogelijke compensaties voor ijver op het werk, de loonfiche moet verwijzen naar het van kracht zijnde minimumbarema (de categorie in de functieclassificatie) en verschillende ontvangsten vormen van loon). 6. Aandacht schenken aan de kwetsbare groepen op de arbeidsmarkt (laaggeschoolden, allochtonen, alleenstaande ouders, andersvaliden). 7. Meer zichtbaarheid geven aan de loonkloof. 	Ministerraad 2006	<ul style="list-style-type: none"> - de minister van Gelijke Kansen; - de sociale partners; - de pers; - sensibiliseren van de burger; - de deelstaten.

9. Besluit

2009 ... een crisisjaar

Een emotionele schok, sociaal-economische crisis, een op zijn grondvesten daverende maatschappij: uitdrukkingen die niet uit de media waren.

Wat echter alleen maar in de marge op te merken viel, doorheen de acties, maatregelen, voorstellen en statistieken die overal gelanceerd werden, is het risico van het terugplooiën op zichzelf, de terugkeer naar de zogenaamd traditionele waarden en eigenschappen van de 19de eeuwse patriarchale samenleving.

Het is in dergelijke omstandigheden dat het Instituut zijn waakzaamheid moet verdubbelen tegenover de vele risico's voor de versterking van de bestaande ongelijkheden. Het moet er ook in het bijzonder op letten dat nieuwe direct of indirect discriminerende maatregelen zijn inspanningen voor het wegwerken van elke geslachtsdiscriminatie niet in gevaar brengen.

In 2009 heeft het Instituut zijn inspanningen geconcentreerd rond een aantal kernpunten van zijn missie, met name het informeren en ondersteunen van slachtoffers van discriminaties; de strijd tegen discriminatie in de tewerkstelling; de coördinatie van het Nationaal Actieplan tegen intrafamiliaal geweld; het informeren en sensibiliseren van de overheidsdiensten aangaande de technieken van gender mainstreaming en gender budgeting en de ontwikkeling van de kennis over potentieel discriminatoire situaties en hun bestanddelen door middel van studies en onderzoeken voorafgaand aan specifieke acties, vooral in de vorm van samenwerking en voorbereidende werkzaamheden.

Samenwerking

Er werden samenwerkingsverbanden gelanceerd voor het op gang brengen of consolideren van synergieën met diverse actoren die actief met het Instituut zouden kunnen samenwerken aan het wegwerken van geslachtsdiscriminaties.

Het Instituut heeft een akkoord gesloten met de vakbonden, het Waals Gewest, de Franse Gemeenschap en het Centrum voor gelijkheid van kansen en voor racismebestrijding voor de

organisatie van een gerichte én structurele samenwerking in het kader van het informeren, de ondersteuning en de verdediging van de slachtoffers van discriminatie. Deze akkoorden laten het Instituut toe om slachtoffers van discriminatie beter te informeren over hun rechten en hun toegang tot informatie te vereenvoudigen. Ze vormen echter ook de basis voor gezamenlijk sensibiliseringswerk in diverse domeinen, meer in het bijzonder de bestrijding van geweld en campagnes in het kader van gelijk loon.

Er kwam ook een samenwerking met diverse actoren in het domein van de mediaregulering, met name de Jury voor Ethische Praktijken inzake Reclame (JEP) en de Comité Supérieur de l'Audiovisuel (CSA).

Er zijn onderhandelingen aan de gang om deze samenwerkingsvormen uit te breiden naar andere actoren.

Het Instituut zet ook zijn samenwerking verder met de stakeholders van het Nationaal Actieplan tegen intrafamiliaal geweld en met de instanties die meewerken aan de verzameling en analyse van statistische informatie met het oog op de publicatie van een bundeling van genderstatistieken enerzijds en een terugkerend loonkloofrapport anderzijds.

Net als elk jaar heeft het Instituut ook samengewerkt met verschillende universitaire experts voor de uitvoering en de verspreiding van onderzoeken. Deze onderzoeken maken het mogelijk om in 2010 of 2011 nieuwe domeinen te verkennen waar nog sommige (in)directe discriminaties kunnen blijven voortbestaan. Op die manier dragen ze bij tot het wegwerken ervan of kunnen bepaalde concepten verduidelijkt worden, bijvoorbeeld aangaande seksisme, transgenders of zwangerschapsdiscriminatie op het werk.

Ten slotte werden de partnerschappen met de burgermaatschappij uitgebreid. Naast het toekennen van structurele en eenmalige subsidies heeft het Instituut zijn samenwerking bevestigd met verschillende partners in het kader van de heruitgave en de uitbreiding naar andere talen van de folders voor slachtoffers van geweld. Er werden ook actieonderzoeken toevertrouwd aan de koepelorganisaties Nationale Vrouwenraad (NVR) en Conseil des Femmes Francophones de Belgique (CFFB).

Voorbereidend werk

In het kader van de taak die het werd toegewezen met het oog op de begeleiding van de ontwikkeling van gender mainstreaming in de federale beleidslijnen en gender budgeting, heeft het Instituut zijn initiatieven voortgezet voor de sensibilisatie van de administraties en de ontwikkeling van instrumenten die ze ter beschikking krijgen bij de uitvoeringsfase. Het heeft

ook bijgedragen tot het opstellen van de uitvoeringsbesluiten van de wet van 2007 en van een omzendbrief waarin de fasen in de toepassing van gender budgeting worden uitgelegd. De voorbereidende werkzaamheden van de Belgische initiatieven inzake de gelijkheid van vrouwen en mannen die aan het Instituut werden toevertrouwd in het kader van het Belgische voorzitterschap van de Europese Unie vergden heel wat energie bij het bepalen van de prioritaire thema's en de voorafgaande onderhandelingen.

Ook de voorbereiding van een nieuw Nationaal Actieplan tegen intrafamiliaal geweld vroeg een intense inspanning met het oog op de aanneming ervan begin 2010.

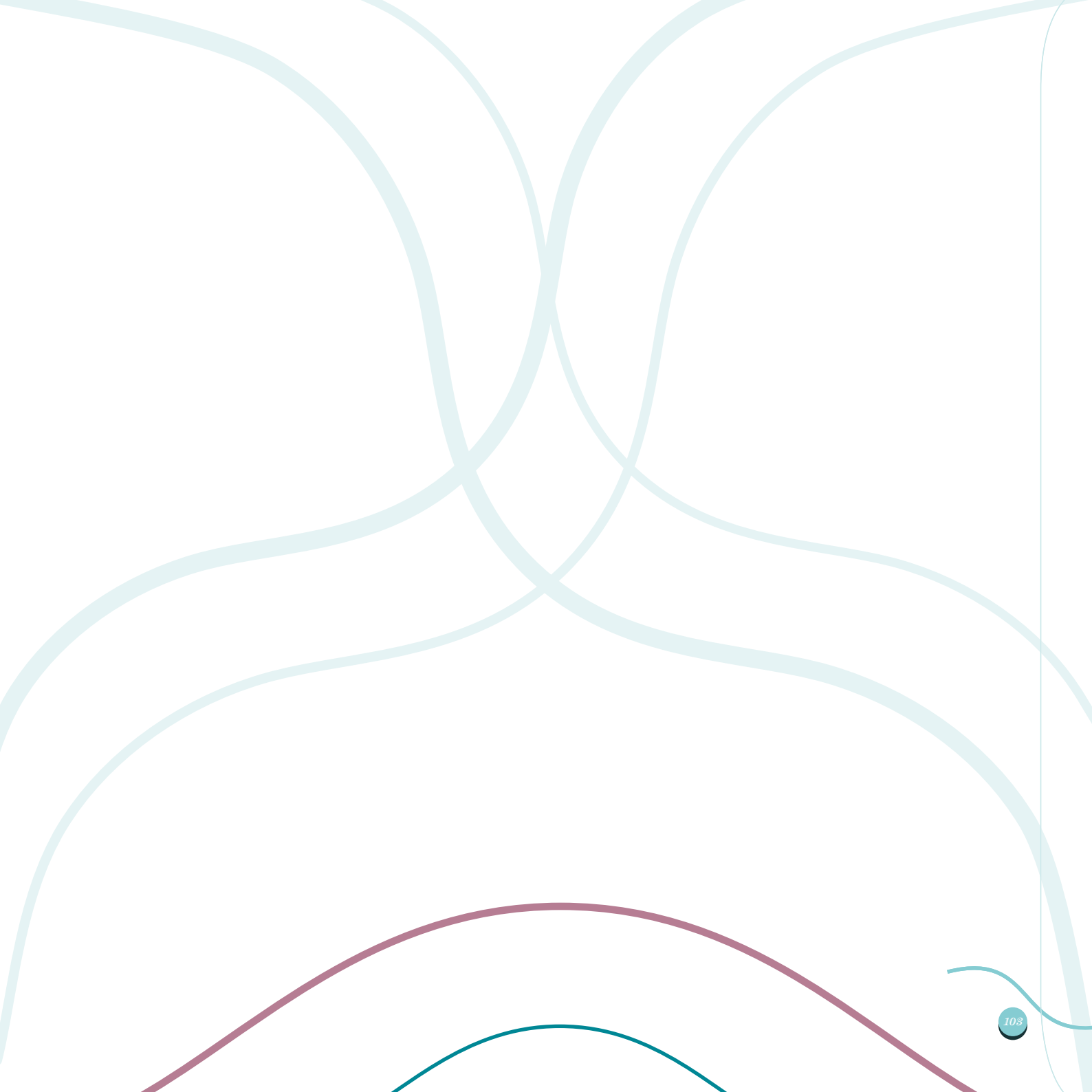
Perspectieven

2009 was een jaar waarin het Instituut meerdere belangrijke partnerships kon afsluiten en consolideren en deze tendens zou zich in 2010 en daarna moeten voortzetten. De totstandbrenging van dergelijke relaties maakt het immers mogelijk om tot synergieën te komen en een belangrijk multiplicatoreffect te bewerkstelligen van de impact van gezamenlijk gevoerde acties. Daarnaast vereenvoudigen ze de toegang van de burger tot coherente en volledige informatie zonder dat deze zich tot meerdere gesprekspartners moet richten.

In 2010 worden gender mainstreaming en gender budgeting ingevoerd in de administraties van de federale overheid. De ondersteuning die het Instituut daarbij zal bieden zal van cruciaal belang zijn voor het goede verloop van dit project, dat op termijn van groot belang zal zijn voor de invoering van beleidslijnen zonder gendergerelateerde bijwerkingen.

In de tweede helft van 2010 zal België instaan voor het Europees voorzitterschap en het Instituut zal verantwoordelijk zijn voor de organisatie van de werkzaamheden van de groep van leidende ambtenaren bevoegd voor gendergelijkheid, een ministeriële conferentie rond gelijk loon en een informele vergadering van de ministers van gelijke kansen.

De bijzondere gezamenlijke inspanningen van het personeel van het Instituut bij de uitvoering van de nieuwe opdrachten die het werd toevertrouwd en de toename van het arbeidsvolume van zijn basistaken verdienen speciale aandacht. De belangrijke uitdagingen in 2010 en de daaropvolgende jaren kunnen echter niet volledig naar behoren worden aangegaan zonder een verhoging van de menselijke en financiële middelen die het hiervoor ter beschikking krijgt.

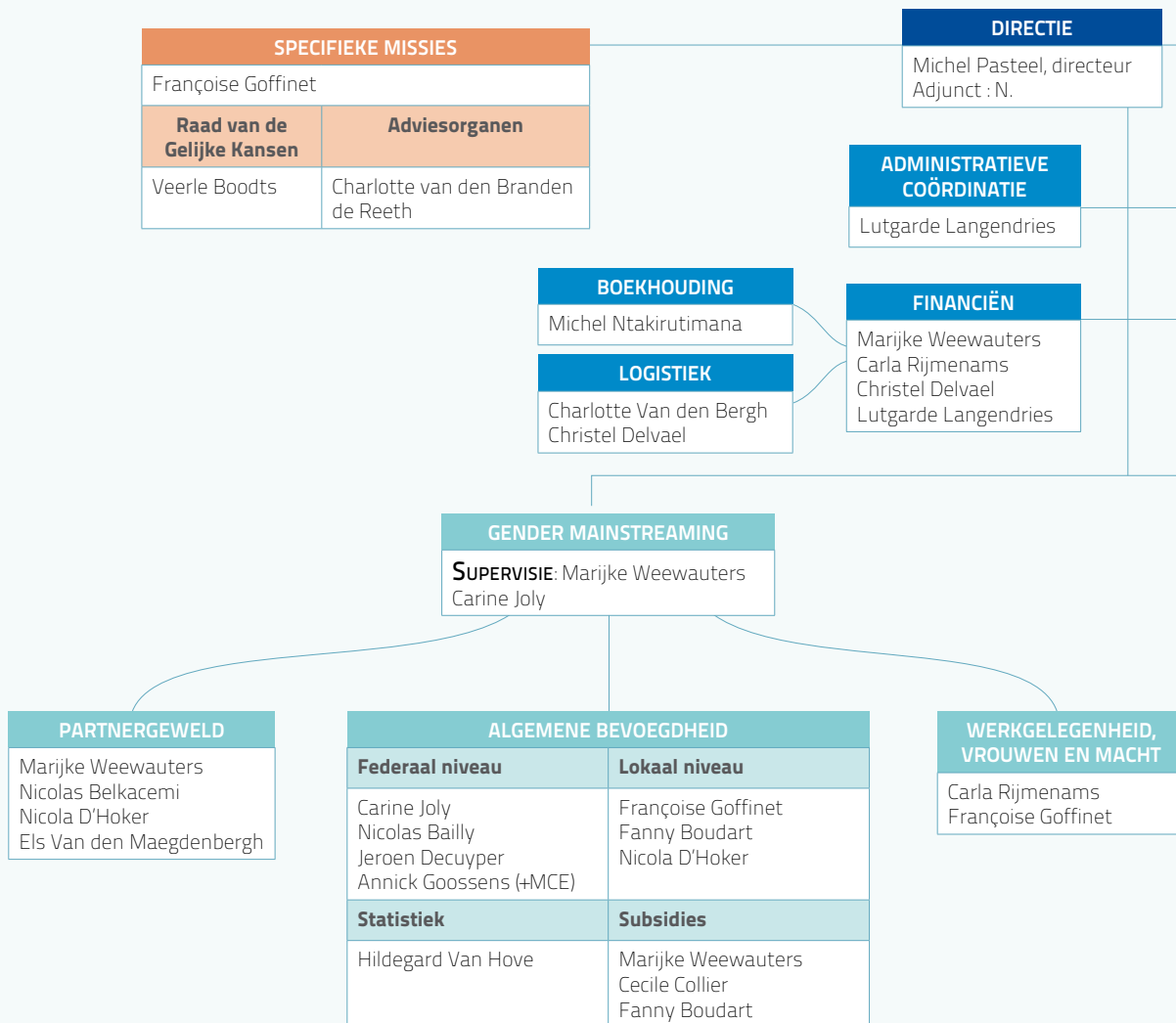

Deel 3

Bijlagen

1. Organogram van het Instituut	106
2. Samenstelling van de Raad van Bestuur	108
3. Tussenkomensten van het Instituut	109
4. Het Instituut in de media in 2009.	116
5. Overzicht van de verschillende projecten per provincie in het kader van het lokaal gelijkheidsbeleid voor vrouwen en mannen	123

1. Organogram van het Instituut

SECRETARIAAT VAN DE DIRECTIE

Francine Hantson

COMMUNICATIE

Vincent Zadikyan
Liesbet Vanhollebeke
Isabelle Delsaut

VERTALING

SUPERVISIE: Marie-Paule Paternotte
Jan Droessaert
Julie Wuytens

HUMAN RESSOURCES MANAGEMENT

Marie-Paule Paternotte (+CEMAS)
Jean-Christophe Grandon (+HDPB)
Eulalia Dourado
Nancy Van Mulders

ONDERZOEK

Geraldine Reymenants
Hildegard Van Hove
Nicolas Bailly
Christel Delvael
Aurora Van Hamme

INTERNATIONALE BETREKKINGEN

Frédérique Fastré

JURIDISCHE DIENST

Frédérique Fastré

JURIDISCHE BIJSTAND AAN SLACHTOFFERS

Patrick Verraes
Christine Lardin
Yassine Sbaïti
Maryse Lemaire
Danuta Kuzyn

UITWERKING VAN NORMEN

Patrick Verraes
Christine Lardin
Yassine Sbaïti
Maryse Lemaire
Danuta Kuzyn

2. Samenstelling van de Raad van Bestuur

LEDEN VAN DE RAAD VAN BESTUUR VAN HET INSTITUUT VOOR DE GELIJKHEID VAN VROUWEN EN MANNEN. TOESTAND OP 31 DECEMBER 2009.

Effectieve leden		Plaatsvervangende leden
1	Mevrouw Sylvie DENIS	Mevrouw Valentine BOURLET
2	Mevrouw Anne-Françoise THEUNISSEN	De heer Michel TAVERNE
3	De heer François DE SMET	Mevrouw Anne JUNION
4	Mevrouw Inès de BIOLLEY	Mevrouw Annaïg TOUNQUET
5	Mevrouw Isabel GARCIA-VILAR	Mevrouw Lieve CERULUS
6	De heer Wilfried DEN TANDT	De heer Ahmet KOC
7	Mevrouw Sandrine DEBUNNE	Mevrouw Luc MERTENS
8	De heer Guillaume DE WALQUE	Mevrouw Malvina GOVAERT
9	Mevrouw Els VAN HOOFF	Mevrouw Katelijn MALFLIET
10	Mevrouw Vera CLAES, voorzitter	Mevrouw Liesbet VAN EECKHAUT
11	Mevrouw Marianne VERGEYLE	De heer Jan MERTENS
12	Mevrouw Chris VERHAEGEN	Mevrouw Miette PERNOT
13	Mevrouw Valérie VERZELE, vice-voorzitter	Mevrouw Dominique PLASMAN
14	De heer Luc WINDMOLDERS	De heer Jo BASTIJNS

3. Tussenkomensten van het Instituut

Datum	Persoon	Naam evenement	Plaats
12/01/09	Françoise Goffinet	Commissie onderwijs CFFB : NAP luik opleiding/ vaststellingen.	Brussel
19/01/09	Françoise Goffinet	'Femmes et emploi : une réelle égalité professionnelles?', Voorstelling van de stituatie: loonkloof, segregatie, deeltijds werk, ...	Brussel
19/01/09	Michel Pasteel	Colloquium Parlement Franse Gemeenschap: 'La diffusion des stéréotypes sexistes dans les médias'.	Brussel
21/01/09	Jeroen Decuyper	Stedelijke adviesraad voor gelijkheid tussen vrouwen en mannen van de stad Brussel: 'Gender budgeting: wie, wat, waarom en hoe?'.	Brussel
21/01/09	Marijke Weewauters	Stedelijke adviesraad voor gelijkheid tussen vrouwen en mannen van de stad Brussel: 'Gender mainstreaming en overheidsopdrachten'.	Brussel
29/01/09	Patrick Verraes	'Eergerelateerd geweld: juridisch kader en rechtspraak'.	Leuven
02/02/09	Françoise Goffinet	E-colloque du secrétaire d'Etat aux familles: 'Conciliation des temps par les femmes et les hommes'	Brussel
17/02/09	Patrick Verraes	Studiedag voor de federale politie: 'Van toegelaten onderscheid naar verboden discriminatie, een praktische introductie tot de nieuwe antidiscriminatie wetgeving'.	Brussel
03/03/09	Carla Rijmenams	Standenbeurs: 'Diversiteit en HR: goede praktijken'.	Brussel

Datum	Persoon	Naam evenement	Plaats
07/03/09	Françoise Goffinet	Centre d'action laïque : convention à Charleroi, introduction atelier 7 50 % femmes - 50 % hommes 100 % laïque.	Charleroi
11/03/09	Michel Pasteel	Remise officielle du 5ème rapport annuel au Président de la Communauté française.	Brussel
17/03/09	Michel Pasteel	Université Catholique de Louvain: présentation de l'Institut au cours 'Droit et genre' de Pascale Vielle.	Louvain-la-Neuve
18/03/09	Michel Pasteel	Equinet high-level meeting of heads of equality bodies.	Brussel
19/03/09	Patrick Verraes	Bulgaarse 'Commission for protection against Discrimination': voorstelling van het Instituut.	Brussel
31/03/09	Françoise Goffinet	Journée d'étude du réseau des entreprises labellisées 'Egalité et diversité', Atelier 'Postes à caractère masculin, postes à caractère féminin : évidence ou mythe?'.	Brussel
31/03/09	Marijke Weewauters	Studiedag 'Specifieke vrouwelijke of mannelijke beroepen: mythe of realiteit?'.	Brussel
02/04/09	Hildegard Van Hove	Persconferentie met minister Milquet: presentatie van de loonkloofcijfers.	Brussel
02/04/09	Michel Pasteel	Conférence de presse : 'Présentation du Rapport Ecart salarial'.	Brussel
22/04/09	Carla Rijmenams	Humboldt Universität: 'Achieving Equal Pay: strategies, good practices'.	Berlijn
23/04/09	Françoise Goffinet	Forum Jump: 'Challenge et pratiques innovantes pour 'retenir' les femmes'.	Brussel

Datum	Persoon	Naam evenement	Plaats
12/05/09	Jeroen Decuyper	Le Monde selon les Femmes, vorming over gender budgeting: voorstelling van het Instituut, 'Gender mainstreaming: een nieuwe uitdaging voor de federale overheid en zijn administraties' en 'Gender budgeting: wie, wat waarom en hoe?.'	Brussel
12/05/09	Michel Pasteel	Séminaire 'Violence et harcèlement sexuel ou moral au travail'.	Brussel
18/05/09	Carine Joly	'Addressing gender in public management - Developing a program of work for sharing experiences between Arab and OECD countries'.	Cairo
19/05/09	Michel Pasteel	Colloque FUSL: 'Actualités de droit de la lutte contre la discrimination'.	Brussel
19/05/09	Michel Pasteel	Colloque 'L'égalité professionnelle réelle entre hommes et femmes'.	Brussel
26/05/09	Françoise Goffinet	Port de Bruxelles, groupe égalité, diversité et éthique: 'Participation des hommes au congé parental'.	Brussel
26/05/09 27/05/09	Michel Pasteel	Conférence concernant 'Gender Stereotypes' - Rapport annuel 2008 de la HALDE (Haute Autorité de Lutte contre des Discriminations et pour l'Egalité).	Praag
28/05/09	Françoise Goffinet	Assemblée des régions d'Europe observatoire du genre: 'Violences faites aux femmes, les régions réagissent', présentation du PAN.	Brussel

Datum	Persoon	Naam evenement	Plaats
09/06/09	Carine Joly	Table-ronde de la Commission femmes et développement, 'Beijing + 15 : Avant, pendant et après...'; Intervention sur les avancées dans la mise en œuvre de la loi de mainstreaming de janvier 2007.	Brussel
15/06/09 16/06/09	Michel Pasteel Frédérique Fastré	Conference on 'Equality between women and men in a time of change' de la Commission européenne.	Brussel
16/06/09	Carla Rijmenams	Ontbijtsessie Felink: 'Sociale netwerken: do's and don'ts'.	Brussel
19/06/09	Michel Pasteel	Séminaire 'Image de la femme et sexisme'.	Brussel
08/07/09	Michel Pasteel Jeroen Decuyper Nicolas Bailly Carine Joly	Directiecomité FOD Arbeid, Tewerkstelling en Sociaal Overleg, presentatie over gender mainstreaming.	Brussel
08/07/09	Françoise Goffinet	Jump/educadomo: table ronde sur les résultats de l'enquête 'Concilier vie professionnelle et suivi scolaire des enfants. Impossible défi?'.	Brussel
15/09/09	Françoise Goffinet	Parijs, Club du label égalité - Arborus: l'égalité professionnelle, fil d'Ariane, des mutations économiques. Présentation et leur mise en oeuvre des politiques publiques en faveur de l'égalité professionnelle en Belgique.	Parijs
18/09/09	Françoise Goffinet	Femmes prévoyantes socialistes : 'Le congé parental : participation des hommes : comment l'améliorer?'.	Brussel
24/09/09	Michel Pasteel	Colloque 'Discriminations multiples: genre, origine, religion : à la croisée des chemins ?'.	Brussel
25/09/09	Françoise Goffinet	Coordination provinciales Liège, matinée d'études 'Femmes et revenus' : 'L'écart salarial entre les femmes et les hommes'.	Luik

Datum	Persoon	Naam evenement	Plaats
01/10/09	Jeroen Decuyper	Vereniging netwerk van wetenschappelijke instellingen - POD Wetenschapsbeleid, presentatie over gender budgeting.	Brussel
02/10/09	Jeroen Decuyper	Conferentie 'Adressing Gender in Public Management' - OCDE-MENA: 'Gender budgeting at the Belgian federal level'.	Parijs
07/10/09	Françoise Goffinet	Libramont, Chambre de commerce: 'Break gender stereotypes, give talent a chance', Introduction à la législation, investigations et mesures de support en matière d'égalité F/H.	Libramont
08/10/09	Françoise Goffinet	Bruxelles, Chambre de commerce: 'Break gender stereotypes, give talent a chance', Introduction à la législation, investigations et mesures de support en matière d'égalité F/H.	Brussel
09/10/09	Christine Lardin	Présentation de l'Institut lors du cours d'égalité entre travailleurs féminins et masculins de Jean Jacquain (MAC en droit social).	Brussel
13/10/09	Françoise Goffinet	Séminaire 'La situation des femmes d'origine étrangère sur le marché du travail en Belgique', Accueil et présentation IEFH - Conclusions et pistes de travail.	Brussel
13/10/09	Michel Pasteel	Séminaire 'Discriminations multiples'.	Brussel
27/10/09	Françoise Goffinet	Synergie Wallonie: réseau pour l'égalité des femmes et des hommes.	Namen
09/11/09	Marijke Weewauters	Conference on violence against women.	Stockholm
16/11/09	Carine Joly	Felink: présentation de la base de données VEGA.	Brussel

Datum	Persoon	Naam evenement	Plaats
18/11/09	Françoise Goffinet	Rencontres diversité et RH - genre et GRH: 'Egalité professionnelle : femmes ou hommes, qui a les cartes en main?', Présentation IEFH et conclusions.	Brussel
18/11/09	Hildegard Van Hove	Persconferentie met minister Milquet: presentatie van het rapport 'Vrouwen aan de top'.	Brussel
20/11/09	Françoise Goffinet	Carhop - quinzaine de l'égalité Bruxelles ville : 'Quand les femmes parlent salaire. L'écart salarial, histoire de mots, histoire de chiffres', L'écart salarial : présentation du rapport 2009 et des outils.	Brussel
25/11/09	Michel Pasteel	Lâcher de ballons 'Violence à l'égard des femmes'.	Brussel
27/11/09	Danuta Kuzyn	Workshop 'The use of racial anti-discrimination laws. Gender and citizenship in a multicultural context'.	Brussel
01/12/09	Françoise Goffinet	Colloque de la Région wallonne 'Agir contre la discrimination outils juridiques - pratiques de terrain': Rôle des coordinations provinciales égalité des chances et réalisations concrètes.	Luik
01/12/09	Michel Pasteel	Présentation des protocoles de collaboration RW.	Luik
01/12/09	Danuta Kuzyn	Colloque de la Région wallonne 'Agir contre la discrimination outils juridiques - pratiques de terrain', le concept de discrimination. Définitions, illustrations et pratiques.	Luik
02/12/09	Michel Pasteel	Présentation du Livre 'Miet Smet'.	Brussel
03/12/09	Hildegard Van Hove	Eindseminarie van het project MAPO, georganiseerd door de VUB: 'De loonverschillen tussen vrouwen en mannen. De impact van de gezinssituatie'.	Brussel
07/12/09	Michel Pasteel	Conférence de clôture 'Recherche BGIA'.	Brussel

Datum	Persoon	Naam evenement	Plaats
08/12/09	Françoise Goffinet	Colloque de la Région wallonne 'Agir contre la discrimination outils juridiques - pratiques de terrain': Rôle des coordinations provinciales égalité des chances et réalisations concrètes.	Charleroi
08/12/09 10/12/09	Jeroen Decuyper Marijke Weewauters	Stad Brussel - vorming voor ambtenaren verantwoordelijk voor overheidsopdrachten: 'Gelijkheid van vrouwen en mannen in overheidsopdrachten'.	Brussel
08/12/09	Danuta Kuzyn	Colloque de la Région wallonne 'Agir contre la discrimination, outils juridiques - pratiques de terrain': Le concept de discrimination. Définitions, illustrations et pratiques.	Charleroi
08/12/09	Michel Pasteel	Présentation des protocoles de collaboration RW.	Charleroi
10/12/09	Françoise Goffinet	Colloque de la Région wallonne 'Agir contre la discrimination, outils juridiques - pratiques de terrain': Rôle des coordinations provinciales égalité des chances et réalisations concrètes.	Namen
10/12/09	Danuta Kuzyn	Colloque de la Région wallonne 'Agir contre la discrimination, outils juridiques - pratiques de terrain': Le concept de discrimination. Définitions, illustrations et pratiques.	Namen
10/12/09	Michel Pasteel	Présentation des protocoles de collaboration RW.	Namen
15/12/09	Hildegard Van Hove	Presentatie van de rapporten 'Vrouwen aan de top' en 'Gender en tijdsbesteding' voor de provinciale coördinatoren.	Brussel
16/12/09	Nicolas Belkacemi	Journée de réflexion sur 'Femmes et violences : état des lieux et perspectives d'action': présentation du Plan d'action National contre les violences.	Brussel
17/12/09	Joeren Decuyper	Vertegenwoordigers diensten Budget en Beheer van de FOD's, ministerie van Defensie en POD's: presentatie over gender budgeting.	Brussel

4. Het Instituut in de media in 2009

Geschreven pers (papier, internet)

Datum	Titel van het artikel	Medium
01/02/09	'Briser l'isolement'	Test-achats
01/03/09	'Soutien à la parentalité'	Eduquer Tribune laïque
03/03/09	'L'égalité de salaires toujours à la peine'	La Libre Belgique
10/03/09	'Klacht tegen seksisme politiebaas'	De Standaard
11/03/09	'Klacht tegen seksisme politiebaas'	De Morgen
12/03/09	'Politiechef Audenaert ontkent seksistische uitspraken'	De Standaard
02/04/09	'Loonkloof tussen man en vrouw wordt kleiner'	De redactie
02/04/09	'Loonkloof tussen man en vrouw weg tegen 2019'	De Standaard / Het Nieuwsblad online
02/04/09	'Milquet wil loonkloof weg tegen 2019'	De Morgen online
02/04/09	'Milquet veut supprimer l'écart salarial hommes-femmes'	La Libre Belgique
02/04/09	'Milquet veut supprimer l'écart salarial hommes-femmes d'ici 2015'	Le Vif - L'Express
02/04/09	'Milquet: l'égalité salariale hommes-femmes d'ici 2015'	Le Soir
03/04/09	'Zelfde loon voor man en vrouw tegen 2019'	Het Laatste Nieuws
03/04/09	'Loonkloof tussen mannen en vrouwen nog steeds groot'	Metro
03/04/09	'Loonkloof tussen seksen blijft onverklaarbaar groot'	De Morgen
03/04/09	'Geen loonkloof'	De Standaard

Datum	Titel van het artikel	Medium
03/04/09	'Résorber l'écart salarial homme-femme d'ici 2015'	L'Echo
03/04/09	'Les femmes ont perdu 7 milliards d'euros'	Le Soir
03/04/09	'Milquet veut l'égalité salariale pour 2015'	La Libre Belgique
03/04/09	'A travail égal salaire égal ?'	Le Vif - l'express
09/04/09	'Minister van werk: loonkloof binnen tien jaar gedicht'	HR Today
17/04/09	'La crise est un moment extraordinaire!'	Le Vif - l'express
30/04/09	'Werkgevers bekennen: moederschap schaadt carrière'	Het Nieuwsblad
07/05/09	'Experts hommes/femmes'	En marche
10/06/09	'Zwangere vrouwen voelen zich gediscrimineerd'	De Morgen online
10/06/09	'Dubbel zoveel discriminatie van zwangere vrouwen'	Het Belang van Limburg/Gazet van Antwerpen
10/06/09	'Les femmes enceintes indésirables sur leur lieu de travail'	La Libre en ligne
10/06/09	'Zwangere vrouwen ongewenst op het werk'	De Standaard/Het Nieuwsblad online
11/06/09	'Plus de boulot en cas de marmot'	Vers L'avenir
11/06/09	'Meer zwangere vrouwen gediscrimineerd op het werk'	Het Laatste Nieuws
11/06/09	'Zwanger'	De Standaard
11/06/09	'Zwangere vrouwen ongewenst op de werkvloer'	De Morgen
20/06/09	'Sommige reclame ergert iedereen'	Het Laatste Nieuws
20/06/09	'Vrouw als lustobject ergert meest in reclame'	De Standaard
20/06/09	'Verbieden en bestraffen, of goed gedrag belonen?'	De Standaard
20/06/09	'Onschuldig grapje, of puur seksisme?'	De Standaard
20/06/09	'Vrouw wil zichzelf niet zien als pornoster'	Het Belang van Limburg/Gazet van Antwerpen
22/06/09	'Ergernis over 'seksistische' reclame'	De Telegraaf

Datum	Titel van het artikel	Medium
23/06/09	'Meer zwangere werknemers voelen zich gediscrimineerd'	HRToday
31/06/09	'Krijgen vrouwen hun verdiende loon?'	HR Tribune
04/07/09	'Réforme défavorable aux femmes'	Vers L'Avenir
11/08/09	'Zwangeren gediscrimineerd'	De Standaard
11/08/09	'Zwangere vrouwen nog meer gediscrimineerd door crisis'	De Morgen online
11/08/09	'Zwangere vrouwen nog meer gediscrimineerd door crisis'	Het Laatste Nieuws online
18/08/09	'Je hebt al twee kinderen, waarom zou je er in godsnaam nog één willen bijmaken?'	Humo
19/08/09	'Discriminatie jonge moeders erg kortzichtig'	Tertio
04/09/09	'VBO-voorstel pensioenvorming ten koste van de vrouwen?'	Hr Today
15/09/09	'Le MR dénigre les Assises'	Le Soir
22/09/09	'Les femmes, moins sensibles à la crise'	La Dernière Heure - Les Sports
03/10/09	'Het perfecte mannenlijf versus het mannelijke zelfbeeld'	De Morgen
28/10/09	'La Belgique régresse dans les inégalités hommes-femmes'	La Libre Belgique
28/10/09	'La Belgique régresse dans un classement mondial des inégalités hommes-femmes'	Vers l'Avenir
09/11/09	'Les femmes gagnent entre 11 et 25% en moins'	7 sur 7
09/11/09	'Les femmes gagnent entre 11 et 25% de moins que les hommes'	RTL Info.be
09/11/09	'Les femmes gagnent entre 11 et 25% de moins que les hommes'	Vers l'Avenir
10/11/09	'Wordt Hey Mokke strafbaar?'	Het Laatste Nieuws
10/11/09	'Vier op de vijf vrouwen hebben ooit seksisme ervaren'	De Standaard
10/11/09	'79% des femmes victimes de sexisme'	Sudpresse
10/11/09	'Le sexisme se vit au quotidien'	Sudpresse
10/11/09	'Niets sexy aan seksisme'	Flair

Datum	Titel van het artikel	Medium
12/11/09	'Discrimination des femmes: les réponses des spécialistes'	RTL Info.be
17/11/09	'Nee, hij houdt niet van je! Stop partnergeweld'	Flair
18/11/09	'Dramatisch weinig vrouwen bekleden topfunctie'	De Morgen
19/11/09	'Milquet wil quota voor vrouwen in bestuur'	De Morgen
19/11/09	'Ook Milquet wil quota voor vrouwen'	De Standaard
19/11/09	'Voor elke twee bazen minstens één bazin'	Het Laatste Nieuws
19/11/09	'Milquet: over 7 jaar moet 1 op 3 bestuursleden vrouw zijn'	Het Nieuwsblad online
19/11/09	'Peu de femmes au sommet'	L'Echo
19/11/09	'Il faut plus de femmes'	La Dernière Heure - Les Sports
19/11/09	'Un tiers des femmes bientôt au sommet'	Le Soir
21/11/09	'Transgenders en discriminatie'	De Standaard
21/11/09	'Jongen mag geen ballerina worden'	Het Nieuwsblad
21/11/09	'Mensen in fout geslacht overwegen vaak zelfmoord'	Het Laatste Nieuws
21/11/09	'De jongen die geen ballerina mag worden'	De Standaard
21/11/09	'Weinig vrouwen in topfuncties'	Vacature
24/11/09	'Ben jij ook zo goedkoop?'	Flair
25/11/09	'Jaarlijks 6.000 gevallen van partnergeweld'	Metro
26/11/09	'Délégué aux violences conjugales?'	Le Soir
26/11/09	'Violences conjugales: un dur combat, tous les jours'	La Libre Belgique
26/11/09	'De lekkende pijplijn'	6 minutes
26/11/09	'Transgender personen ondervinden veel problemen op de arbeidsmarkt'	HR Today
01/12/09	'Vrouwen wassen en plassen nog altijd meer dan mannen'	De Standaard online / De Morgen online / Het Nieuwsblad online / HLN online
01/12/09	'Les femmes font toujours plus de ménage que les hommes'	Le Vif.be

Datum	Titel van het artikel	Medium
01/12/09	'Les femmes font toujours plus de ménage que les hommes'	La Libre Belgique
01/12/09	'Les femmes font toujours plus de ménage que les hommes'	La Dernière Heure - Les Sports
01/12/09	'Ménage : les femmes toujours + que les hommes'	Sudpresse
02/12/09	'Les femmes font le ménage'	La Dernière Heure - Les Sports
02/12/09	'Ménage : toujours les femmes'	Vers l'Avenir
02/12/09	'Mesdames, cédez vos serpillières !'	Sudpresse
02/12/09	'Femmes de ménage'	Metro
02/12/09	'La Belgique prête à avoir UNE première ministre'	Sudpresse
02/12/09	'Miet Smet gelooft in een vrouwelijke premier'	Het Nieuwsblad online / De Standaard online
02/12/09	'Tijd is rijp voor vrouwelijke premier'	De redactie.be
03/12/09	'Tijd rijp voor vrouw als premier'	Het Laatste Nieuws
03/12/09	'Eerst politica, dan feministe'	De Standaard
03/12/09	'Wordt Yves Leterme als premier opgevolgd door een vrouw?'	De Morgen
05/12/09	'Poetsvrouw in huis? Toch evenveel werk'	Het Laatste Nieuws
09/12/09	'Violence conjugale. Bientôt un site web'	La Dernière Heure - Les Sports
18/12/09	'De zin en de onzin van quota'	bijlage De Standaard

TV & Radio

Datum	Thema	Uitzending	Persoon	Medium
12/03/09	Klacht tegen politiechef Audenaert	Nieuws, 19u	Patrick Verraes	VTM
12/03/09	Klacht tegen politiechef Audenaert	JT, 19u	Patrick Verraes	RTL TVI
12/03/09	Klacht tegen politiechef Audenaert	JT, 19u30	Patrick Verraes	RTBF
02/04/09	Loonkloof	JT, 13u	Michel Pasteel	RTL TVI
02/04/09	Loonkloof	JT, 19u	Michel Pasteel	RTL TVI
28/05/09	Transseksualiteit	Koppen		VRT
10/06/09	Zwangerschapdiscriminatie	7u-8u	Patrick Verraes	Q-Music
10/06/09	Zwangerschapdiscriminatie	13u	Patrick Verraes	RTBF Radio
10/06/09	Zwangerschapdiscriminatie	Nieuws, 19u	Patrick Verraes	VRT
10/06/09	Zwangerschapdiscriminatie	16u40	Patrick Verraes	Radio 2 Limburg
10/06/09	Zwangerschapdiscriminatie	JT, 19u30	Michel Pasteel	RTBF
10/06/09	Zwangerschapdiscriminatie	19u	Michel Pasteel	Radio Contact
10/06/09	Zwangerschapdiscriminatie	Vandaag	Patrick Verraes	Radio 1
11/06/09	Zwangerschapdiscriminatie	Journal, 5u	Patrick Verraes	RTBF/Vivacité Radio
20/06/09	Vertegenwoordiging van vrouwen en mannen	JT, 19u30		RTBF
11/08/09	Zwangerschapdiscriminatie	16u20	Patrick Verraes	Studio Brussel
12/10/09	Huismannen	Images à l'appui	Christine Lardin	RTL TVI
29/10/09	Global Gender Gap 2009		Carla Rijmenams	Q-Music

Datum	Thema	Uitzending	Persoon	Medium
09/11/09	Persconferentie bij Flair over seksisme		Nicola D'hoker	Lokale tv Antwerpen
09/11/09	Persconferentie bij Flair over seksisme		Michel Pasteel	Blog Jump
10/11/09	Persconferentie bij Flair over seksisme	Journal, 8u		RTBF La Première
12/11/09	Loonkloof		Françoise Goffinet	RTL TVI
12/11/09	Beeldvorming van vrouwen en mannen in de media	Cocktail curieux	Corine Van Hellemont	RTBF La Première
18/11/09	Vrouwen aan de top	Nieuws, 19u		VRT
18/11/09	Vrouwen aan de top	Nieuws, 19u		VTM
18/11/09	Vrouwen aan de top	Nieuws, 13u		VTM
24/11/09	Internationale dag voor de uitbanning van geweld tegen vrouwen		Françoise Goffinet	Radio Contact
25/11/09	Internationale dag voor de uitbanning van geweld tegen vrouwen	Nieuws, 13u		VRT
25/11/09	Internationale dag voor de uitbanning van geweld tegen vrouwen	Nieuws, 13u	Vincent Zadikyan	Radio 1
30/11/09	Loonkloof	Le 16-20	Françoise Goffinet	NRJ
02/12/09	Gender en tijdsgebruik	De wereld van Sofie	Hildegard Van Hove	Stubru
02/12/09	Partnergeweld	Sans chichis		RTBF La Deux

5. Overzicht van de verschillende projecten per provincie in het kader van het lokaal gelijkheidsbeleid voor vrouwen en mannen

Luik gelijkheid

Provincie Luxemburg

De provinciale coördinatie wilde opnieuw een opleiding voor vrouwelijke politieke mandatarissen aanbieden in partnerschap met het *Institut provincial de formation*. Deze bestaat uit twee luiken: een conceptuele benadering en een praktische toepassing. De opleiding behandelde verschillende thema's, waaronder ook management en communicatie. De vrouwelijke mandatarissen van alle partijen en machtsniveaus werden uitgenodigd om er aan deel te nemen.

Provincie Luik

Om de samenwerking met de gemeenten te versterken stelden de provincie Luik en de provinciale coördinatie een project voor over drie jaar met het oog op het uitwisselen van goede praktijken met de *Maisons de l'égalité*. Voor 2009 werd beslist om het project van start te laten gaan met een uitwisselingsgroep met de gemeenten Marchin, Verviers en Comblain-au-Pont. In eerste instantie is de groep samengekomen om na te denken over het opzetten van gezamenlijke projecten met oog voor de noden en de realiteit van het terrein, zoals bijvoorbeeld de creatie van een folder waarin het bestaan van de *Maisons de l'égalité* wordt uitgelegd. Daarna werd een enquête gehouden in de 84 gemeenten van de provincie. De bedoeling was om de gelijkheidskansenambtenaren te identificeren en een beeld te krijgen van de gevoerde projecten. De coördinatie wil het project uitbreiden naar de andere gemeenten in 2010 en 2011.

Provincie Namen

Dit jaar besliste de provinciale coördinatie tot de ontwikkeling van concrete acties ter bestrijding van de verschillende vormen van onzekerheid waarmee vrouwen geconfronteerd worden. Daartoe werden drie assen ontwikkeld. De eerste is de as 'mobiliteit'. Deze werd geconcretiseerd door de betrokkenheid van de coördinatie in een project voor sociaal vervoer. Voor de tweede as, met betrekking tot gezondheid, heeft de coördinatie zich aangesloten bij het platform 'Femmes et santé' dat werd opgestart door AMO Florennes Jeunes 2000. 'Ontwikkeling van de maatschappelijke band' was de derde as en werd ingevuld met creatieve projecten voor vrouwen in de permanente verblijfszones, het heropstarten van het platform 'Liaison: femmes belges et immigrées' en het opstarten van een praatgroep voor de vrouwen in het open centrum van Florennes.

Provincie Waals-Brabant

De Dienst Sociale Zaken - afdeling gelijke kansen - heeft een opleidingsmodule uitgewerkt rond coaching voor de inschakelingsmedewerkers van de OCMW's, ALE's en de *Maisons de l'emploi*. Er werd een partnership tot stand gebracht met Flora om deze opleiding te ontwikkelen met oog voor de dagelijkse praktijken en de wrevel tegenover het vrouwelijk doelpubliek. De nagestreefde doelstellingen bestonden erin de deelnemers een begeleidingsmethode bij te brengen met als doel het verbeteren van de zelfstandigheid van hun cliënten, het in de praktijk brengen van de voorgestelde hulpmiddelen en het stimuleren van een intervisie waarbij hun ervaringen worden uitgewisseld.

Provincie Henegouwen

De coördinatie belast met het sociaal-economisch luik van de gelijke kansen heeft een project ontwikkeld rond het thema 'Vivre sans - vivre avec'. De over een periode van drie jaar gevoerde acties willen de discriminaties tegenover kwetsbare en laaggeschoolde vrouwen verminderen, maar ook verschillende doelgroepen sensibiliseren voor de problematiek van de socio-professionele herinschakeling van vrouwen. Gedurende 2009 was het project gericht op de thematiek 'Sans liberté-égalité'. In dit kader werden twee theaterstukken, 'Sans ça' en 'Peau de loup', voorgesteld aan verschillende partners, studenten, leerkrachten en maatschappelijk werkers. De coördinatie verspreidde ook het pedagogisch dossier 'Décodages, clés pour tes libertés', ontwikkeld door de vzw Picardie Laïque.

Provincie Antwerpen

De provincie heeft bijeenkomsten georganiseerd voor de lokaal verkozen mandatarissen rond diverse thema's (project Sofia Politica).

Het jaarthema 2009 had betrekking op de problematiek van alleenstaande moeders. Een brochure (één voor de alleenstaande moeders en één voor de hulpverlening) en een spel werden ontwikkeld.

De Internationale Vrouwendag vond plaats in Turnhout op 8 maart 2009. Ten behoeve van de lokale besturen werden netwerkbijeenkomsten georganiseerd en in het Provinciehuis werden voor het personeel en voor alle geïnteresseerden middaglezingen georganiseerd.

Provincie Limburg

De Limburgse VrouwenRaad organiseerde een thema-avond over het huwelijk: 'Limburgse Vrouwen van de wereld trouwen'. Daarnaast werd op 8 maart ook het publieksevenement 'Evanement' georganiseerd naar aanleiding van de Internationale Vrouwendag.

In samenwerking met het Provinciaal IntegratieCentrum werd het toneelstuk 'Djamillah en Renato', over de relatie tussen mannen en vrouwen in een gemengde relatie, in 3 Limburgse gemeenten geprogrammeerd.

In samenwerking met de Limburgse HolebiAdviesRaad werd een lezing over holebi-adoptie georganiseerd en werd in de provinciale bibliotheek een lezing over allochtone holebi's gehouden.

Provincie Oost-Vlaanderen

Het bewaken en stimuleren van het gelijkekansenbeleid op provinciaal vlak door het opvolgen van de Interne Beleidscommissie Gelijke Kansen en het samenwerken met de werkgroep Diversiteit (cfr. medewerking aan de jaarlijkse week van de diversiteit voor het provinciepersoneel).

Het opvolgen van en samenwerken met Oost-Vlaamse netwerken Gelijke Kansen: het vrouweneternetwerk Oog in Oog en de Emancipatieraad Sint-Niklaas.

Er werd ondersteuning verleend aan het project 'opvoedingsondersteuning met allochtone moeders' in Zele, aan het netwerk van Afrikaanse zelforganisaties rond de preventie van vrouwelijke genitale verminking en aan het Oost-Vlaamse holebihuis Casa Rosa in Gent; Er werden drie vormingen rond evenwichtige participatie in adviesraden georganiseerd. Ook werd de driejaarlijkse Provinciale Prijs Gelijke Kansen uitgereikt. De laureaat was Drukkerij St. Luc uit Nazareth, omwille van haar uitgesproken en duurzaam diversiteitsbeleid naar uiteenlopende kansengroepen toe. Zij mochten op 27 november 2009 de onderscheiding (een beeldje van Frans Wuytack) in ontvangst nemen.

Provincie Vlaams-Brabant

Een basispakket werd ontwikkeld en er werden 4 tweedaagse vormingen over diversiteit binnen de gemeentelijke en provinciale adviesraden georganiseerd.

Daarnaast werden georganiseerd: de Vlaams-Brabantse Vrouwendag op 8 maart 2009 in Tienen (thema vrouwen en hun lichaam), de Vlaams-Brabantse vrouwensportdag op 1 december 2009 in Asse, 4 gelijkekansenuurtjes in het provinciehuis, interculturele vrouwenontmoetingsdag op 5 mei 2009 in Haasrode (thema relaties).

Er werd ook een digitale nieuwsbrief gelijke kansen verspreid, gelijkekansencursussen voor het personeel werden georganiseerd alsook een vorming voor nieuwe personeelsleden.

Provincie West-Vlaanderen

Er werd geïnformeerd en gesensibiliseerd over diversiteit in lokale adviesraden door middel van een brochure, vorming en een website.

De Nationale Vrouwendag met als thema 'zorg' vond plaats in Roeselare, daarnaast waren er ook activiteiten in Brugge, Kortrijk en Oostende.

Het Regenbooghuis werd uitgebouwd en ondersteund, o.a. door deelname aan de stuurgroep met holebi- en transgenderverenigingen.

Luik geweld

Provincie Luik

De provinciale commissie en de Luikse pôle de ressources wilden werken rond de thematiek van kinderen die getuige zijn van partnergeweld door middel van een project van drie jaar. Het einddoel van het project is de creatie van sociaal-juridische platformen in elk gerechtelijk arrondissement van de provincie. In 2009 heeft de coördinatie de verschillende interveniënten gevraagd om nieuwe competenties te verwerven aangaande deze thematiek. Tegelijkertijd is een werkgroep onder een externe begeleider samengekomen om na te denken over een toekomstig samenwerkingsprotocol, maar ook over concrete gevallen uit de praktijk.

De doelgroep van het project was samengesteld uit diensten en verenigingen die lid zijn van de provinciale coördinatie en de magistraten, politiediensten, maatschappelijk werkers van de politiezones, hulpdiensten voor justitiabelen, justitieassistenten, SAJ's, SPJ's, PMS, Sos-Enfants.

Provincie Namen

De cel Gelijke Kansen vond het belangrijk om in te gaan op het thema van het geweld in homo-seksuele koppels. In dit project werden drie doelstellingen nagestreefd: het onderwerp aan-kaarten in de bestaande organisaties, pedagogische en sensibiliserende acties voeren voor het grote publiek in samenwerking met de LGBT- en psycho-medisch-sociale organisaties. Om de vastgelegde doelstellingen te bereiken voerde de coördinatie meerdere concrete acties, zoals de creatie van een platform waarin de LGBT- en de psycho-medisch-sociale organisa-ties samengebracht worden, een opleiding voor professionals uit het terrein, de aanmaak van postkaarten, de aanpassing van de sensibilisatiehulpmiddelen rond partnergeweld.

Provincie Waals-Brabant

De Service des Affaires Sociales ontwikkelde een project over drie jaar rond geweld in de lief-desrelaties van jongeren. Er werden partnerschappen afgesloten met een onafhankelijke psychotherapeute, het planningscentrum van Rixensart, de OCMW's van la Mazerine, het Cul-tureel Centrum van Rixensart en de diensten voor jeugd en slachtofferhulp van de politie. De eerste fase van het project, die in 2009 plaatsvond, bestond uit een verzameling van gegevens bij jongeren om een beeld te krijgen van hun begrip van het onderwerp. Deze gegevens wer-den verkregen door middel van een vragenlijst, die voorafgaand werd getest bij adolescenten, verspreid in alle scholen van de provincie en door de Centra voor Gezinsplanning. De analyse van de antwoorden op de vragenlijst zullen het mogelijk maken om workshops en bewustma-kingsinstrumenten uit te werken. Het doelpubliek van het project zijn de jongeren van het 4de tot het 7de secundair.

Provincie Antwerpen

Per arrondissement (3) werd er een vergaderstructuur opgezet met de verschillende sectoren die met slachtoffers en/of plegers van geweld te maken krijgen. Hier worden gezamenlijk ac-ties, samenwerkingsprotocols en de aanpak van knelpunten opgezet. Hoofdthema's in 2009 waren crisisopvang, korte ketenaanpak samenwerking politie, parket en hulpverlening.

Diverse vormingsinitiatieven werden georganiseerd: vormings- en casusgroep voor de cen-tra kindercare en gezinsondersteuning, vorming voor OCMW, train-de-trainer voor deskun-digheidsbevordering bij huisartsen, studiedag over gemeentelijke aanpak van intrafamiliaal geweld in Mortsel, uitwisseling over politionele aanpak van intrafamiliaal geweld voor hulp-verleners, vorming 'alcohol- en druggebruik en intrafamiliaal geweld', tweedaags congres over hulpverlening bij intrafamiliaal geweld met Fiona True, ...

Het project 'kinderen als getuige/medeslachtoffer van geweld tussen de Ouders' werd voort-gezet. In Mechelen werd het project 'korte ketenaanpak bij intrafamiliaal geweld' opgestart.

In 2009 werd de sensibilisatiecampagne 'Huiselijk geweld, dat slaat nergens op' in de provincie Antwerpen gevoerd in Mechelen. Samen met politie, stad, CAW, parket en gevangenis Mechelen werd op de grote markt en in de gevangenis een actie gevoerd.

In dit kader werd er samengewerkt met verschillende OCMW's en steden/gemeenten (Antwerpen, Brasschaat, Mechelen, Westerlo, Wuustwezel, Mortsel, ...) inzake de lokale aanpak van intrafamiliaal geweld. Tevens was er medewerking aan de studiedag over de evaluatie van de COL 3 en 4/2006 te Brussel en met het Nationaal Forum Slachtofferbeleid over de uitwerking van een vormings-DVD over intrafamiliaal geweld.

Provincie Limburg

De Limburgse werking rond intrafamiliaal geweld vloeide voort uit de interdisciplinaire werking van de Denktank Intrafamiliaal Geweld.

De werking in 2009 focuste vooral op de aanpak en voorkoming van problemen tijdens en na de echtscheiding.

In samenwerking met diverse sectoren werd er maandelijks een informatieavond gehouden over 'bemiddeling bij scheiding en ouderschap'.

Daarnaast was er ook een studiedag rond echtscheiding en bemiddeling. De werkgroep schreef ook een praktijkgids over verblijfs- en omgangsrecht. Deze wordt weldra voorgesteld en bevat aanbevelingen om problemen bij de uitvoering van de verblijfs- en omgangsregeling te vermijden.

Provincie Oost-Vlaanderen

Rond het bevorderen van deskundigheid van professionelen werd meegewerkt aan 3 verschillende opleidingen in de Oost-Vlaamse politieacademie. Eén van deze opleidingen werd geëvalueerd en aangepast. Voor de hulpverleners partnergeweld werd 2-maandelijks een intervisie voorzien. Ook kwam de vraag vanuit een sociale hogeschool om een halve dag les te geven aan eerste- en laatstejaarsstudenten maatschappelijk werk rond partnergeweld.

Na overleg met de Oost-Vlaamse steden en gemeenten besliste het provinciebestuur om financiële middelen vrij te maken om een brede sensibiliseringscampagne rond kindermishandeling te starten waarbij vormingen voorzien werden voor kinderopvanginitiatieven. Alle

65 steden en gemeenten kregen de kans om in dit project te stappen. Het ging hier om een algemeen sensibiliserende vorming van een halve dag voor alle veldwerkers binnen de kinderopvanginitiatieven rond het opvangen van signalen van kindermishandeling. Daarna werd aansluitend een ganse dag vorming gegeven enkel voor leidinggevendenden waarin men handvatten aanreikte rond het opzetten van een beleid binnen de eigen organisatie en waarin men vaardigheden inoefende in het aangaan van een gesprek met ouders of opvoeders bij vermoedens van kindermishandeling. 22 van de 65 steden en gemeenten gingen op dit vormingsaanbod in. In totaal werden in 2009 50 halve dagen vorming gegeven rond het verhogen van signaalgevoeligheid en werden 12 volledige vormingsdagen voor leidinggevendenden ingericht in Oost-Vlaanderen.

Traditiegetrouw ging 25 november in Oost-Vlaanderen niet onopgemerkt voorbij. Er werden sensibiliseringsacties gevoerd naar alle bibliotheken van steden en gemeenten met meer dan 20.000 inwoners. In Gent werd in samenwerking met het vrouwen netwerk oog in oog actie gevoerd in het shoppingcentrum Gent Zuid. Deze actie werd ondersteund door Francesca Van Thielen.

Provincie Vlaams-Brabant

Samenwerkingsverbanden en netwerking: de deelname aan het welzijnsteam en arrondissementale raad slachtofferhulp, de werkgroep geweldspreventie, de deelname aan het project partnergeweld Leuven, deelname project partnergeweld in het arrondissement Halle-Vilvoorde (evaluatie en bijsturing draaiboek partnergeweld).

De nadruk werd gelegd op jongeren. Er werden tijdens de zomermaanden 11.000 relatiekits uitgedeeld aan jongeren op festivals en in provinciale domeinen, er was de provinciale publiekscampagne 'Stop partnergeweld. Als liefde pijn doet...' waarbij op 25 november 2009 17.000 pleisterdoosjes uitgedeeld werden op verschillende plaatsen in de provincie en samen met BV Steph Goossens is er meegewerkt aan de federale campagne tegen partnergeweld. Verder was er ook nog de medewerking aan de campagne tegen geweld tijdens de zwangerschap en werd de Vlaams-Brabantse crisiskaart voor slachtoffers van partnergeweld geactualiseerd.

Er werden voor politie, justitie en hulpverlening drie vormingen over 'Omgaan met intrafamiliaal geweld bij allochtone gezinnen' georganiseerd, alsook drie vormingen over 'Kinderen als getuige van geweld'.

Provincie West-Vlaanderen

De samenwerkingsprotocollen IFG met werkgroepen in het arrondissement Veurne en het arrondissement Ieper werden uitgewerkt.

Er was een actieve deelname aan de arrondissementele raden en welzijnsteams in de vier arrondissementen alsook aan de stuurgroep ouderenmis(be)handeling.

Er werden vormingen gegeven rond het thema stalking voor politie, justitie en hulpverlening. Daarnaast werden er ook infosessies georganiseerd rond ouderenmis(be)handeling voor ouderenadviesraden (WOAS).

Ter gelegenheid van de Internationale Vrouwendag werden witte lintjes met flyers en affiches verspreid en werd deelgenomen aan de oplating van de witte ballonnen, georganiseerd door het Instituut.

Het preventief project 'Be hip, don't hit' werd uitgebreid: er werd educatief materiaal rond IFG uitgewerkt en verspreid. Daarnaast werd ook nog de aangepaste crisiskaart 'waarheen als slachtoffer' verspreid.

Instituut voor de gelijkheid van vrouwen en mannen

Ernest Blerotstraat 1, 1070 Brussel
Tel. 02 233 41 75 Fax. 02 233 40 32
gelijkheid.manvrouw@igvm.belgie.be
<http://igvm-iefh.belgium.be>

In dit rapport gebruikte termen als “deelnemers”, “medewerkers”, “ambtenaren”,...
verwijzen naar beide geslachten.

Verantw. uitg.: Michel Pasteel, Ernest Blerotstraat 1, 1070 Brussel